

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornym, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelmiński, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 518

Poznań, wtorek dnia 10 listopada 1931

Rok XXVI

Sprawa traktatu handlowego z Niemcami

Wskutek przerwania prac Sejmu i Senatu nie wiadomo, kiedy sejmowa komisja spraw zagranicznych dokończy dyskusji nad przemówieniem min. Zaleskiego. Klub Narodowy nie mógł dotychczas w całej pełni uwydatnić swego stanowiska, gdyż oprócz posła Strońskiego żaden inny jego przedstawiciel w obradach nad exposé ministra nie zdążył dojść do głosu. Wskutek tego również zagadnienie stosunków polsko-niemieckich nie mogło być z punktu widzenia polityki obozu narodowego wyświetlone wyczerpująco.

Natomiast temat ten poruszył w dyskusji poseł Hołyński, reprezentujący w klubie B. B. tak zwane sfery gospodarcze i piastujący godność prezesa komisji skarbowej. W referacji swym poseł Hołyński zajął się gospodarczymi stosunkami polsko-niemieckimi i wypowiedział się przeciw wprowadzaniu w życie traktatu handlowego z Niemcami, ratyfikowanego przez obecną większość sejmową wbrew ostrej i pamiętnej opozycji Klubu Narodowego. Gdy sprawa omawiana była przed kilku miesiącami w tej samej komisji spraw zagranicznych poseł Hołyński wypowiedział się za ratyfikacją. Dzisiaj po niewczasie dochodzi do innego zdania.

Argumenty posła Hołyńskiego nie są nowe. Wysuwał je od dawna Klub Narodowy. Poseł Hołyński uzupełnił je tylko nowymi jaskrawymi faktami, które zaszły w ostatnich czasach, jak rozwój cel preferencyjnych, coraz większy protekcjonizm poszczególnych państw, konieczność większego dbania o nasz bilans handlowy, który dziś jest główną podstawą zdrowego systemu monetarnego itd.

Obecny zatem kryzys uwydatnił słusność argumentów, jak i ostrzeżenie Klubu Narodowego. Okazuje się, więc znowu, jak przewidującą, i bynajmniej nie demagogiczną, jak to zarzucano w „sanacji”, jest polityka obozu narodowego, a jak lekkomyślną i szkodliwą była polityka B. B. Coby się działo obecnie, gdyby traktat z Niemcami obojętnie obowiązywał?

Pytanie tylko, czy p. Hołyński mówił w swoim imieniu, czy w imieniu sfer gospodarczych, czy też w imieniu B. B. Można pod tym ostatnim względem mieć pewne wątpliwości, gdyż jeszcze niedawno wiceminister spraw zagranicznych angażował się z zapalem na rzecz traktatu handlowego z Niemcami, zarzucając przeciwnikom tego traktatu, że to znaczy obozowi narodowemu, tendencje aż antypokojuwe! Dziś okazuje się, że tendencje „antypokojuwe” zdradza prezes komisji skarbowej Sejmu poseł Hołyński.

Sprawy te trzeba będzie wyświetlić w czasie dalszych obrad komisji spraw zagranicznych, zwłaszcza, że pisma donosiły o zabiegach posła niemieckiego

Proces przeciw posłom „Centrolewu“

Czternasty dzień rozprawy — Zeznaje znane indywiduum Purzycki

Warszawa, 10. 11. (Tel. wł.) Na dzisiejszej rozprawie przeciw posłom centrolewu zeznał wywiadowca Walwer, oraz właściciel składu broni, Pawłowicz, u którego jeden ze świadków Prochimowicz kupił 5 rewolwerów.

Następnie zeznał Purzycki, który przy poprzednich dwóch procesach, mianowicie przy procesie Jagodzińskiego i o wypadki z 14 września złożył bardzo obciążające zeznania. Purzycki opowiada o swojej działalności w milicji; jedną grupę milicji tworzył sam z pośród pracowników Kasy Chorych. Zadaniem jego była ochrona mówców na wiecach. W czasie przemówienia ówczesnego premiera Świtalskiego w Filharmonii miał rozdáwać ulotki PPS-owskie, których jednakże w obawie represyj nie rozrzucał.

Przewodniczący zapytuje świadka, co wie o zamachu na Józefa Piłsudskiego. Na ten tle wywiązuje się bardzo obszerna dyskusja.

Mianowicie obrońca Honigwill oświadcza: Ponieważ akt oskarżenia zarzuca oskarżonym czyny, których mieli dokonać do dnia 9 września, a 9 września zostali aresztowani i ściśle izolowani, przez co, jak powszechnie wiadomo, z nikim nie byli w kontakcie, przeto oskarżenia nie mogą odpowiadać za czyny, dokonane po ich aresztowaniu. W imieniu obrony prosi o wyeliminowanie tej sprawy, gdyż była ona już rozpatrywana przez inny trybunał w pierwszej instancji. Nie może przeto jeden sąd zajmować takie stanowisko, a drugi inne.

W dalszym ciągu obrona zwraca uwagę, że rozmowa o „zamachu” miała miejsce dopiero w końcu września i wskazuje, że na ławie oskarżonych nie zasiada cała PPS, ale 11 oskarżonych z różnych stronnictw. Gdyby zatem dopuszczono do rozpatrywania tę sprawę, naruszonoby zasadę odpowiedzialności indywidualnej. Zdaniem obrony sprawa wydarzeń z 14 września pozostaje w ścisłym związku z oskarżonymi i kongresem krakowskim, natomiast sprawa Jagodzińskiego całkowicie winna być wyeliminowana.

Prokurator Rauze zwraca uwagę, że Barlicki był przewodniczącym C. K. W. PPS, musiał zatem wiedzieć o wszystkim, co się w partii dzieje. Zamach nie mógł być przygotowany odrazu; należy w imię prawdy wyświetlić wszystko, ażeby mieć tło zupełnie pewne.

Obronca Sterling podnosi, że wobec tego, iż przewodniczący zabronił na rozprawie omawiania sprawy Brześcia, jako nie mającej z aktem oskarżenia nic wspólnego, sąd nie powinien także włączyć do tej sprawy „zamachu” na Piłsudskiego.

Sąd po naradzie oddalił wniosek obrony, wobec czego Purzycki przystąpił do opowiadania znanych już z poprzednich procesów szczegółów: jak została utworzona piątka, która organizowała „zamach”, i wreszcie sam przebieg przygotowywania do „zamachu”, znany z procesu Jagodzińskiego. Zeznania jego trwały aż do przerwy obiadowej. (w)

Dla „sanacji” niebezpieczeństwo żydowskie jest „urojone“

„Gazeta Polska” (nr 307), główny organ obozu rządowego, w artykule potępiającym wystąpienia młodzieży akademickiej w sprawie żydowskiej, pisze: „Ostatniem hasłem (obozu narodowego — red.) — to walka z urojonem (!) niebezpieczeństwem żydowskim”...

W oświadczeniu tem wyraża się cała umysłowość i cały pogląd polityczny „sanacji”. Do sprawy tej powrócimy.

O metodach brzeskich

Prasa zagraniczna, w szczególności francuska, angielska i niemiecka w dalszym ciągu w bardzo przykry dla Polski sposób komentuje proces brzeski i metody brzeskie. Na temat ten ustawicznie pojawiają się w dziennikach zagranicznych artykuły i korespondencje.

Ostatnio organ rządu kanclerza Brüninga, centrowa „Germania” zamieściła dłuższy artykuł wstępny o metodach wschodnich w Polsce w związku z procesem brzeskim. Treści tego artykułu zacytować nie możemy — ograniczyć się musimy do stwierdzenia, że jest on bardzo dotkliwy dla państwa polskiego.

Zmiany w statucie Banku Polskiego

Min. skarbu przedłożył Sejmowi projekt ustawy zmiany statutu Banku Polskiego. Według zgłoszonego wniosku, rada Banku ma się składać z prezesa i wiceprezesa, mianowanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej, oraz 12 członków rady, wybieranych przez walne zebranie, które powołuje poza tem trzech zastępców. Ponadto obok członków rady z wyboru „wchodzi z urzędu do rady na czas pełnienia swoich funkcji komisarz Banku, który może być urzędnikiem państwowym”. Zmiana ta, jak zaznaczono w uzasadnieniu, ma na celu ściślejszą koordynację współpracy Banku Polskiego i ministerstwa skarbu. Art. 26 statutu Banku, jako związany ze stanowiskiem i funkcjami przewidzianego w planie stabilizacyjnym doradcy finansowego Banku, którego kadencja obecnie jest zakończona, ma być uchylony. Art. 32 statutu zostaje zmieniony w ten sposób, że zamiast wymaganej w pewnych wypadkach (podwyższenie kapitału zakładowego, spadek pokrycia poniżej 30 proc.), większości kwalifikowanej wszystkie uchwały Rady mają zapadać zwykłą większością głosów, w razie równości głosów przeważa głos przewodniczącego.

Art. 39 przewiduje, że komisarza Banku oraz jego zastępcę mianuje minister skarbu. Komisarz Banku i jego zastępca mogą brać udział w posiedzeniach dyrekcji Banku z głosem doradczym oraz mają prawo żądania od władz Banku wszelkich wyjaśnień. Komisarz Banku i jego zastępca otrzymują stałe uposażenie z funduszu Banku, ustalone przez ministra skarbu.

Zmiany te jak z powyższego wynika, zmierzają — jak polityka „sanacyjna” we wszystkich dziedzinach — do wzmocnienia wpływu rządu na Bank Polski i do bardziej elastycznego traktowania pewnych zasad polityki emisyjnej (kwestja wysokości pokrycia). Do omówienia projektu zmian statutu Banku Polskiego jeszcze wrócimy.

Przed interwencją Stanów Zjedn. i Ligi Narodów

w sprawę konfliktu mandżurskiego — Ostatnie wiadomości z terenu walk

Waszyngton, 10. 11. (PAT.) Prezydent Hoover odbył ze Stimsonem rozmowę, poświęconą sprawie mandżurskiej. Przypuszczają, że rząd Stanów Zjedn. ponowi swe wystąpienie wobec rządów chińskiego i japońskiego.

Moskwa, 10. 11. (PAT.) Do prasy sowieckiej donoszą, że oddziały chińskie gen. Czang Hai Pena, który jest w sojuszu z Japonją, posuwają się w kierunku Tai Tai i zajęły miejscowości Tan Su Czan i Sin Han. Przypuszczają tu, że Czang Hai Pen dojdzie pod mury Cicikaru, gdzie sto-

czy walkę z oddziałami gen. Maa.

Z wojskami Czang Hai Pena współdziała awiacja japońska, która ostatnio — według danych sowieckich — obrzuciła Cicikar i oddziały chińskie bombami.

Prasa sowiecka donosi, że w bitwie nad rzeką Nonni wojska japońskie straciły 35 zabitych i około 150 rannych, a wojska chińskie gen. Maa pozostawiły na placu boju 200 zabitych, w tem 2 Rosjan.

Paryż, 10. 11. (Tel. wł.) Termin następnej sesji Rady Ligi Narodów w Paryżu ustalono na 16 b. m.

Systematyczna akcja przeciwpoliska

Piła, 10. 11. (PAT.) Wiele miejscowości powiatu bytowskiego na pruskiem Pomorzu wschodnim, które dotychczas należały pod względem kościelnym do parafii katolickich w

Gowidlinie i Parchowie w Polsce, przyłączono obecnie do parafii w Bytowie. Czynnikiem niemieckim chodzi w tym wypadku o zerwanie łączności ludności kaszubskiej z Polską.

w Warszawie von Moltkego o wznowienie rokowań gospodarczych polsko-niemieckich, a „Berliner Tageblatt” lansował niedawno myśl, by traktat handlowy polsko-niemiecki — który nie został przez Niemców ratyfikowany — uzupełnić jakimś nowym warunkami, gdyż jest on już przestarzały. Słowem, Niemcy chciałyby nas wciąż gnąć znowu w dyskusję na ten temat.

Czy przemówienie posła Hołyńskiego stało w związku z temi próbami niemieckimi? I to należałoby wyjaśnić. Opinia polska będzie musiała znowu okazać tu dużą czujność zwłaszcza, że, jak zwykle się to już dzieje, gdy wypływa sprawa odszkodowań, jednocześnie robione są próby udzielenia Niemcom ustępstw na polskim odcinku.

Zachwianie się Banca Commerciale

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Rzym, 7 listopada.

W jednej z ostatnich korespondencji pisałem o dobrym wrażeniu, jakie na rynkach zagranicznych robi sytuacja monetarna Włoch. Lira, mimo szerzącego się kryzysu, trzyma się zwycięsko, gdyż rząd od szeregu lat wszedł na drogę systematycznej deflacji, utrzymując obieg monetarny na stopie ograniczonej i dążąc, nie bez ofiar, do podtrzymania za wszelką cenę lira na poziomie, ustalonym w r. 1927, t. j. 90 w stosunku do dawnego funta szterlinga.

Ale jest i odwrotna strona tej kampanii o lira. Wysoki poziom stabilizacji spotkał się swego czasu z krytyką pewnych sfer finansowych i przemysłowych włoskich, które doradzały stabilizację niższą, t. j. 100, a nawet więcej w stosunku do funta. Sfery te, napiętnowane wówczas przez Mussoliniego mianem „nędznych zdrajców“, nie były ani antypatriotyczne, ani też krótkowzroczne i życie gospodarcze przyznało im słusność. Dziś trzeba nielada wysiłku, by lira podtrzymała, a życie gospodarcze stabilnie na skutek kryzysu światowego, który dał się we znaki przemysłowi i handlowi włoskiemu, a równocześnie dotknął też banki, które pod wpływem stosunków politycznych, czy też dla spekulacji finansowały rozmaite towarzystwa przemysłowe i handlowe.

Nikt nie przewidywał, że przesilenie przyjmie takie rozmiary, a nadewszystko, że potrwa tak długo i zakończy się ogólną katastrofą. Prawdziwie trzęsienie ziemi, którego ofiarą padają takie fortuny, jak Rotszyldów, i najpotężniejsze banki w Ameryce i w Europie. Seismografy giełdowe w nieustającym poruszeniu. Na czym się to wszystko skończy? — zapytuje już nie tylko bankier i finansista, ale przeciętny człowiek z ulicy. Najpewniej na powrocie do dawnych, przedwojennych stosunków, t. j. do normalnej gospodarki finansowej bez spekulacji, a więc i bez ryzyka, opartej na solidnej pracy i oszczędności. Tymczasem zawali się jeszcze niejedna instytucja, niejedna fortuna.

W kołach finansowych włoskich już od pewnego czasu obiegają pogłoski o trudnościach, w jakich się znalazła Banca Commerciale, mająca do niedawna, do dziś, dominujące stanowisko we Włoszech i znakomitą reputację w całym świecie. W Polsce z Banca Commerciale złączony jest warszawski Bank Handlowy i tyle innych interesów.

Ale przede wszystkim Banca Com-

merciale znana jest u nas ze względu na finansistę, który ten bank otworzył i był jego duszą, Józefa Toeplitza. Ongiś pepeesowiec, wyjechał przed laty do Włoch, tu się znaturalizował i tu założył Bank o światowym rozgłoszeniu i wpływach. Działalność tego człowieka związana jest ściśle z historią finansów i przemysłu włoskiego, które przed wojną rozwijały się pod znakiem orientacji i wpływów niemieckich. Stąd niemałe trudności, przejścia i kłopoty Toeplitza w czasie wojny, który we Włoszech miał wielu przyrządów, zwolenników, ale też i wrogów, zwłaszcza z nastaniem reżimu faszystowskiego.

Trudności te i więcej jak trudności umiał Józef Toeplitz bardzo zręcznie pokonać i wyjść z opałów. Był człowiekiem potrzebnym, niezbędnym. Banca Commerciale, z założenia swego instytut, finansujący handel i przemysł, znalazł się z natury rzeczy w obecnym przesileniu, które ugodziło przedewszystkiem w te dwie gałęzie gospodarstwa, w sytuacji nasamprzód ciężkiej, a ostatnio nawet bardzo krytycznej. Portfel Banku ugiął się pod ciężarem akcji przemysłowych. Był to wynik nietylko spekulacji, ile już musowego uczestnictwa w tyłu starych i nowych przedsiębiorstwach przemysłowych i handlowych okresu faszystowskiego we Włoszech i na wschodzie. Bank stanął przed dylematem śmiertelnym.

Pomoc mogła tu tylko interwencja rządu, który był zmuszony interwenjować, gdyż chodziło i chodzi ni mniej ni więcej tylko o kredyt włoski. Toeplitz miał ostatnio posłuchanie u Mussoliniego, które dla niego osobiście nie było wolne od momentów dramatycznych. Chciał ustąpić, ale Duce zażądał, by pozostał na stanowisku dopóki sytuacja Banku nie wejdzie na nowe tory. W rezultacie stanęło na tem, że wszystkie akcje przemysłowe i całą odnośną działalność Banku przejmuje osobne konsorcjum finansowe (Consorzio mobiliare finanziario) przy udziale rządu, ściśle mówiąc t. zw. Instytutu Likwidacyjnego Włoskiego, t. j. Banku Włoskiego (Banca d'Italia), który na ten cel stawia do dyspozycji pół miliarda lir. Oddział Banca Commerciale poświęcił się działalności czysto bankowej.

Całe to wycofanie się na nowe, bezpieczniejsze pozycje dokonuje się wśród dyscypliny i spokoju, by uniknąć popłochu, ale rzeczywistość zakulisowa jest poważna. S. M.

„Sanacyjno“-żydowskie czułości

Z głosów pism, wywołanych zajęciami w szkołach wyższych i poza ich obrębem z powodu sprawy żydowskiej w szkolnictwie wyższym, niektóre zasługują na zapamiętanie. O sposobie, w jaki pisma żydowskie piszą o tem, świadczy choćby taki tytułik w „Naszem Przeglądzie“ (nr. 309):

„Policja na W. S. H. — Chuliganeria endecka czynnie znieważała profesorów. — Zawieszenie wykładów na W. S. H.“

Obelżywe nazwy, jak tu chuliganeria, powtarzają się stale w pismach żydowskich, co samo przez się już wystarczyło jako objaw bardzo lekkomyślnego drażnienia. Ale do tego dodano jeszcze wiadomość w nagłówku o czynnym znieważaniu — profesorów. Doremnie w opisie, który następuje po tym nagłówku, szukano by jakiejś wzmianki o takim zdarzeniu. Jest to kłamstwo dla upiększenia.

W temże samem wydaniu „Naszego Przeglądu“ (nr. 309), bohaterem dnia dla pisma żydowskiego jest p. Miedziński, dla którego ordynarynego wystąpienia ton podnosi się do brzmienia epopei:

„Wzburzony wszedł na trybunę poseł Miedziński... W mowie improwizowanej, twarzą zwrócony do Klubu Narodowego, palcem wskazując na posłów endeckich, jako na winowajców zła, dobierał poseł Miedziński słowa coraz ostrzejsze i dobitniejsze dla potępienia sprawców ekscesów... Groźnie brzmiało oświadczenie posła Miedzińskiego, które wywoływało sprzeciw na ławach winowajców, wśród posłów Klubu Narodowego“.

Odwzajemniono się w piśmie p. Miedzińskiego („Gazeta Polska“ nr. 306):

„Czy w ciągu lat ostatnich można zarzucić społeczności żydowskiej (poza wyjątkami, jakie istnieją i w tonie społeczeństwa polskiego) nielojalność wobec państwa? Niewątpliwie nie. Czy odwrotnie społeczeństwo żydowskie, szczególnie w okresie kryzysu gospodarczego, nie wykazała, poprzez głosy i akcje swych uświadomionych czynników działalności zmierzającej do

wzmocnienia położenia gospodarczego państwa? Stanowisko społeczności żydowskiej w czasie kryzysu było nietylko bez zarzutu, ale niejednokrotnie bardziej państwowe, niż działalność różnych polskich polityków, spekulujących politycznie na krach gospodarczy. Czy zatem można wobec lojalnej, co więcej, dowodzącej swego państwowego wyrobienia mniejszości stosować jakiegokolwiek ograniczenia jej praw?“

I wśród tych pochwał i wzajemnych ukłonów przemycia pismo p. Miedzińskiego twierdzenie, jakoby przedmiotem sporu było ograniczenie praw Żydów, gdy rzecz cała jest w tem, by zarówno w sprawie procentu Żydów w szkołach wyższych jak w sprawie trupów w zakładach anatomicznych nie było przywileju żydowskiego.

Socjalistyczny „Robotnik“, który występuje i przeciw młodzieży narodowej i przeciw Klubowi Narodowemu w tej sprawie, zaznacza zarazem o flircie „sanacyjno“-żydowskim (nr. 388):

„Uważamy natomiast skierowaną do nas przez część mieszczańskiej prasy żydowskiej pretensję, o to, że posłowie socjalistyczni nie wzięli udziału w inscenizowanej manifestacji sejmowej pod batutą p. min. Pierackiego i p. pos. Miedzińskiego, za pretensję istotnie zadziwiającą. Większość Koła Żydowskiego, które zresztą nie reprezentuje ani trochę robotników żydowskich, życzy sobie uprawiać „flirty“ z oboczem „sanacyjnym“; niechże je sobie uprawia, ale my nie mamy żadnego zamiaru solidaryzować się z taką „tatyką“. Robienie z „sanacji“ ostoji liberalizmu i praworządności jest rzeczą śmieszna, a stawianie, choćby pośrednio, na jednej linii skandalicznych (?) wyczynów grupy akademików ze sprawą brzeską jest już doprawdy czemś zupełnie niesłychanym. Gra polityczna aż uderza w danym wypadku swoją jasnością. Niektóre koła społeczeństwa żydowskiego mogą stać się łatwo biernym narzędziem tej gry. Według naszej wiadomości, odnośna akcja przygotowawcza jest już w toku“.

Pismo Janusza Radziwiła, który na posiedzeniu sejmowym nie ukrywał

swego zachwyty nad karczemną mową p. Miedzińskiego, kuje sobie z tej sprawy rozumowanie polityczne („Dzień Polski“ nr. 306):

„Cel jest wyraźny. Na wszystkich polach ponosi się porażki. W kraju panuje spokój. W mętnej wodzie najłatwiej ryby łowić. Kto wie, czy nie uda się wywołać jakichś rozruchów na szeroką skalę. Oto cel. By ten cel osiągnąć, nie waha się wysuwać na pierwszy ogień młodzieży, podsuwając jej hasło obrony szkoły polskiej.“

Obóz konserwatystów z B. B. nigdy nie zawiedzie w wyprzedzaniu innych swemi domysłami, bystreimi na miarę prokuratora. Skoro jednak już wchodzi na tę drogę, powinien trochę pamiętać o tem, co mówi zdrowy rozsądek. Opozycja obecna nie ma żadnej potrzeby politycznej odwracania uwagi kraju ani od tego, co się dzieje w Sejmie, gdzie roztoczył się obraz spustoszenia gospodarczo-skarbowego pod rządami poma-

WIELKA SPRZEDAŻ OKAZYJNA

PONCZOCH i SKARPETEK

fabryki ZYRARDOW S. A.

SKŁAD FABRYCZNY ul. 6654

Poznań, plac Wolności nr. 4.

jowemi, ani od tego, co się dzieje w sali sądowej. Opozycji żadna dywersja polityczna nie jest potrzebna. Dywersja, celem odwrócenia uwagi społeczeństwa od tych wielkich bolączek gospodarczych i politycznych, potrzebna jest obozowi rządzącemu. Stąd też zrobienie z zajęć na gruncie młodzieży — wielkiej sprawy politycznej na gruncie sejmowym. Jeśli ma się wskazywać wyzyskiwania polityczne, trzeba to czynić prawdziwie,

Wybory jugosłowiańskie

W niedzielę — jak wiadomo — odbyły się wybory do skupczyny w Jugosławji. Wybory te są dalszym ciągiem linii politycznej, wytkniętej przez króla Aleksandra w manifestie z dnia 6 stycznia 1929 r.

W dawnej skupczynie prądy odśrodkowe były tak silne, że rozsadyły niemal młode państwo, które zostało zjednoczone materialnie, ale nie przeprowadziło jeszcze procesu unifikacji wewnętrznej, przede wszystkim ludzkiej. Manifest z dnia 6 stycznia król Aleksander proklamował dyktaturę. Najważniejszym jej objawem była zarządzona dekretem z dnia 27 października 1930 r. zmiana nazwy królestwa Serbów, Chorwatów i Słowienców na Jugosławję. W tej zmianie najsilniej był wyrażony cel polityki króla Aleksandra, zmierzający do zniwelowania różnic pomiędzy narodowościami, wchodzącymi w skład państwa, i do wytworzenia nowego, jednego narodu jugosłowiańskiego.

Po tej linii poszła nowa konstytucja, proklamowana dekretem królewskim z dnia 3 września br. Reaktywowała ona szósty parlament, któremu nie dano możliwości stanowienia o sprawach religijnych i narodowościowych, o polityce zagranicznej i sprawach wojskowych, oraz o zmianie konstytucji, co pozostawało nadal prerogatywą królewską.

W tym duchu była też ułożona ordynacja wyborcza. Postanawiała ona, iż do walki wyborczej mogą stawać tylko listy ogólnopństwowe, zaopatrzone odpowiednią ilością podpisów we wszystkich okręgach. Praktycznie wyrażało się to tem, że separatystyczne listy, jak np. religijne, muzułmańskie, czy narodowościowe były zgóry wykluczone. Jakżeż bowiem lista chorwacka mogła zyskać podpisy np. w południowej Serbji, lub odwrotnie lista serbska nie mogła zyskać podpisów w Słowenji. Linja cementowania państwa i usuwania wszelkich prądów odśrodkowych była w ten sposób jasno zarysowana.

Na zwycięstwo mogły liczyć tylko

Młodzież wileńska solidaryzuje się z kolegami z Warszawy i Krakowa

Wilno, 10. 11. (Tel. wł.). Wczoraj w godzinach przedpołudniowych w prosekutorjum przy ul. Nowogrodzkiej odbyło się zebranie studentów wydziału lekarskiego uniwersytetu wileńskiego. Na zjeździe omawiano wypadki w Krakowie i Warszawie i postanowiono, nie dopuścić studentów Żydów do prosekutorjum.

Po zebraniu udano się do głównego gmachu uniwersyteckiego, gdzie odbywał się wiec ogólnoakademicki. Do

żadnych ekscesów poważniejszych nie doszło.

Wiec odbył się na dziedzińcu. Przemawiali przedstawiciele Młodzieży Wszechołpańskiej, wysuwając postulat odżyczenia wyższych uczelni oraz dostarczenia przez Żydów trupów do prosekutorjum. Przedstawiciel „sanacyjnej“ Młodzieży Mocarstwowej zgłosił swoją solidarność w tej kwestji.

Po wiecu młodzież rozeszła się spokojnie, Rektor uniwersytetu wydał odezwę, nawołującą do spokoju. (w)

Stronnictwo Narodowe

Koło Śródmieście

Plenarne zebranie naszego koła odbędzie się dziś, w wtorek, 10 bm. Referat polityczny omawiający najważniejsze zagadnienia chwili, wygłosi

p. sen. dr. Marjan Seyda

Zebranie to odbędzie się o godz. 20 punktualnie w sali Domu Król. Jadwigi, (Al. Marcinkowskiego).

Koło Jeżyce

Z powodu ważnego referatu p. sen. Seydy w dn 10 bm prosimy wszystkich członków Koła jeżyckiego o liczny udział w zebraniu Koła Poznań-Sródmieście.

Zebranie na Jeżycach nie odbędzie się

ZARZĄD

Program narodowego rządu angielskiego

w polityce i gospodarce wewnętrznej i zewnętrznej
W. Brytanji — Wielka mowa Mac Donalda

London, 10. 11. (PAT.) Wczoraj wieczór na bankiecie, wydanym dla rządu brytyjskiego przez lorda majora City w Londynie premier Mac Donald wygłosił enuncjację, którą można uważać za credo programowe nowego rządu.

Mac Donald został przyjęty kilkuminutową owacją. Zabierając głos, oświadczył on:

„Rząd, który obecnie mam zaszczyt reprezentować, jest jedynym w swoim rodzaju i zrodzonym w wyjątkowych okolicznościach. Jest to rząd narodowy, złożony ze wszystkich partyj, którego głównym celem jest opanowanie trudności gospodarczych. Nie posiadamy żadnych instrukcyj, nie jestem niczem związany. Mam całkowitą swobodę działania.

„Są dwa główne problemy, do których zrealizowania będę dążył: pierwszy, aby naród miał zrównoważony budżet i drugi, aby sytuacja gospodarcza Wielkiej Brytanji była zabezpieczona. Pierwszem najważniejszym zadaniem obecnego rządu jest problem walutowy, który jest problemem nie tylko brytyjskim, ale problemem ogólnoeuropejskim“.

Prezjer podkreśla dalej całkowite załamanie się teorii samowystarczalności gospodarczej poszczególnych krajów. Konieczne jest współdziałanie wszystkich krajów. Mac Donald wysunął konieczność zwołania jak najprędzej konferencji międzynarodowej, która rozpatrzyła kwestję długów, reparacji, taryf, rozbrojenia, bezpieczeństwa i status quo Europy, zazna-

czając, że w tym celu, aby dojść do porozumienia, wszystkie państwa muszą poczynić pewne koncesje. Rząd brytyjski gotów jest współdziałać w takiej konferencji. Mac Donald podkreśla zadowolenie rządu brytyjskiego z racji wizyty Laval'a w Waszyngtonie, zaznaczając równocześnie, że porozumienie niemiecko-francuskie jest podstawą obecnego pokoju. Rząd brytyjski gotów jest uczynić wszystko, co tylko jest w jego mocy, dla powodzenia konferencji rozbrojeniowej, ale uważa za konieczne, ażeby było zapewnione bezpieczeństwo każdego z krajów, zainteresowanych w tej konferencji.

Prezjer podkreśla znaczenie, jakie dla Wielkiej Brytanji posiada konferencja dominjów, zwołana na lipiec przyszłego roku w Ottawie, informując, że min. dominjów Thomas przed konferencją tą odwiedzi poszczególne dominja, aby stwierdzić możliwość współpracy gospodarczej wewnątrz imperjum brytyjskiego.

Co do prac parlamentarnych Mac Donald zaznacza, że parlament w najbliższym tygodniu zajmie się uchwaleniem stosownego ustawodawstwa w kierunku zabezpieczenia gospodarczego Wielkiej Brytanji. Co do Indji prezjer zaznacza, że rząd brytyjski stoi na stanowisku udzielenia Indjom samodzielnej konstytucji, ale że konstytucja ta musi się okazać twórczą i musi być podstawą dla pracy państwowej. O tej pewności niema, to konstytucja nie będzie odpowiadała swemu celowi.

Mięsiste tuczone starsze	46— 56
Miernie odżywione	38— 44
Buhaje:	
Wytuczone pełnomięsiste	64— 68
Tuczone mięsiste	54— 60
Nietuczone dobrze odżywione starsze	46— 52
Miernie odżywione	40— 44

Krowy:	
Wytuczone pełnomięsiste	78— 86
Tuczone mięsiste	64— 74
Nietuczone dobrze odżywione	42— 48
Miernie odżywione	30— 40

Jałowice:	
Wytuczone pełnomięsiste	76— 86
Tuczone mięsiste	64— 72
Nietuczone dobrze odżywione	46— 56
Miernie odżywione	40— 44

Młodzież:	
Dobre odżywione	40— 44
Miernie odżywione	38— 42

Cielęta:	
Najprzedniejsze cielęta wytuczone	70— 80
Tuczone cielęta	60— 88
Dobrze odżywione	50— 58
Miernie odżywione	40— 48

OWCE:	
Wytuczone pełnomięsiste jałgnięta i młodsze skopy	70— 80
Tuczone starsze skopy i maciorci	54— 60
Dobrze odżywione	40— 50

ŚWINIE (TUCZNIKI):	
Pełnomięsiste od 120 do 150 kg żywej wagi	110—115
Pełnomięsiste od 100 do 120 kg żywej wagi	100—106
Pełnomięsiste od 80 do 100 kg żywej wagi	90— 98
Mięsiste świnie ponad 80 kg żywej wagi	80— 88
Maciory i późne katastro	80— 96
Świnie bekonowe	80— 86

Przebieg targu bardzo spokojny.
U w a g a: Świnie bekonowe loco stacja załadowania 78—82 zł.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, dnia 10. 11. 1931.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: w obliczeniu ćwierć litrowego gęstościomierza: 1) żyta 71.3 kg (121 f. w. h.), 2) pszenicy 74.8 kg (127 f. w. h.), 3) jęczmienia a) 64 kg do 68 kg., b) 68 kg., 4) owsa 43.55 kg. (74.1 f. w. h.).	
Ceny transakcyjne	
Żyto 15 tonn par Poznań	25.00
Ceny orientacyjne	
Żyto	24.50 — 25.00
Uspodobienie stałe	24.50 — 25.00
Pszenica	24.50 — 25.00
Uspodobienie mocne	22.50 — 23.50
Jęczmień a) 64—66 kg.	24.00 — 25.00
Jęczmień b) 38 kg.	24.00 — 25.00
Uspodobienie stałe	27.50 — 28.50
Jęczmień brwarowy	27.50 — 28.50
Uspodobienie stałe	24.25 — 24.75
Owies	24.25 — 24.75
Uspodobienie mocne	36.25 — 37.25
Maka żytnia 55% wł work.	36.50 — 38.50
Uspodobienie stałe	17.25 — 18.00
Otręby żytnie	16.50 — 17.50
Otręby pszenne	17.50 — 18.50
Otręby pszenne (grube)	33.00 — 34.00
Rzepak	39.00 — 43.00
Gorzycza	23.00 — 28.00
Groch Victoria	26.00 — 28.00
Groch Folgera	3.80 — 4.00
Ziemniaki jadalne	0.00 — 0.18
Ziemniaki fabr. za kilo %	4.25 — 4.50
Słoma luźna	5.00 — 6.00
Słoma prasowa: a	
Ogólne uspodobienie stałe	
Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 245 tonn, pszenicy 127½ tonny, jęczmienia 15 tonn, owsa 30 tonn.	
Ziemniaki w gatunkach specjalnych powyżej notowania.	

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.877 zł.; w Gdańsku na Warszawę 8.92 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 mk. niem. w dewizach 209.45 zł., gotówką — zł., za 100 guld. gd. w dewizach 173.96 do 174.22 zł., gotówką 173.62 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, dnia 10. 11. 1931.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była bez zmiany. Do notowania doszło tylko w pap. procentowych, 5% p. konwers. nadal w placeniu po 40% również 8% obl. m. Poznania z 1926 r. po 92%. Z pap. lokacyjnych P. Z. K. płacono za 4% listy zast. konwert. 28½% zaś 6% listy żytnie handlowano po 15.—15.25—15.— w tranzakcjach.

Akcje bankowe wzgl. przemysłowe bez notowania. Robiono tylko mniejsze transakcje Bkiem Polskim po 107.— w placeniu.

Komunikat.

Z powodu święta urzędowego w dniu jutrzejszym Giełda Pieniężna dnia 11. 11. 1931 r. będzie nieczynna.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.	
Papiery procentowe:	
(Kurs w procentach nominalu):	
5% pożyczka konwersyjna 40.—% P.	
8% obligacje miasta Poznania z 1926 r.	92.—% P.
4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kred.	28½% P
(Kurs w złotych)	
6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kredytowego	15.—14¼—15.— +
Tendencja bez zmiany.	

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 10. 11. 1931.

Waluty	Gotówka	
Dolary St Zjedn	tr.: 8.87: sp.: 8.89:	
Kup.: 8.85.		

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Holandja	360.10	361.00	359.20
Londyn	33.79	33.87	33.71
Nowy Jork			
czeki	8.912	8.932	8.892
Nowy Jork			
kabel	8.919	8.939	8.899
Parvz	35.05	35.14	34.96
Praga	26.39	26.45	26.33
Szwajcaria	174.50	174.93	174.07
Berlin	211.40		

Tendencja przeważnie słaba.

Papiery wartościowe i obligacje:

5% p. konw.	41.75	41.50
4% premj. dol. (pierwszy raz notowana na giełdzie) 42½—42.		

Akcje w złotych:

Bank Polski	0.00—110.00
Puls	0.00— 33.00
Ostrowiec	0.00— 30.00
Nieledeu	0.00— 7.25

Tendencja utrzymana.

Komentarz.

Dla papierów państwowych tendencja mocniejsza listów zast. słabsza, dla akcji utrzymana Bank Polski, Puls i Ostrowiec notowane po kursie utrzymanym, Cukrownia Nieledeu po długim czasie notowana bez zmiany.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg.

reszta za 100 kg

Berlin, dnia 10. 11. 1931.

Pszennica march 75—76 kg.	227.00—230.00
Tendencja spokojna.	
Porosłe i słabe ziarno w wyjątkach dopuszczone.	
Pastwana pszenica march.	
70—71 kg	210.00—212.00
Tendencja spokojna.	
Jara pszenica march. 78 do	
79 kg.	231.00—234.00
Tendencja spokojna.	
Meckl. pszenica 75—76 kg.	
cif Berlin sp.	0.00—239.00
Tendencja spokojna.	
Żyto march. 72—73 kg.	198.00—200.00
Tendencja spokojna.	
Żyto meckl. 72 kg cif Berlin	
sp.	00.00—209.00
Tendencja spokojna.	
Żyto z okolic Warty i Noteci	
cif Berlin sp.	00.00—210.00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień	174.00—178.00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	170.00—173.00
Tendencja słaba.	
Owies march	150.00—155.00
Tendencja spokojna.	
Maka pszenna	28.75—32.75
Tendencja osłabiona	
Maka żytnia 70%	27.75—29.90
Tendencja słabsza.	
Lepsze gatunki ponad notowania.	
Ospa pszenna	10.75—11.00
Tendencja cicha.	
Ospa żytnia	10.50—11.00
Tendencja cicha.	
Groch Victoria	24.00—30.00
Groch drobny jadalny	25.00—28.00
Peluszka	17.00—19.00
Bób	16.50—18.00
Wyka	17.00—20.00
Łubin niebieski	11.00—12.50
Łubin żółty	13.00—15.00
Makuchy lniane	14.00—14.30
Makuchy arachid. 50% loco	
Hamburg	13.70—14.00
Mączka arachid 50% loco	
Hamburg	13.30—13.50
Wytłoki suche paryt. Berlin	
Srót soya ekstrahowany 46%	
loco Hamburg	0.00—12.10
Srót soya ekstrahowany 46%	
loco Szczecin	0.00—12.80
Słoma żytnia pras. drut.	0.80— 1.00
Słoma pszena pras. drut.	0.55— 0.75
Słoma owsiana pras. drut.	0.70— 0.85
Słoma jęczmienna drut.	0.60— 0.75
Słoma żytnia dl. wiąz.	0.65— 0.90
Słoma żytnia pras. sznur	0.50— 0.70
Słoma pszena pras. sznur	0.50— 0.69
Sieczka	1.25— 1.45
Tendencja stała.	
Siano handlowe	1.30— 1.60
Siano dobre I pok.	1.80— 2.10
Lucerna luźna	2.40— 2.71
Tymoteusz luźny	2.35— 2.65
Siano koniczynowe luźne	2.25— 2.55
Tendencja spokojna.	
Ogólna tendencja spokojna.	

Notowania złotego w Berlinie

z dnia 10. 11. 1931.

Wyplaty na Warszawę	47.25 —47.45
Noty wielkie	47.175 —47.575

Żywioty radykalne w Niemczech wrastają na siłach

Wielkie zwycięstwo hitlerowców przy wyborach w Bremerhaven — Propaganda komunistyczna w Reichswehrze i wśród policji — Nocne ćwiczenia bojówek komunistycznych

Berlin, 10. 11. (PAT.) Onegdaj odbyły się wybory komunalne w Bremerhaven, które przyniosły wielkie zwycięstwo hitlerowcom. Narodowi socjaliści zdobyli 9 mandatów, nie posiadając przedtem żadnego. Komuniści również odnieśli pewien sukces, zyskując 3 nowe mandaty, tak, iż obecnie mają 5 reprezentantów. Klęskę ponieśli partje mieszczańskie i socjal-demokracja. Partje prawicowe wyszły z wyborów tylko nieco uszczuplone, posiadając nadal 9 radnych.

Podobne wyniki przyniosły wybory komunalne w miejscowości Sonnenberg w Turynji, gdzie hitlerowcy odnieśli zwycięstwo, podwajając ilość posiadanych mandatów do ogólnej liczby 10. Komuniści również zyskali jeden mandat.

Berlin, 10. 11. (PAT.) Ministerstwo Reichswehry ogłasza komunikat, stwierdzający niezwykły wzrost w ostatnich miesiącach propagandy komunistycznej w szeregach armji niemieckiej.

W połowie lipca b. r. stwierdzono przeszło 200 wypadków kolportowania wielkiej ilości rozmaitych druków i wydawnictw wywrotowych, rozpowszechnianych w tysiącach egzemplarzy wśród żołnierzy Reichswehry. Na gorącym uczynku schwytano 26 agitatorów. Komunikat zaznacza przytem, że tylko w pewnej liczbie wypadków żołnierze ulegali wpływowi tej propagandy.

Berlin, 10. 11. (Tel. wł.) W Chociebużu, gdzie komuniści prowadzą od dłuższego czasu akcję wywrotową wśród policji, dokonano wczoraj podczas zebrania w lokalu partyjnym rewizji. Policja aresztowała szereg przywódców i skonfiskowała bogaty materiał obciążający oraz wielki zapas bibuły agitacyjnej, przeznaczonej na propagandę wywrotową w szeregach policji.

Berlin, 10. 11. (PAT.) Z zagłębia Saary donoszą o nocnych ćwiczeniach wojskowych, urządzanych przez bojówki komunistyczne. Pomiedzy komunistami a oddziałami żandarmerji doszło onegdaj w miejscowości Kammerforst podczas tego rodzaju ćwiczeń do starcia. Żandarmi, ostrzeliwani przez komunistów, odpowiedzieli salwą karabinową. Las, w którym odbywały się ćwiczenia bojówek komunistycznych, został otoczony. Podczas rewizji aresztowano 80 członków zakazanej organizacji komunistycznej „Czerwony Front“.

Równocześnie w Magdeburgu do-

szło do starć pomiędzy członkami organizacji nacjonalistycznej „Wehrwolf“ a bojówką komunistyczną. Pomiedzy interwenującą policją a nastnikami wywiązała się strzelanina, przyczem kilka osób zostało raniomych. Policja dokonała kilka aresztowań.

Pogłoski o śmierci metropolity Szeptyckiego

Warszawa, 10. 11. (el. wł.) Dziś rano obiegły Warszawę wieści o rzekomej śmierci metropolity Szeptyckiego. Pogłoski te okazały się fałszywe. Faktem jest, że metropolita Szeptycki jest bardzo ciężko chory i o godz. 11 w południe odbyło się w pałacu metropolitańskim na pl. św. Jura we Lwowie konsyljum lekarskie, w którym wzięło udział 2 lekarzy lwieńskich. Szeptycki zaniemógł przed dwoma tygodniami bardzo poważnie na grype. (w)

Zgon posła Marka

Kraków, 10. 1. (Tel. wł.) W Krakowie zmarł wybitny przedstawiciel P. P. S., były wicemarszałek Sejmu, pos. Zygmunt Marek.

S. p. Zygmunt Marek urodził się w roku 1872 w Krakowie, gdzie też ukończył studia zarówno średnie, jak i wyższe, zdobywając na Uniwersytecie Jagiellońskim doktorat prawa.

Od młodości był czynnym członkiem P.P.S. Posiadał od trzech pierwszych sejmów polskich, w przedostatnim Sejmie piastował godność prezesa klubu parlamentarnego P. P. S.

Przeżycia pomajowe nadszarpnęły jego zdrowie. Wpadł w ciężką chorobę serca, z której już się nie podniósł.

TARGOWISKO MIEJSKIE

Urzędowe sprawozdanie targowe Komisji Notowania Cen.

Poznań, dnia 10. 11. 1931.

Spędzono: wołów 51, bohai 90, krów 213, świn 1920, cieląt 572, owiec 109 razem 2 955 zwierząt.

(Ceny loco Targowica Poznań łącznie z kosztami handlowymi).

Płacono za 100 kg żywej wagi za:

BYDŁO:

Woly:	
Pełnomięsiste wytuczone nieoprzegane	76— 86
Mięsiste tuczone młodsze do lat 3	60— 70

O budżecie i deficycie

Przemówienie posła prof. Rybarskiego, prezesa Klubu Narodowego, wygłoszone w Sejmie, dn. 6 listopada rb.

(Dokończenie.)

Niespełniona przepowiednia

Otóż to są wszystkie rzeczy, które świadczą, że budżety nie były tak naprawdę wykonane, jak to mówią o tem oficjalne sprawozdania, że istotne deficyty są większe. Ale cała rzecz polega na tem, że się zużywało wszystkie możliwe rezerwy z poprzednich lat, tak, że ten deficyt za rok 1930/31 już był widoczny dnia 27 września, kiedy to ówczesny premier, a dzisiejszy pan minister sprawozdanych, w jednym z wywiadów oświadczył, że „niechcimy zamknąć ten rok bez deficytu”.

Podatki w nowym budżecie

Ale na tem nie przejdźmy do obecnego budżetu.

W obecnym budżecie „zwyčajne daniny publiczne” mają przynieść 1.178.000.000. W pierwszym półroczu obecnego roku daniny publiczne przyniosły 532 miliony. Przyjmując, że stosunek wpływów w pierwszym i drugim półroczu będzie taki sam, jak w ostatnim roku, który mamy w całości zamknięty, wypadnie w całości z danin publicznych 1.086.000.000, czyli dzisiaj przewiduje się na rok przyszły z danin publicznych bez monopolów o 9 milionów więcej.

Jak te rzeczy przedstawiają się w poszczególnych pozycjach? Naprzykład w innych latach, podatek gruntowy dawał zwykle 46 do 49 milionów; dał tyle jeszcze w roku 1930/31. Obecnie przewiduje się w budżecie 60 milionów z podatku gruntowego. Stawki jego nie zostały podwyższone. Na jakiej podstawie? „Wobec spodziewanej likwidacji zaległości w tym podatku z lat ubiegłych, powstałych wskutek odroczeń płatności” — mówi objaśnienie, czyli że przyszły rok budżetowy będzie rokiem ściągania odroczeń, dawanych w latach poprzednich. A dzieje się to wtedy, gdy równocześnie p. minister rolnictwa na komisji rolnej przedkłada obszerny memoriał, w którym podaje, że w gospodarstwie rolnem długi i świadczenia publiczne zabierają 40 proc. dochodu brutto tych gospodarstw.

Gdzie ulga?

Albo drugi podatek, podatek przemysłowy. Tyle się pisało i tyle się mówiło o ulgach, jakie mają być uzyskane w podatku przemysłowym. Przewiduje się 240.000.000. Oto w pierwszym półroczu tego roku osiągnięto z podatku przemysłowego 121.000.000. Znowu przeliczając to tą metodą wpływu za ostatni rok podatku przemysłowego, będzie 240 milionów. Prawda, że na jesieni i w zimie przypadają świadczenia dodatkowe w postaci tak zwanych patentów, ale jeżeli się uwzględni, i kurczenie się obrotu, to ten optymizm, który zawiódł w ostatnim roku, że drugie półroczu jest z reguły lepsze, może zawieść i w następnym. A w takim razie, gdzie jest 45 milionów ulgi, które ma przemysł i handel uzyskać już w pierwszym roku z podatku przemysłowego?

Zawiedziona śruba

Co do rachub na wzrost dochodów, opierają się one na przekonaniu, że zwykłe podatkowe przyniosą to, co według nich powinny przynieść. Otóż nie nasze argumenty — bośmy je nieraz przytaczali — ale własne dane, które panowie mają do dyspozycji, powinny panów nauczyć ostrożności pod tym względem. Przed paru dniami na komisji skarbowej omawiano projekt takiego specjalnego podatku, powiedzmy, bezimiennego od widowisk na rzecz Czerwonego Krzyża. I tam dowiedzieliśmy się ze strony czynników rządowych, że trzeba wprowadzić ten podatek, ponieważ na wiosnę wprowadzono znaczną zwykłą podatkową od kart do gry na rzecz Czerwonego Krzyża i to zawiódło. Uzyskano 60 proc. tego, co się dawniej uzyskiwało przy podatku niższym. To jest prawda, że w pierwszym okresie każdy podatek daje mniej, ale gdy spadek wpływu jest tak znaczny, to tu fiskalizm całkowicie zawiódł. I jakie jest na to lekarstwo? Zawiódł jeden podatek — wprowadza się drugi. Będzie to taki nieustający korowód coraz nowych podatków. A skarb będzie na tem nieświetnie wyglądał i gospodarstwo narodowe będzie bardzo źle wyglądało.

Co robi policja?

Niewątpliwie jest faktem, iż przemysł spirytusu zagranicę i fajne gorzelnictwo

bardzo się rozwinęło na wschodzie, jest tak zorganizowane, że Polska nie tylko pod względem natężenia kryzysu, ale także i pod tym względem może dorównać Stanom Zjednoczonym.

Ale te rzeczy nie są dostatecznie tępe, dlatego, że policja zajmuje się walką partyjną, nie spełnia swoich obowiązków i naraża skarb państwa na olbrzymie straty. Policja nie ma czasu na walkę ze zwyczajnymi oszustami i złodziejami, tylko zajmuje się śledzeniem przeciwnych stronniczo politycznych. I ta wasza polityka to nie jest tylko wadliwa polityka ekonomiczna, ale rujnowanie skarbu i społeczeństwa, bo krzewi pospolite nadużycia, bo władze nie potrafią ich wytypić. (Głos z ław BB.: Związczka na wschodzie.)

Podatki i ceny

Jeżeli się mówi o podatkach, o sile płatniczej ludności, to znowu chciałbym odpowiedzieć tutaj panu ministrowi skarbu. Trzeba być ostrożnym z porównaniami, mianowicie, gdy bierze się cyfry budżetowe pod uwagę, trzeba uwzględnić nie tylko normalną wartość pieniądza, ale również realną siłę nabywczą pieniądza i jeżeli jest spadek cen, to znaczy wzrasta siła nabywczą pieniądza, to ciężar podatkowy, wyrażony w samych cyfrach nominalnych, jest daleko większy. Naprzykład ceny hurtowe płodów rolnych, przyjmując przeciętnie rok 1927 za 100, wykazały za ostatnie miesiące według statystyki 53,3. Otóż to jest redukcja siły płatniczej ludności, którą tu trzeba uwzględnić, jeżeli się bierze podatki w dawnej wysokości albo się je zwiększa. Trzeba się więc liczyć z tem, że produkcja ogromnie się zmniejszyła. Cyfr znajdują panowie pod dostatkiem.

Trzeba się liczyć ze spadkiem cen A w równym stopniu, jeżeli nie w wyższym, trzeba się liczyć z niewypłacalnością warsztatów rolnych. Do czego prowadzą nowe pożyczki podatkowe? Nowe pożyczki podatkowe w przewidywanym zdaje się i ministerstwa skarbu nie dadzą wyników takich, jak gdyby były ściągane od wszystkich opodatkowanych danej grupy, bo coraz większy procent nie płaci. Te pożyczki spadają siłą rzeczy na ludzi, którzy jeszcze dotychczas płacili, ale czy skutkiem nich i oni nie przestaną płacić, to jest bardzo poważne zagadnienie. Z wyszkaniem do dna siły płatniczej ludności należy być bardzo ostrożnym.

Budżet i gospodarstwo

Ale powie ktoś: Krytyka jest łatwa, cóż ma więc skarb zrobić? Otóż twierdzą stanowczo jedno. Zagadnienie naszego budżetu, zagadnienie naszych finansów, to jest zagadnienie naszego gospodarstwa, a nie żadne inne. Niepodobna jest oddzielić przy największej wytrwałości fiskalnej wypłacalności finansowej, społecznej, od opłacalności z wytwórczości, od stanu gospodarczego kraju. I twierdzą stanowczo, że jeżeli nie nastąpi w życiu gospodarczym choćby stopniowa poprawa, jeżeli nie nastąpi uspokojenie, to coraz większe stawki podatkowe będą dawać coraz mniej, bo drogą mechaniczną nie dojdzie się do równowagi gospodarczej. I nad tem zagadnieniem trzeba się zastanowić — pan minister tego nie poruszył — nad zagadnieniem naszej równowagi gospodarczej, naszego deficytu gospodarczego.

Deficyt gospodarczy

Mianowicie zwrócić uwagę na następujący fakt. Od dnia 1 stycznia bieżącego roku do dnia 20 października, zapas złota i walut, zaliczonych do pokrycia w Banku Polskim, oraz złota spadł z 850 milionów na 671 milionów. Równocześnie w tym samym czasie mieliśmy dopływ obcych kapitałów, licząc dwie pożyczki państwowe: zapakowaną i pierwszą transzę pożyczki kolejowej, około 340—350 milionów. Bilans handlowy, który jest czynnikiem, jak zwykle w dobie wielkiej depresji — jak wiadomo Niemcy mają ogromną nadwyżkę bilansu handlowego — dał za ostatni rok, kończący się we wrześniu tego roku, 353.000.000 nadwyżki. Wydawałoby się mogło, że to jest stan pomyślny. Ale weźmy nasze zadłużenie zagranicą, zadłużenie państwa i zadłużenie gospodarcze, uwzględnijmy fakt, że my z ruchu cudzoziemców nie mamy dochodu, uwzględnijmy fakt, że ten kapitał obcy u nas pracując tak samo, m'mo wszystko, coś jednak z kraju wydobędzie, to

musimy przyjąć do takiego wniosku — jest to wniosek mój, w którym zgadzam się z wnioskiem ludzi, którzy to obliczyli innymi metodami, że trzeba mieć nadwyżkę bilansu handlowego około 800.000.000 zł, ażeby być uniezależnionymi od dopływu kredytów zagranicznych, względnie od prolongaty kredytów, które były udzielane.

Czy to pytanie jest postawione w naszych sferach rządzących w całej rozciągłości, czy odpowiedź na nie istnieje, bo jest ten stan rzeczy, który doprowadza do kurczenia się podstaw naszego obiegu i wyciskania waluty, tembardziej, że różne czynniki i nastroje psychiczne wywołują takie zjawisko, że jak się w oficjalnej propagandzie tygodnia oszczędności mówiło, że wśród społeczeństwa jest około 100 milionów.

Wiedeńskie pisma podały obliczenie, dotyczące zresztą nie tylko Polski, że wkłady polskie w Szwajcarii wynoszą 300.000.000 fr. szw. Słowem, mamy niedostateczną nadwyżkę bilansu handlowego, a zarazem mamy pewną ucieczkę od waluty. Jak z tego wybrnąć, oczywiście to jest kwestja nie tylko ekonomiczna, to jest kwestja zaufania całego społeczeństwa.

Kartele i ustrój kapitalistyczny

Tu mówiono dużo, już wspominało o kryzysie kapitalizmu. Ja zupełnie tego nie ukrywam, uważam, że można mówić o kryzysie, ale nie można mówić o upadku ustroju, opartego na prywatnej własności, bo nie wynaleziono lepszego ustroju. Ale równocześnie twierdzą, że niektóre dzisiejsze formy organizacji gospodarczej, jeżeli dalej będą się posuwały w dotychczasowym kierunku, muszą doprowadzić do upadku kapitalizmu.

Kapitalizm wtedy się ostoi, jeżeli przemysł będzie zorganizowany, bo musi być zorganizowany, ale jeżeli swoją siłę będzie czerpał z jakości i tanioci swojej produkcji, a nie z państwowego przywileju, nie z koncesji, nie z wyłączności, nie z zamykania zakładów tych, które mogłyby taniej produkować, bo jak w pełni wolną konkurencję wyeliminuje się, to dojdziemy do upaństwowienia tej gałęzi produkcji. To jest rzecz nieunikniona.

System koncesyjny

Tymczasem powstaje więcej takich gałęzi, gdzie przy współudziale państwa tworzy się różne kartele i wyłączności. Co więcej, państwo w sposób zdecydowany i wyraźny wkracza na drogę tę, która, już nie powiem, aby była bardzo nowoczesna, którą przeszła Anglia w okresie wczesnego merkantylizmu, w wieku 16-tym, gdzie każdy, kto chciał coś zrobić, musiał dostać przywilej od państwa. Dziś to nazywa się koncesją.

Gospodarstwo i system rządów

I istotnie. Jeżeli się mówi o poprawie gospodarczej, to twierdzą: w dzisiejszych warunkach, przy dzisiejszej polityce nie może być poprawy gospodarczej, bo nie może być poprawy gospodarczej w państwie, w którym nikt nie wie, co mu wolno, gdzie wszystko zależy od swobodnego uznania władzy i gdzie władza wkracza w swoim gospodarowaniu w coraz to nowe dziedziny. Nasza administracja objawia bardzo dużą zachłanność, o ile chodzi o jej funkcję. Wciąż się uchwała ustawy, które mówią: jest zasada taka a taka, ale w razie potrzeby minister nie sam wszystko robi, może przekazać temu lub innemu. Wszystko zależy od urzędników. Otóż czego jest znamięm taka zachłanność władzy? Zwykle zachłanność organizmu jest znamięm młodego wieku. Otóż ta zachłanność jest cechą charakterystyczną faktu, że w naszej całej administracji pierwiastek fachowy jest lekceważony, że nie ma się uznania dla ludzi, którzy mają kwalifikacje, a dobór odbywa się w sposób dobrze wszystkim znany.

Sprawa prof. Paczosińskiego

Jeżeli dochodzi do tego, iż jak to można było czytać ze sprawozdania naukowego procesu, że stopień służbowy oznacza inteligencję, to istotnie tego rodzaju poglądy dowodzą, że co do wartości naszej administracji jest gorzej, niż się naprawdę przypuszczało. Powiedziałem, że jest zachłanność. Niema uznania dla fachowej wiedzy i widzimy, że ci sami ludzie, którzy takie poglądy wyznają, mają wielką odwagę w tępieniu nauki w państwie. Dam konkretny przykład. Na uniwersytecie poznańskim jest profesor Józef Paczosiński, twórca nowej nauki, znany na całym świecie. Przybył z Rosji, pracuje od kilku lat na uniwersytecie. (Pos. Polakiewicz: W którym roku przybył z Rosji.) Przybył z Rosji w 1922

r. i pracował w administracji w Puszczy Białowieskiej. Pracował na uniwersytecie i brakowało mu parę lat do emerytury. Produkuje naukowo niesłychanie dużo. I ten człowiek został zwolniony po ukończeniu 65 lat życia, jako niezadowolony do pracy naukowej i takie przeprasasam za wyrażenie, niedouki z ministerstwa oświaty wydają wyrok o tem, że Paczosiński jest niezadowolony do pracy naukowej. (Wrzawa. Głosy: Ha! ha!) To są rzeczy, które nas rzeczywiście muszą wstydić, to wstyd wobec świata.

P. Michałowski i sędziowie...

Ale są inne rzeczy; mówi się o poprawie gospodarczej, o potrzebie pewnego spokoju, o podniesieniu autorytetu władzy. Otóż było tutaj już przytoczone oświadczenie p. ministra sprawiedliwości o sędziach, stojących na niskim poziomie etycznym, i o sędziach przeciwniactwach. Pan minister sprawiedliwości jest przecież naczelnym prokuratorem Rzeczypospolitej. Nie potrzebuje on, żeby mu donoszono, że ktoś popełnił czyn nieetyczny, albo, że ma kontakt z organizacjami przeciwniactwami. Może wytoczyć sprawę przed sądem. Tego się nie robi, ale chce się znieść niezależność sędziowska, by do reszty sądy powszechne zrujnować, żeby zrobić z nich dział administracji.

Nowe metody i nowi ludzie!

Czy Panowie przypuszczają, że w takich warunkach prawnych, moralnych, zdoła się dźwignąć państwo z tego dna przepaści gospodarczej, w jakiej się ono znajduje? Nie, to jest rzecz niemożliwa dlatego, że dzisiejszy kryzys, to nie jest tylko kryzys gospodarczy, to jest głęboko sięgający kryzys psychiczny, kryzys moralny, i nie da się tych rzeczy wyprowadzić na czyste wody, jeżeli podstawa porządku prawnego i moralnego, podstawy współżycia w państwie nie zostaną zmienione. Czy Panowie myślą, że albrzymia większość społeczeństwa pozwoli się traktować, jako obywateli drugiej klasy, których się śledzi, których się zwalcza, dlatego, że wy będziecie sprawowali władzę. Nie, tak być nie może. Musi przyjść czas i przyjdzie czas, w którym te rzeczy ulegną zmianie, i droga wyjścia zarysowuje się przed społeczeństwem — muszą przyjść nowe metody rządzenia i nowi ludzie. (P. Polakiewicz: Panowie.) Tak jest, my do tego pretendujemy.

Stanowisko Klubu Narodowego wobec budżetu

Obecne przedłożenie budżetu jest częściowym odzwierciedleniem obecnego stanu rzeczy w państwie. Nie jest to budżet we właściwym tego słowa znaczeniu, bo znow to jest jeden wielki fundusz dyspozycyjny. Wskazywałem już na to, że te oszczędności zawsze zatrzymują się przed bramami tych milionowych funduszy dyspozycyjnych i reprezentacyjnych. Można wskazać jeszcze na wiele innych rzeczy. Nie jest to budżet odpowiadający rzeczywistości, bo nie liczy się z położeniem ekonomicznym kraju. Dlatego nie można tego budżetu poprawić w szczegółach i tego nie będziemy usiłowali robić; robiliśmy to w poprzednich latach, zarzucano nam, że mało jest naszych oszczędności, a równocześnie odrzucano te wnioski oszczędnościowe. Tej pracy teraz nie podejmujemy, ale pracę nad budżetem możemy traktować tylko jako sposobność do wykonania politycznej i gospodarczej kontroli, jako okazję do rozwinięcia broniących przez nas zasad, i ta nasza praca jest pozytywną pracą dla przyszłości narodu i państwa. (Oklaski na prawicy.)

Zgon historyka.

Warszawa, 9. 11. (Tel. wł.) W Warszawie zmarł historyk Ernest Lumiński. (w)

Witamin, więcej witamin dzieciom!!

Czy wiecie matki, że krzywicę, słabość i rozmięczenie kości, ogólny niedorozwój powoduje brak witamin? Czy wiecie o tem, że dla pełnego rozwoju kręgosłupa należy organizmowi dostarczyć soli wapniowych i fosforowych? Wybitne własności lecznicze tranu, są wam chyba znane. Stosowały go już przecież Wasze prababki. Niechętnie go jednak przyjmowałyście z powodu niedobrego smaku. Wiedzieć więc, że istnieje lek, który zawiera witaminy, sole wapniowe i fosforowe, oraz najczystszy tran, który jest przytem tak smaczny, że dzieci z radością go przyjmują. Jest to **Emulsja tranowa „Erbe”**. Jeśli więc dbacie o zdrowie i rozwój swych dzieciątek, nie zwlekajcie ani dnia i zażądajcie w najbliższej aptece lub drogerji, Emulsji Tranowej „Erbe”. Pw 8 026-39.201

Podstępna ofensywa przeciwko francuskiemu złotu

Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“

Paryż, w listopadzie.

Komentarze do politycznych i finansowych konsekwencji podróży premiera Laval'a do Stanów Zjednoczonych, nie ustają ani w Paryżu, ani w Berlinie. We Francji rozważa się znaczenie tej wizyty, biorąc pod uwagę nie tylko interesy wyłącznie narodowe, ale także europejskie; w Niemczech natomiast przemysłowa się jedynie nad tem, w jaki sposób będzie można wykorzystać ją dla własnych celów. Tu i tam jednak, jakkolwiek ziarna nie dała się jeszcze we znaki, mówi się niemal wyłącznie o „odwilży“. Coprawda odnosi się to wyłącznie do „zamrożonych“ kredytów w Niemczech.

To też za ledwie premier Laval powrócił do Paryża i zasiadł w swoim hotelu na placu Beauveau, pospieszył mu złożyć wizytę ambasador Rzeszy, p. von Hoesch. Co do prowadzonych rozmów zachowuje się niezwykłą dyskrecją. Jasnym jest jednak, iż dotyczy się one na temat krótkoterminowych kredytów, udzielonych Niemcom, jakoteż dokoła problemu odszkodowań. Pod tym względem panuje jednomyślna niemal opinia, iż jesteśmy wobec nowego manewru niemieckiego, a w przededniu niemniej nowego ataku, wymierzonego przeciwko złotu Francji.

Berlin zdaje sobie bowiem doskonale sprawę, że jakkolwiek Ameryka zgótowała bardzo życzliwe przyjęcie francuskiemu gościowi, to jednak jej punkt widzenia zarówno co do rozbrojenia, jak i co do traktatów był i pozostał zbliżony raczej do niemieckiego, aniżeli do francuskiego poglądu. Ponieważ zaś sfery nowojorskie są poważnie zaangażowane finansowo w Niemczech więc atuty te będą starały się Niemcy wygrać przeciwko Francji, apelując równocześnie do jej pomocy pieniężnej.

Cała gra polega teraz na tem, by zredukować reparacje do minimum, by osiągnąć nowe moratorium nie tylko co do długów, ale także i co do ich części bezwarunkowej właśnie pod pretekstem, że tylko w ten sposób nastąpi owa sławna „odwilż“ krótkoterminowych kredytów. Wypadłaby ona przedewszystkiem na korzyść Niemiec, Anglii i Stanów Zjednoczonych, a ze stratą Francji. Dlatego też, jak słusznie pisze „Homme Libre“, Wilhelm-Strasse próbuje utworzyć z tych państw rodzaj bloku, celem wywarcia nacisku na rządzie francuskim w kierunku przychylnego przyjęcia planów berlińskich. Plany te odnoszą się nie tylko do konsolidacji krótkoterminowych kredytów, których termin uregulowania przypada na 1-go lutego 1932 r., ale także przewiduje zwołanie komitetu doradczego, ustanowionego planem Younga. Niemcy jednak żądają rozszerzenia kompetencji komitetu ekspertów. W jakim celu, zapytuje w „Paris Midi“ p. A. L. Jeune, doskonale znawca kwestyj finansowo-politycznych. Chodzi im o to, by eksperci ci zajęli się zbadaniem wypłacalności

Rzeszy nie tylko w odniesieniu do długów, ale i do odszkodowań, czyli sprawą wypłat bezwarunkowych, które na mocy planu Younga nie miały podpadać ani żadnej rewizji, ani żadnej dyskusji.

Zamiary Berlina idą podobno jeszcze dalej. Pragnie on również, by eksperci rozpatrzyli nie tylko długie polityczne, związane z postanowieniami układu Younga, ale także i handlowe. Niemcy chcą bowiem przeciwstawić długiem prywatnym, — długom politycznym i wysunąć przeciwko Francji, wierzycielce, zainteresowanej w pierwszej linii odszkodowaniami, kraje anglo-saskie, czyli wierzycieli zainteresowanych kredytami bakowemi. Inaczej mówiąc, Francja musiałaby raz jeszcze zredukować sumy, winne jej tytułem odszkodowań, by ułatwić porachunki Berlina z bankierami londyńskimi i nowojorskimi, a pozatem także zaangażować nowe kapitały, dla przeprowadzenia tych operacji. Poświadczeń tych wymaga rzekomo rozpaczliwy stan biednych Niemiec!

Niemcy tymczasem od 1-go lipca zawiesiły wypłaty polityczne, — od 13-go większość wypłat handlowych. Ich bilans handlowy dobrze się przytem przedstawia. Dlaczego jednak chwieją się dewizy Reichsbanku? Rozwiązania tej zagadki należy szukać w kasach banków szwajcarskich, holenderskich i innych. Tam to bowiem Niemcy umieścili w obcych dewizach poważne kapitały, żeby oficjalnie ukryć je przed forum międzynarodowym. Jeżeli natomiast zostaną one zwolnione z poważnej części długów, to kapitały te zaleją znowuż rynek niemiecki, aby przemysłowi i handlowi tamtejszemu dać bodźca, o jakim dotąd nie miało się pojęcia!

Tę samą obawę wyrażają koła narodowe, a bez ogródek wypowiada ją p. Emil Buré: niech Niemcy pobiją nas na terenie ekonomicznym, a nie będziemy im mogli długo stawiać oporu na terenie politycznym. Wówczas zaś chwila ich odwetu będzie bliska. Dlatego też panuje pewne zaniepokojenie co do „misji“ rzekomo przez Amerykę powierzonej p. Lavalowi w rokowań z Niemcami, celem skonsolidowania sytuacji europejskiej. Jest bowiem jasnym, iż w ofensywie przeciwko francuskiemu złotu, Berlin będzie miał za sobą poważnych sprzymierzeńców. Francja zaś, ratując na wszystkie sposoby innych, może narazić własną egzystencję. Zachowajmy też nas z łutem, oświadczają przezorne sfery tutejsze, a to temwięcej, że Niemcy wzamian za nic nie decydują się nawet do dania pewnych gwarancji politycznej natury. Co zresztą byłoby one warte po tylu innych świszczach papieru?

Czy przeżycia ta opinia, niewiadomo. P. Laval okazał dotąd dużo giętkości i stanowczości w pertraktacjach. Przyszłość dopiero pokaże, czy rzeczywiście zostanie wreszcie zlikwidowana polityka finansowego lokarnizmu.

I. Briares.

Z Stronnictwa Narodowego

Walne zebranie Stron. Narodowego w Krotoszynie

W tych dniach odbyło się walne zebranie Krotoszyńskiego koła Stronnictwa Narodowego na sali Hotelu Wielkopolskiego. Zebrało się przeszło 500 członków i sympatyków. Zebraniu przewodniczył p. A. Kolasinski.

Na następną kadencję obrano ponownie przez aklamację zarząd w dotychczasowym składzie e. W skład komisji rewizyjnej weszli: p. dr. Kolasinski, p. Rogowski i p. Frackowiak. Obszerny referat na temat położenia gospodarczego wygłosił p. Szlanga, kierownik placówki Obozu Wielkiej Polski. Zgłosiło się wielu nowych członków. Odśpiewaniem Roty zebranie zakończono. (zk)

Cztery zebrania w powiecie bydgoskim

Ruch narodowy w powiecie bydgoskim zatacza coraz szersze kręgi. Ostatnio odbyły się 4 duże zebrania Stron. Narodowego po wsiach. Pierwsze zebranie odbyło się w Ślesinie w sali p. Rossy. Zebranie zajął p. Bolesław Kawczyński i on też mu przewodniczył. Referaty wygłosili pos Jan Petrycki i red. Łukaczyński. Obu referen-

tów żywo oklaskiwano. W zebraniu wzięło udział kilkadziesiąt osób z ks. prob. Płoszyńskim na czele.

Drugie zebranie odbyło się w Łącku Wielkim. Przewodniczył p. Stefan Kentzer, referat wygłosił poseł Petrycki, spotykając się z żywym aplauzem sali.

Przy udziale 300 osób odbyło się zebranie Stron. Narodowego w Wierzbuchynie Królewskiej. Przewodniczył p. Bronisław Stachewicz, znakomity referat wygłosił poseł Petrycki. W dyskusji zabierali głos ks. prob. Paluchowski i p. Piotr Szews. Zebranie miało przebieg bardzo podniosły.

Ostatnie zebranie odbyło się w Salnie pod przewodnictwem p. Liszka. Referował również poseł Petrycki, poczem odbyła się dekoracja członków w OWP. micykami Chrobrego.

Zebranie Stron. Nar. w Kcyńcu

W sali Hotelu Polskiego odbyło się zebranie Koła Kcyńskiego Stron. Narodowego z udziałem członków placówki OWP.

Pierwotnie miało się odbyć zebranie tylko dla członków Stronnictwa Narodowego i miały być poza referatem ogólnym załatwione sprawy wyboru zarządu i inne sprawy organizacyjne, natury wewnętrznej. Gdy jednak ukazało się ogłoszenie o zebraniu

w „Gazecie Bydgoskiej“ — członkowie Stron. Nar. byli zaproszeni przez kurentę — komendanta policji miejscowej zawiadomił zarząd koła, że będzie on na tem zebraniu, gdyż dostał taki rozkaz, ażeby był na zebraniach wszelkich organizacyj, chociażby to były zebrania w zamkniętym kółku, tylko członków. (Ciekawi jesteśmy, kto to wydał taki rozkaz?)

Wówczas zarząd koła zmienił pierwotny zamiar i zaprosił na zebranie członków OWP., a porządek obrad ograniczył tylko do referatu ogólnego, który wygłosił red. St. Pałaszewski z Bydgoszczy.

Referent na wstępie zaznaczył, że rola policji jest zupełnie inna jak ta, którą spełnia. Policja ma strzec bezpieczeństwa i porządku publicznego, gdyż na to właśnie placą obywatele bez różnicy zapatrywań politycznych podatki na utrzymanie policji a nie na to, ażeby policja inwigilowała organizacje podczas zebrania w zamkniętym kole członków.

P. Pałaszewski omówił następnie sytuację gospodarczą i polityczną. Na zakończenie odśpiewano „Boże coś Polskę“.

Manifestacja narodowa w Mosinie

Niezrozumiałe zachowanie się policji

Z inicjatywy Tow. Powstańców i Wojaków im. hetmana Czarnieckiego urządzono w Mosinie uroczysty obchód bitwy pod Płowcami.

Program był następujący: o godz. 10 rano zbiórka wszystkich towarzystw miejscowych na rynku, poczem pochód do kościoła na mszę św. Po nabożeństwie wszystkie towarzystwa miały uformować pochód, a po pochodzie miała się odbyć defilada.

W uroczystości wzięła także udział placówka mosińska Obozu Wielkiej Polski. Na czele grupy OWP. niosło dwóch członków transparent z napisem „Obóz Wielkiej Polski“. Po skończonym pochodzie przedstawiciele miejscowej policji w liczbie 4 osób z komendantem Grycmanem na czele, chcieli odebrać wspomniany transparent, a to z polecenia asesora powiatu śremskiego, p. Urbanowskiego. Z zamiaru tego jednak zrezygnowano wskutek sprzeciwu miejscowego obywatelstwa, zdziwionego tem niezrozumiałym wystąpieniem.

Z powodu jednak tego zajścia defilada się nie odbyła. Młodzież OWP. oraz inne towarzystwa przy dźwiękach orkiestry ruszyły w pochód z transparentem na czele do sali Hotelu Narodowego na uroczystą akademię.

Podczas pochodu obywatelstwo miasta Mosiny i okolicy wznosiło okrzyki na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej Polski i Obozu Wielkiej Polski. Na akademii wygłosił odczyt p. t. „Bitwa pod Płowcami“ p. Marjan Hertig, członek Tow. Powstańców i Wojaków i OWP.

Na zakończenie uroczystości odbyło się wieczorem na sali p. Hoffmanna przedstawienie p. t. „Noc w Belwedrze“.

Zaznaczyć należy, że podczas wyżej opisanego zajścia z policją doszło do ogólnego zamieszania i tylko dzięki interwencji kierownictwa miejscowej placówki OWP., które wezwało do spokoju, nie doszło do poważniejszych zajść.

Akademja ku czci ś. p. gen. Tadeusza Rozwadowskiego

Gostyń, 9 listopada 1931.

Odbyła się tutaj akademja ku czci ś. p. gen. T. Rozwadowskiego, urządzona staraniem gostyńskiego koła zw. podoficerów rezerwy.

Po śpiewach chóralnych profesor Uniw. Poznańskiego Stefan Dąbrowski wygłosił wykład p. t.: „Testament generała Rozwadowskiego“. Prelegent przedstawił życie oraz tragiczny los tego żołnierza pełnego optymizmu i wiary w zwycięstwo w najtrudniejszych życia okolicznościach. Mimo swych zasług, stwierdzonych również rozkazem naczelnego wodza, po ukończonej zwycięsko wojnie 1920, los go

nie oszczędził. W maju 1926 r. wtrącony do więzienia wojskowego na Antokolu w Wilnie i wbrew orzeczeniu Sądu wojskowego przetrzymywany tam przez rok, gen. Rozwadowski nie upadł na duchu, lecz cały czas poświęcił w celi więziennej pracy nad planem reorganizacji armii narodowej i systemu obrony. Rzec tę wykończył przed śmiercią w r. 1928 nad morzem polskiem, gdzie wypoczywał i leczyl nabytą w więzieniu chorobę, która go wkrótce dobiła.

W opracowanym projekcie organizacji armji, główny nacisk kładł na armję „wysokiego pogotowia wojennego“, którą Polska musi przeciwstawić zawodowej, zmotoryzowanej armji niemieckiej, zanim nastąpi mobilizacja armji powołanej i rezerwistów.

W tym niejako testamentie wojskowym gen. Rozwadowski, nie zapominając o granicach wschodnich, całą siłę wojskową Polski chce zwrócić do obrony jej granic zachodnich i to do obrony ofensywnej. Tą myślą wojskową łączy się gen. Rozwadowski z ogólną linią polityki obozu narodowego.

Sądownictwo wobec bezrobocia

Z inicjatywy i pod protektorem prezesa Sądu Apelacyjnego w Poznaniu p. Stefana Bełżyńskiego i przy czynnym współudziale prokuratora Sądu Apelacyjnego p. Józefa Gałęziewicza w Poznaniu, utworzona została na okręg wielkopolskiego Sądu Apelacyjnego i prokuratury apelacyjnej komisja, celem niesienia pomocy biednym bezrobotnym. Do komisji weszli z ramienia Sądu Apelacyjnego p. Emil Wonsch jako przewodniczący, wiceprezes Sądu Okręgowego p. Bojarski i sędzia Sądu Grodzkiego p. Długolecki, tudzież dwaj starsi sekretarze Sądu Apelacyjnego pp. Piszczalka i Mrówczyński.

Z ramienia zaś prokuratury weszli do komisji zastępca prokuratora Sądu Apelacyjnego w Poznaniu Witold Bieniecki i prezes Związku Urzędników Sądowych i Prokuratorskich naczelny sekretarz prokuratury Sądu Apelacyjnego w Poznaniu p. Hosiński.

Po ukonstytuowaniu się w dniu 5 listopada r. b. zamierza komisja ten połączyć się z Głównym Komitetem Wojewódzkim.

Katastrofalny spadek urodzin w Niemczech

Według danych urzędu statystycznego Rzeszy w I kwartale 1931 r. zanotowano 278.020 żywo urodzonych i 218.621 zmarłych. Przyrost netto wyniósł więc 59.399 wobec 103.061 w tymże okresie w r. 1930.

Śp. Józef Walkowiak

W dniu wczorajszym zmarł niespodziewanie dyrektor biur magistrackich ś. p. Józef Walkowiak. Ś. p. Zmarły, przeżył lat 65, był postacią znaną wśród urzędników poznańskiego ratusza a, dla wielu zalet i prężego charakteru cieszył się dużym poważaniem. W służbie miejskiej pracował przez 30 lat. (k)

Obóz Wielkiej Polski

Placówka Stare Miasto:

w wtorek, dnia 10 listopada o godz. 20 w lokalu p. Pohla przy ul. Chwaliszewo 38.

Placówka Jeżyce:

w środę, dnia 11 listopada o godz. 20 w lokalu p. Tomikowskiego przy ul. Szamarzewskiego 18.

Placówka Główna:

w czwartek, dnia 12 listopada o godz. 20. Referat na temat: „Niemcy gotowi do wojny“ wygłosi ref. organ. przy Wydz. Grodzk. O. W. P. m. Poznania, kol. Jan Budny. Referat prasowy wygłosi kol. Szeyb.

Ostatnio przyjęci koledzy winni wziąć udział w zebraniach swych placówek.

„Bezrobocie i jego przyczyny“

Wykład p. red. Ehrenberga, który w ubiegły piątek na Jeżycach wzbudził wielkie zainteresowanie, odbędzie się dziś, we wtorek, dnia 10 listopada, o godzinie 7,30

w Głównej

w lokalu p. Kijka (dawniej Jankowskiego), ul. Główna 111.

Uprasza się o jak najliczniejszy udział.

KOMITET.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Piękna uroczystość

Pięcioletnie drużyny harcerskiej

Gniazdo II. harcerskich drużyn żełgarskich im. komandora Florjana Hlaški w Poznaniu obchodziło 5-ecie istnienia drużyny. Protektorat nad obchodem przyjął p. gen. Józef Haller.

Rano odbyło się nabożeństwo w kościele św. Wojciecha, podczas którego przemówił w podniosłych słowach ks. rada Puz.

Obchód uroczystościowy urządzono w sali kasyna oficerskiego O. K. VII przy licznych udziałach przedstawicieli harcerstwa z gen. Hallerem na czele i obywatelstwa. Słowo wstępne wygłosił komendant drużyny p. St. Kordylewski. Następnie wręczono upominki (album z fotografiami z życia drużyny) przewodniczącemu Związku Harcerstwa p. gen. Hallerowi, p. Orzechowskiemu, opiekunce drużyny, a p. radcy Hłasce z Warszawy, który nie mógł przybyć na uroczystość, postanowiono upominek przesłać. Ponadto obdarzono przyjaciela drużyny i starszego harcerza p. Alfonsa Kusztelskiego, dalej członków drużyny pp. Musidłowskiego, Surmę, Rybackiego, Jasińskiego Henryka i Marjana oraz Asta. W imieniu obdarowanych przemówił p. Zygfryd Musidłowski. W toku zebrania zabrał głos p. gen. Haller, wskazując na wielkie znaczenie morza dla narodu polskiego i podkreślił, że drużyna harcerska, która specjalnie poświęca się żełgarstwu oraz morzu polskiemu, winna dążyć, aby zapoznać się gruntownie z tem naszym oknem na świat daleki i szeroki.

Całość uzupełniły bardzo udatne produkcje i deklamacje. Drużyna wykonała efektowne deklamacje i taniec „Matelot”; solo na fortepianie grała Stefcia Zachmówna, śpiewała p. Mildówna, a szereg pięknych utworów odegrała orkiestra bałajek pod batutą p. Cz. Bielawnego. Wreszcie p. Sulima recytowała udatnie „List do marynarza”. Miłą uroczystość zakończono odśpiewaniem „Roty morskiej”. Wieczorem odbyła się herbatka z tańcami. (k)

Pijany szofer

Przejechał na śmierć przechodnia i spotkała go zasłużona kara.

Dnia 17 grudnia ub. roku około godz. 18 przejeżdżający Wierzbicami samochód osobowy PZ 43.858 kierowany przez właściciela Czajkę, wjechał niespodziewanie całym impetem na chodnik. Znajdującą się w tej chwili na chodniku pracownicę rzeźni miejskiej 19-letnią księżkową Helenę Andrzejewską, (ul. Pamiętkowa 7) auto mocno uderzyło, poczem wpadło na żelazny płot i, po wywróceniu go, wjechało do sklepu wypożyczyczo p. P. przy narożniku ul. Żupańskiego. Andrzejewska ciężko ranna i bez przytomności runęła na ziemię, zalewając się krwią. Nieszczęśliwej pomogli z pierwszą pomocą przechodnie.

Zajście wywołało wielkie zbiegowisko i oburzenie wśród publiczności, gdy się okazało, że szofer Czajka był zupełnie pijany i nawpół przytomny, tak, że z trudem zdawał sobie sprawę z grozy wypadku. Na miejscu zjawili się natychmiast policja oraz pogotowie ratunkowe, które ciężko poranioną Andrzejewską w stanie beznadziejnym, odwiezło do lecznicy miejskiej, gdzie wkrótce po wypadku zmarła.

Czajka zasiadł wczoraj na ławie oskarżonych. Przeprowadzona rozprawa wykazała, że istotnie był pijany i że jechał bardzo szybko. Oskarżony twierdził, jakoby w ostatniej chwili odmówił posłuszeństwa kierownicy. Sąd nie dał temu wiary i wymierzył Czajce karę więzienia przez 8 miesięcy. (z)

Złodziejska szajka

Skazanie wszystkich na 1 do 3 lat ciężkiego więzienia.

W nocy z 23 na 24 czerwca b. r. znany włamywacz Karol Szubczyński wtargnął wraz z recydywistą Antonim Żurczakiem do sklepu p. Biernackiej w Kościanie skąd wynieśli towaru na sumę około 3000. — zł. Towar ten ukryli w zbożu za miastem i powrócili do Poznania. Na Starym Rynku wynajęli dorożkę samochodową, którą kierował szofer Franciszek Kowalik (ul. Gołębia

3) i pojechali do Kościana, zabrali łup i powrócili do Poznania. Towar złożyli w restauracji Zielińskiej (Droga Urbanowska 13).

Rabusiów ujęto i zasiedli na ławie oskarżonych wraz z poplecznikami Fr. Stachowiakiem (Zawady 5), Andrzejem i Anną Szafrąnskim (Al. Marcinkowskiego 20), Marją Januszówną (Al. Marcinkowskiego 20) oraz Stanisławą Zielińską i jej synem Janem, którzy towar podzielili między siebie. Szubczyński całą winę zwał na siebie i usiłował resztę oskarżonych uwolnić od zarzutów. Wykrętnym tłumaczeniem sąd nie dał wiary a przewód wykazał całkowitą winę współoskarżonych. Trybunał wydał wyrok, skazujący Szubczyńskiego i Żurczaka na 3 lata ciężkiego więzienia, Szafrąnskiego na 2 lata, Szafrąnską, Januszównę i Kowalika po 1 roku więzienia a Zielińskich po 3 miesiące. Stachowiak został uwolniony od winy i kary. Co do pierwszych trzech oskarżonych sąd zarządził dozór policyjny i pozbawił ich praw obywatelskich na przeciąg 5 lat. Zielińskim karę odroczone na przeciąg 3 lat. (z)

O sprzeniewierzenie depozytu

Drugi dzień procesu b. podprokuratora M. Demebeckiego.

Dziś trybunał bardzo szczegółowo zajmował się sprawą sprzeniewierzenia depozytu p. Marty Trofimink. Woźny Kulczyński odebrał z kasy sądowej depozyt, który następnie zginał bezpowrotnie. Podsądny oświadcza w tej sprawie co następuje:

P. Dziurkiewicz, który był sekretarzem VIII oddziału prokuratury, wygotował dekret z 27 kwietnia 1926 roku. Dekret ten przedłożył podsądnemu, który podpisał dokument. Podpis na dekrecie był przekreślony, lecz oskarżony wyjaśnia, że tego nie zrobił. Co do drugiego dekretu to złożył na nim podpis w tej myśli, że pieniądze mają być ściągnięte do prokuratury, aby uczynić zadość żądaniu sędziego p. Ansona, który domagał się podania poszczególnych numerów.

Co do polecenia z 17 września 1926 roku oświadcza oskarżony, że tego polecenia nie wręczał Kulczyńskiemu. Upoważniał ono do odbioru depozytu i zostało mu przedłożone do podpisu wraz z innymi dokumentami. Podpisując to polecenie, nie wiedział o co chodziło, bo przedkładano mu stopy pism i czynił to mechanicznie. Pieniądzy nie odbierał od woźnego Kulczyńskiego.

Obrona zapowiada złożenia sensacyjnego wniosku, który sprawie nada całkiem inny bieg. Dalszy ciąg procesu rozpocznie się w czwartek. (z)

KALENDARZYK

Wtorek, 10 listopada 1931.
Słońce: wschód 7,03 — zachód 16,09 —
długość dnia 9 godzin 6 min.
Księżyc: wschód 7,51 — zachód 15,52 —
po nowiu.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.:
Wtorek, godz. 7 rano. Temperatura powietrza wysoka plus 4 st. Cels. —
Pochmurno. — Wiatr południowo-wschodni — Ciśnienie atmosferyczne niskie 739 mm — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 14 st. Cels. najniższa plus 6 st. Cels.

Przewidywania pogody na środek: Pogoda zmienna, miejscami dżdżysto i skłonność do opadów.

Kal. rzk.: Andrzej — jutro Marcin B.
Kal. słow.: Ludomir — jutro Śpitosław.

Zebrań

Jutro o 18.30 Tow. „Jedność” pod wezw. Św. Stanisława, u p. Jarockiej, ulica Masztalarska 8a.
o 20 Tow. Śpiewu im. F. Nowowiejskiego u p. Dusika, ul. M. Focha 62;

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka pod Złotym Lwem, Stary Rynek 75 — Apteka Sapieżyńska, pl. Sapieżyński 1. — Apteka Chwaliszewska, Chwaliszewo 76. — Apteka pod Eskulapem, plac Wolności 13.
Łazarz: Apteka przy Parku Wilsona, ul. Marszałka Focha 47.
Wilda: Apteka „Fortuna”, Górna Wilda nr 96. — Apteka przy Bramie Wildeckiej, Górna Wilda 3.
Jeżyce: Apteka Mickiewicza, ul. Mickiewicza 22 — Apteka „Pod Opatrznością Boską”, ul. Dąbrowskiego 76.
W innych dzielnicach pełnią nocną służbę apteki tamtejsze.

KRONIKA KOŚCIELNA

— * **J. E. Ks. Kardynał - Prymas zamianował** ks. dziekana Karola Suszczyńskiego, proboszcza parafii poklasztornej w Wągrowcu, radcą duchownym ad honores.

OSOBISTE

— * **Srebrne gody małżeńskie** obchodzą 12 bm. pp. Leon Wojciechowski, em. st. przodownik P. P. wraz z swą małżonką Wiktorją z Heydychów, zam. W Garbary 48. Msza św. na intencję jubilatów odbędzie się w Kolegjiacii Farnej w czwartek, dnia 12 bm. o godz. 7.45.

— * **Srebrne gody.** Dnia 11 bm. obchodzą 25-letni jubileusz małżeński pp. Ignacy Wolny, mistrz ślusarski, z małżonką Agnieszką z Bocianów. Msza św. w intencji jubilatów odbędzie się 11 listopada w kościele nowoparafjalnym św. Krzyża w Górczynie o godz. 8. Jubilatami na dalsze współżycie „Szczęście Boże”

— * **Z Uniwersytetu Poznańskiego.** — Dyplom i tytuł magistra nauk ekonomiczno - politycznych uzyskali pp. Władysław Paluszynski z Skotnik, w woj. kieleckim. Andrzej Sikorski z Berlina i Piotr Chmura z Wulki Grodzkiej, w woj. lwowskim. Dyplom magistra filozofii pp. Józef Janiak z Cieni, w woj. łódzkiem — w zakresie historii, ks. Konstanty Roszkowski z Studzienicznej, w woj. białostockim — w zakresie filologii klasycznej.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * **Z Tow. Literackiego im. Adama Mickiewicza.** W piątek, dnia 13 bm. o godzinie 20 odbędzie się w Collegium Minus (sala 18) zebranie naukowe Pozn. Oddziału, na którym prof. dr. Grabowski przeprowadzi próbę wykładu wiersza z „Księgi Ubogich” Kasprowicza „Niema tu nic szczególnego”.

ŻYCIE SOKOLE

— * **Tow. Gimn. „Sokół” Poznań II Jeżyce.** Zebranie plenarne odbędzie się we wtorek, dnia 10 bm. o godz. 20 w sali druha Jaszka, przy ulicy Kraszewskiego 16.

— * **Żeńskie Tow. Gimn. Sokół XIII Wilda.** Plenarne zebranie odbędzie się w środę, dnia 11 bm. o godz. 20 u drh. Zawadki, Górna Wilda 75.

— * **Żeńskie Tow. Gimn. „Sokół” Poznań XV. Śródka.** Zebranie plenarne odbędzie się w środę 11 listopada o godzinie 19.30 w Domu Katolickim na Śródce. Między innymi ważnymi sprawami wygłoszony zostanie referat.

KRONIKA MIEJSCOWA

— * **Polski Czerwony Krzyż pracuje w czasie pokoju, aby Ojczyźnie zaoszczędzić każdą kroplę krwi Jej Synów na wojnie. Zapisz się na członka!**

— * **Nabożeństwo żałobne za spokój duszy urzędników i funkcyjnarzyszy policji** oraz byłych władz bezpieczeństwa, poległych w walce z przestępcami i w obronie mienia obywateli, odbyło się dziś o godzinie 10 w kolegjiacie farnej. Nabożeństwo odprawił ks. prał. Stychel. — Przybyli licznie władze policyjne, korpus oficerów policji i szeregowi, przedstawiciele władz miejscowych, żandarmerji wojskowej, sądownictwa oraz wojska. (k)

— * **W sprawie notatki p. t. „Tolerancja czy brak godności”** w numerze naszego pisma z dnia 2 bm., w której podniesiono zarzut, że w Okręgu X Miejskiej Komisji Opieki Społecznej obrady prowadzone są w języku niemieckim dla jednego członka Niemca, otrzymujemy od przewodniczącego tegoż Okręgu p. dr. Józefa Jagielskiego sprostowanie, że obrady prowadzi w języku urzędowym, po polsku.

— * **Rekord na trasie Warszawa — Poznań.** Pospieszny pociąg próbnny Warszawa — Poznań, który wyruszył o godz. 8.05 z Warszawy przez Kutno, Strzałkowo. Wrześnię, przybył do Poznania o godzinie 12.40, robiąc przeciętnie 100 km na godzinę. Po krótkim postoju, prowadzony przez inż. Eysmonda, pociąg ruszył w powrotną drogę do Warszawy.

— * **Oddział Poznański Polskiego Związku Zawodowego Buchalterów-Rzeźniczoznawców, Buchalterów - Bilansistów i ich Pomocników w Rzeczypospolitej Polskiej** odbył w dniu 5 bm. w salce Domu Rzemieślniczego pierwszy wieczór dyskusyjny. Na wieczór ten przócz wszystkich członków przybyli i liczni kandydaci, przysłuchując się różnym ciekawym sprawom natury buchalteryjnej. Na początku omawiano kwestję o amortyzacjach oraz szeroko dyskutowano sprawę weksli gwarancyjnych i t. p. Wieczory powyższe Oddział Poznański prowadzi dla swych członków obowiązkowo co czwartek każdego tygodnia. Jak widać z powyższego, Oddział tutejszy dokłada wszelkich starań, aby umożliwić wszystkim buchalterom szerszego dyskusowania nad wszelkimi problemami z życia zawodowego. Następnym wieczór odbędzie się w dniu 12 bm. w Domu Rzemieślniczym, sala nr. 27 I piętro. Siedzibą Oddziału mieści się przy ul. Reya 5 m. 5/ (z)

— * **Nowa placówka polska i chrześcijańska.** W poniedziałek 9 bm. przy pl. Świętokrzyskim 1 (wejście z ul. Wrocławskiej) otwarto nowy skład artykułów galanterijnych i skórzanych, zaopatrzony

Przy słabem trawieniu, małokrwiistości, wychudnięciu, blednicy, chorobach gruźliczych, wysypkach skórnych i czyrakach reguluje naturalna woda gorzka „Franciszka-Józefa” tak ważną obecnie działalność kiszek. nw 6860

bogato w towary z tego rodzaju branzty. W przbudowanych lokalach uskutecznić się będzie również naprawy i reparacje, wchodzące w zakres wspomnianej branzty. Właścicielami są znany w szerszych kołach obywatelskich p. Stanisław Kruk i p. Julian Walczak, dawniejszy kierownik Spółki Siodlarzy i Rymarzy przy ul. Podgórznej w Poznaniu. Poświęcenia składu dokonał wobec licznych gości ks. mans. Klauziński, który złożył w gorących słowach życzenia przedsiębiorczym właścicielom. Nowej placówce, otwartej w tych tak ciężkich dla naszego kupiectwa warunkach, zasylamy serdeczne „Szczęście Boże!”. (k)

KRONIKA WYPADKÓW

— * **Postrzelenie podczas kradzieży ziemniaków.** W majętności Podrzewie w pow. szamotulskim postrzelony został podczas kradzieży ziemniaków z pola robotnik Władysław Pupka. Podczas kradzieży napotkał Pupkę urzędnik gospodarski Leonard Vostzen i postrzelił go dwoma wystrzałami z fuzji w udo. Poranionego przewieziono do szpitala w Pniewach. (k)

— * **Samobójstwo.** W tych dniach w Brzeziu w powiecie gostyńskim znaleziono w stawie zwłoki Józefa Rajewskiej z Małachowa w pow. śremskim, zamieszkałej ostatnio w Brzeziu. Według wszelkiego prawdopodobieństwa Rajewska popełniła samobójstwo. (k)

— * **Zwłoki nieznajomej kobiety na torze.** Na szlaku kolejowym między Bładkami o Gorzupią (pow. krotoszyński) znaleziono zwłoki nieznanej kobiety w wieku od 25 do 30 lat. Wdrożono dochodzenia w celu ustalenia tożsamości nieznanej i przyczyny śmierci. (k)

— * **Śmiertelna bójka.** W niedzielę późnym wieczorem w Jaroszewie (pow. żniński) powstała bójka między robotnikiem Janem Kuśnierskim z Sulinowa i niestwierdzonymi osobnikami. Podczas bijatyki jeden z nieznajomych zranil Kuśnierskiego nożem w prawy bok i uderzył go butelką w głowę, kładąc trupem na miejscu. Sprawców zbrodni nie zdolano narazie ujawnić. (k)

— * **Pożar w Grzeczach.** W Grzeczach w pow. czarnkowskim wybuchł z niestwierdzonej przyczyny pożar w zabudowaniach rolnika p. Kazimierza Wilgoza. Pastwą płomieni padła stodoła z tego-rocznym żniwem i narzędzia rolnicze wartości przeszło 10 tys. zł. (k)

— * **Trzy stogi w płomieniach.** W Wyłatowie w pow. mogileńskim spłonęły trzy stogi, zawierające seradę, mieszanekę i koniczynę, wartości 12 tys. zł. Przyczyna wybuchu pożaru nie została stwierdzona. (k)

KRONIKA POLICYJNA

— * **Kradzieże i włamania.** P. Alfonsowi Heimrathowi (ul. Szwajcarska 22) skradziono z wozu na Małych Garbarach nr. 4 futro męskie wartości 700 zł. — W cieplarni Andrzeja Mielocha na Komandorji popełniano w ostatnim czasie systematyczne kradzieże róż z cieplarni. P. Mieloch ocalał straty na 1000 zł. — Większą kradzież z włamaniem dokonano w składzie bławatów p. Zygmunta Bezerta przy ul. Dąbrowskiego 49. Niewysłędzeni włamywacze zabrali materiały, płótna i koszuły oraz 250 zł gotówki, wyrządzając straty na 5 tys. zł. (k)

— * **Krwawa bijatyka między pijanymi.** Na ul. Zygmunta Augusta w Bydgoszczy doszło w tych dniach do krwawej bijatyki między Ludwikiem Grysiem, Janem Ceglarkiem, Sewerynem Kalinowskim i Maksymilianem Tykwińskim z Bydgoszczy. W toku bijatyki, w której znaczną rolę odgrywało nadużycie alkoholu, pobity został dotkliwie Ludwik Gryś, doznając pęknięcia czaszki, złamania prawej nogi i silnego potłuczenia prawego ramienia. Ofiarę nieprzytomną przewieziono w stanie nieprzytomnym do lecznicy miejskiej, sprawców zaś brutalnego pobicia aresztowano. W obrobie zmaltretowanego ojca stanął syn Grysia, który pobiegł do domu po rewolwer, aby pomścić ojca. Na miejscu wypadku znajdowała się już jednak policja, która młodego Grysia rozbroiła. (k)

— * **Kradzieże koni.** W jednej z ostatnich nocy skradziono u p. Stanisława Suchory w Szczodrochowie w pow. śremskim 4 konie w wieku 3 do 7 lat. Złodzieje zabrali poza tem 3 pary szorów i nowózkę. — W Bukownicy w pow. ostrzeszowskim skradziono dwa konie ze stajni rolnika p. Macieja Duszczyńskiego, kradzież podejrzani są dwaj cygani. (k)

KRONIKA SADOWA

— * **Za fałszerstwo i oszustwo** stanął przed sądem okręgowym robotnik Aleksander Nesterzek z Poznania (ul. Piotra Wawrzyńskiego 43). Oskarżony należał do „Kasy Chorych”, kazał sobie wypisać świadectwo do lekarza, na którym pod rubryką diagnoza napisał „niezdolny do pracy” a następnie świadectwo to podpisał cy“ a następnie świadectwo to podpisał cy“ a następnie świadectwo to podpisał cy“ nazwiskiem lekarza dr. Bętkowskiego (ul.

Bukowska 1). Z tem fałszywym zaświadczeniem o niezdolności do pracy udał się do Kasy Chorych m. Poznania, która na podstawie sfałszowanego orzeczenia lekarskiego wypłacała mu zaliczki. W ten sposób zdołał on wybrać 144 zł. Zachęcony powodzeniem, kazał sobie wystawić drugie świadectwo do lekarza, lecz pierwsze oszustwo wykryto i pomysłowego oszusta ujęto. Oskarżony na rozprawie przyznał się do winy i prosił o niską karę, ponieważ jest w biedzie. Sąd po naradzie skazał go na 10 dni więzienia, odraczając karę na przeciąg jednego roku. (z)

Za uprowadzenie więźnia. Proces przeciw książkowemu Romanowskiemu i insp. domu karnego Markowowi w Grudziądzu za uprowadzenie więźnia Rynkowskiego na teren gdański, defraudację i lapownictwo zakończony został w sobotę. R. który odpowiadał za wolnej stopy, skazany został za uprowadzenie Rynka i sprzeniewierzenie 3-4000 zł na szkodę skarbu państwa, na 2 i pół roku więzienia i natychmiastowe uwięzienie. Pretensji prokuratury generalnej w Poznaniu z powodstwa cywilnego sąd nie rozpatrywał. Insp. Markowa, dla którego prokurator wniosł za ułatwienie ucieczki Rynka, naruszenie obowiązków urzędniczych, lapownictwo itd. o karę ciężkiego więzienia łącznie na 3 i pół roku, sąd uwolnił od winy i kary, zarządzając zwolnienie z aresztu śledczego. Prokurator wniosł apelację co do wyroku uwalniającego Markowowa a obrońca Romanowskiego co do wymiaru kary dla swego mandanta. — Rozprawa, która trwała trzy dni, wywołała ogromne zainteresowanie w szerokich kręgach społeczeństwa. (ski)

Kara ciężkiego więzienia za podpalenie. Przed wydziałem karnym sądu okręgu w Brodnicy odpowiadał właściciel nieruchomości Feliks Wierzbowski z Nowego Miasta, który w sierpniu r. b. celem uzyskania premii assekuracyjnej podpalił swój dom. Po przeprowadzeniu dowodu sąd uznał osk. winnym umyślnego podpalenia i skazał go, zaliczając areszt śledczy, na karę ciężkiego więzienia przez jeden rok. Obie strony zapowiedziały apelację przeciw wyrokowi. (x)

Z WIELKOPOLSKI

Inowrocław. (Kara za fałszywą skargę.) B. radca miejski niejaki p. Józef Krantz wniosł zażalenie do ministra sprawiedliwości na rzekomo stronnictwo działające sędzię tutejszego p. Wawrzyniaka w sprawie Matuszkiewicz contra Gilewscy. Dochodzenia wykazały całkowitą bezpodstawność zarzutów, co spowodowało wytoczenie sprawy przez prokuratora przeciw p. Krantzowi o znieważenie oszczercza. Wobec skrucy, wykazanej ostatnio przez oskarżonego Krantza, sąd wymierzył mu stosunkowo łagodną karę, a mianowicie dwa miesiące więzienia oraz koszty postępowania.

(Z Rady miejskiej.) Ojcowie miasta uchwalili na ostatnim posiedzeniu przyjąć do wiadomości bilans otwarcia zakładów zdrojowych, wynoszący przeszło 3 mil. złotych, zatwierdzono radnych pp.: Dłozcha, Jurkowskiego i Kreisnera w charakterze członków rady Komunalnej Kasy Oszczędności m. Inowrocławia. Obniżono również podatek komunalny od budynków i gruntów z 25 na 20 proc. Ciekawy i rzeczowy referat w sprawie wsparć gminnych wygłosił radny dr. med. R. Gutowski, członek Koła Gospodarczego i zarządcy Stronnictwa Narodowego. Projekt ten zmierza do nowelizacji odnośnej ustawy o pomocy gminy dla najbiedniejszych.

(Tragiczny zgon żołnierza.) Dnia 3 bm. odbył się pogrzeb 39-letniego ogniomistrza 4 pułku artylerji pol. Antoniego Wydzalskiego, który zmarł tragicznie 31 ub. mies. — Zmarły, kawaler krzyża walecznych krzyża zasługi i in., pozostawił po sobie jak najlepszą pamięć i żal. (em.)

Wągrowiec. (Otwarcie biblioteki.) Biblioteka Czytelnia Ludowej otwarta jest we wtorki, czwartki i niedziele od godziny 5.30 do 6.30 po poł.

Rogoźno. (Z działalności Straży Pożarnej.) Na Nowym Rynku odbyły się doroczne jesienne ćwiczenia alarmowe, po których naczelnik p. Cieśnik udekorował zasłużonych członków, wręczając im dyplomy. Członkiem honorowym mianowano p. Ignacego Drewicza. Dyplomy otrzymali pp. Konstanty Sztuba i J. Plotrowski za 30-letnią pracę, Kulczyński Ludwik i Sztuba Franciszek za 25-letnią pracę oraz Wyrwas i Jablonka za 20-letnią pracę. (ska.)

Chodzież. (Kwesta uliczna.) Niedzielna zbiórka uliczna na rzecz bezrobotnych przyniosła 68 zł. Ogółem złożono już w Miejskiej Kasie 1 006 zł.

(Z rady miejskiej.) W ub. czwartek rada miejska przyjęła roczne sprawozdanie głównej kasy miejskiej. W sprawie bezrobocia przemawiał p. burm. Naron, nadmienając m. in., że zamierza tak jak w latach ubiegłych wydawać bony na artykuły żywnościowe; zatrudnienie bezrobotnych z braku finansów jest niemożliwe. Radni miejscy wyrażali obawę co do sprawiedliwego podziału zebranych datków między bezrobotnych, wobec czego burmistrz zapewnił, iż pod jego kierownictwem nadużyć nie może być. Wpłynął również wniosek o zakup 2 000 ctr węgla dla bezrobotnych oraz o dostarczenie bielizny dla ich dzieci. Dożywianie dzieci bezrobotnych w okresie zimowym rozpocznie się niebawem. Uchwalono podatek od biletów wstępu i zabaw, koncertów w kawiarni itd. Wnioski o sprzedaż przez miasto parcel zostały uwzględnione; pp. J. Kamyszowski, J. Mielcarkowi, Fr. Zieliń-

skiemu, Górskiemu i J. Robowskiemu sprzedano po pół morga za 150 zł pod warunkiem, że zobowiążą się w przeciągu 2 lat zakupione parcele zabudować. Omówiono jeszcze kilka drobnych spraw. (jm.)

Gzarnków. (Nieszczęśliwy wypadek.) Żona właściciela zakładu fryzjerskiego i kawiarni przy Rynku p. Protzowa spadła tak nieszczęśliwie z drabki, iż złamała rękę. (cn)

Zbąszyń. (Wenta.) W dniu 4 bm. odbyła się w sali strzelniczej doroczna wenta, urządzona staraniem Pań św. Wincentego a Paulo, na rzecz biednych i bezrobotnych. Publiczność dopisała, tak że obszerna sala była po brzegi zapelniona. Bawiono się do białego rana. Dochód z imprezy będzie obrócony na cele biednych i bezrobotnych, których jest w mieście około 300. Obywatelstwo ofiarowało na cele wenty dość liczne podarki.

(Sporządzenie zwłok z Niemiec.) Na cmentarzu kat. w Cylichowie w Niemczech, tuż przy granicy, spoczywają ciała 4 powstańców wielkopolskich. Sporządzenie zwłok i uroczyste pochowanie tychże na ziemi ojczystej w Zbąszyniu, planowane już było roku ubiegłego, a nawet wyznaczony dzień uroczystości. Sporządzeniem zwłok zajęło się tutejsze Tow. Powstańców i Wojaków „Kościusko”, lecz niestety sporządzenie dotąd do skutku nie doszło i zostało odroczone. Obecnie wznowiono starania i przypuszczać należy, że ostatecznie projekt sporządzenia zwłok zostanie w czyn wprowadzony.

(Koniec kariery przemysłnika.) Na dworcu zbąszyńskim władze celne przychwyciły młodego łódzkiego żydka, który w pociągu międzynarodowym Paryż — Warszawa — Niegorzeloje ukrył pod ławką III kl. 15 kg. jedwabiu Sprytny żydek, niejaki Fiedler, student, usiłował w ten sposób przemycić jedwab francuski do Polski. Jedwabiem oraz jego właścicielem zaopiekował się Urząd Celny w Zbąszyniu. Ustalono, że tytułem kary i cla zapłacić musi Fiedler około 6000 zł, a w razie nieściągalności poszedł w ulu. Jedwab ulegnie konfiskacie. (zt)

Rawicz. (Koncert 55 p. p.) W czwartek, dnia 5 bm. wystąpiła tu orkiestra 55 p. p. z Leszna z solistą p. prof. Pawlakiem. Po południu o godz. 4.30 urządzono osobny występ dla młodzieży, a wieczorem dla dorosłych. Gości nie było dużo. (kr)

Ostrów. (Zlikwidowany oddział.) Z dniem 1 listopada został tutaj zlikwidowany istniejący od szeregu lat oddział Centrala Handlowa Ziemian dawn. Poznański Bank Ziemian — (Budowa nowego przytulku.) Stow. Miłosierdzia Pań św. Wincentego a Paulo przystępuje do budowy nowego gmachu Przytulku dla Starców. Grunt pod budowę ofiarował bezpłatnie Magistrat. W tej sprawie odbyło się pod przewodnictwem ks. prob. Zamysłowskiego zebranie, na którym budowniczy miejski p. architekt Sterczyński zaznajomił obecnych z planem orientacyjnym i szczegółami projektu budowy. Wybrano wydział wykonawczy i utworzono poszczególne komisje, które zajmą się zrealizowaniem budowy.

(Wybory.) W przyległej do miasta Kępnie odbyły się onegdaj wybory nowego sołtysa w miejsce zmarłego śp. Jana Drygały. Wybrano sołtysiem p. Ignacego Marciniaka z Kępny.

(„Caritas“.) Utworzono tutaj wydział parafjalny „Caritas”, który będzie centralą akcji charytatywnej na terenie parafji. (n)

Ostrzeszów. (Kradzieże.) Nieznani sprawcy skradli rolnikowi Maciejowi Duszyńskiemu z Bukownicy, powiat ostrzeszowski, 2 konie, które prawdopodobnie uprowadzili do Niemiec. — Rzeźnikowi p. Matuszakowi w Ostrzeszowie, skradziono z kasy 80 zł. Policja jest na tropie złodziei. (ck)

Kępno. (Kradzieże.) Jednej z ostatnich nocy wtargnęło kilku osobników do składu spożywczego p. Kmiecika w Mieszczyne. Po sterroryzowaniu właściciela, poczęli złodzieje demolować mieszkanie i kraść towary, które naładowali na wóz i zbiegli w niewiadomym kierunku. — We wsi Piaski skradziono gospodarzowi Niesobskiemu Leonowi ubranie, pościel z dwóch łóżek, oraz weksle na większą sumę. Poszkodowany spozstrzegł kradzież dopiero nazajutrz. — Dwa przyjaciele, Zagórni i Lis, zamieszkał w Piaskach, skradli jednemu z miejscowych gospodarzy 2 kopce żyta, które ulokowali w stodole Zagórno.

(„Zespół Myśliwych“.) W celu skupienia myśliwych powiatu kępińskiego, oraz wspólnego omawiania spraw, związanych z łowiectwem, utworzono w Kępnie organizację pod nazwą „Zespół Myśliwych powiatu kępińskiego” z siedzibą w Kępnie. Z funduszu łowieckiego, którym dysponuje komitet składający się z pp. Gronowskiego, dr. Kalińskiego, dyr. Kaussa, dyr. Kwiecińskiego, nadleśniczego Osińskiego, Stekla, Tschuschkego i Wolki, wyplacać się będzie osobom, przyznającym się do przychycenia kłusowników — premje. Poza tem fundusz ten będzie przekazany na zakup żywej zwierzyny w celach odświeżania krwi. (ck)

Z POMORZA

Toruń. (Żywce spalony.) W szalaszce robotników leśnych w Gutowie wybuchł pożar, który się szybko rozszerzył. Mimo grożącego niebezpieczeństwa usiłował robotnik Besser z Pędzewa rat-

wać w szalaszce znajdujące się rzeczy, lecz w tej chwili załamał się pionący dach, grzebiąc pod sobą nieszczęśliwego robotnika, który zginął w płomieniach. B. osierocił żonę i czworo dzieci.

(Samobójstwo.) Szeregowiec Josef Goldman popełnił samobójstwo przez powieszenie się w stajni. Przyczyny targnięcia się na życie dotychczas nie ustalono.

(Eksplzja podczas ćwiczeń artylerji.) Podczas strzelania ćwiczebnego na poligonie pękła lufa armatnia. Dwóch szeregowych z obsługi działa doznało tak ciężkich obrażeń, że odwieziono ich w stanie beznadziejnym do szpitala wojskowego, jeden oficer i jeden szeregowy odnieśli cięższe okaleczenia.

(Śmierć pod kołami samochodu.) Właściciel pracowni krawieckiej, Leon Prass, lat 49, przechodząc wieczorem przez jezdnię ulicy Szopena, najechany został przez samochód, którym kierował por. Lorenz z 4. p. lotniczego. Ciężko rannego P. odwiózł por. L. samochodem do lecznicy miejskiej, gdzie lekarz stwierdził pęknięcie czaszki i złamanie nogi. Prass zmarł krótko po dokonanej operacji, osierociwszy żonę i 7-mio dzieci. (x)

Nauka a macierzyństwo i życie płciowe

Ciekawe i pożyteczne wykłady
Cykl wykładów na temat: „Istota macierzyństwa i higiena życia płciowego w świetle nauki oraz światopoglądu katolickiego”, wyłącznie dla matek, mężatek, nauczycielek, wychowawczyń i społecznic, wygłosi prof. dr. Gantkowski we wtorek, dnia 17, w czwartek, dnia 19, w piątek, dnia 20 i we wtorek dnia 24 listopada od godziny 6-7 wieczorem w sali wykładowej Biblioteki Uniwersyteckiej, ul. Fr. Ratajczaka 4/6. Czysty dochód przeznaczony na pomoc dla zubożalej inteligencji i bezrobotnych do dyspozycji Tow. Caritas.

Zaleca się uczestniczyć we wszystkich wykładach, ponieważ każdy następny wykład będzie dalszym ciągiem poprzedniego. Cena biletu wstępu na jeden wykład 1,50 zł, na cały cykl wykładów 5 zł. Bilety nabywać można pół godziny przed wykładem przy wejściu na salę.

Osoby niezamożne zechcą się zgłosić osobiście po bezpłatne bilety wstępu, których ograniczoną ilość wydaje się w biurze Tow. Pomocy dla Inteligencji, Franc. Ratajczaka 31 parter lewo, we wtorki i piątki od 11-1 przed poł.

Zobacz wygrane!

Wielkiej Loterii na Pomnik Wdzięczności wystawione na ulicy 27 Grudnia, w lokalu F-my Nowakowskich (narożnik Kantaka) a przekonasz się, że za 3 zł masz szansę wygrania cennych przedmiotów i okazji spełnienia ważnego obowiązku.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: N. N., Śrem z prośbą o zdrowie dla dzieci 5 zł; — Pielucha, Wiórek 1 zł; — N. N. z Czempinia z prośbą o zdrowie i opiekę dla całej rodziny 2 zł; — M. S. 10 zł; — Tege w pewnej intencji 5 zł; — razem z poprzednio pokwitowaniami 159,10 zł.

Na ochronkę Dz. Jezus na terenie P. W. K.: A. W. 5 zł; — razem z poprzednio pokwitowaniami 285 zł.

RUCH W TOWARZYSTWACH

Towarzystwo Powstańców i Wojaków im. A. Andrzejewskiego Łazarz-Górczyn. Zebranie komitetu 10-lecia odbydzie się we wtorek 10 bm. o godz. 20.30 w lokalu Kasyna Obywatelskiego, ul. Marszałka Focha 81. Przybycie nowicjzkie.

Tow. Śpiewu im. F. Nowowiejskiego, Poznań - Łazarz urządzi w środę, dn. 11 bm. o godz. 20 zebranie plenarne w lokalu druha M. Dusika przy ulicy Marszałka Focha 62.

Klub sportowy „Strzał” Poznań-Łazarz. Zebranie miesięczne odbędzie się 11 bm. o godz. 20 w lokalu p. Dudkiewicza, ul. Kolejowa 49.

TEATRY

Teatr Operetkowy „Uśmiech”
„Kraina uśmiechu” — przepiękną operetką Fr. Lehara rozpocznie się w czwartek o godz. 8 wiecz. muzyczny sezon teatralny w Poznaniu, na gruntuźnie przebudowanej scenie teatru operetkowego „Uśmiech”. (Dawna sala. Kina „Stylowego” przy Kaponierze).
Orkiestrą dyrygować będzie dyr. Zygmunt Wojciechowski — dekoracje prof. Stanisława Jarockiego.

„Fuks wygrywa”
„Fuks wygrywa” — oto tytuł kapitalnej rewji w 18 obrazach, która będzie wystawiana w Teatrze Nowym jeszcze tylko 3 razy, t. zn. dziś w środę i czwartek (dwa razy dziennie o godz. 7,15 i 9,15).

„Vivat Academia”
„Vivat Academia” (Stary Heidelberg), piękna i pełna sentymentu sztuka z życia studentów wchodzi na repertuar Teatru Nowego w piątek, dnia 13 bm.

„FOLAŃSKI W POZNANIU”
Oto już w tę sobotę w „Słońcu” Folański przyjeżdżał z chińskiego frontu przybywa po rocznej nieobecności w Poznaniu, niezrównany komik, ulubieniec publiczności, nieustraszony pogromca alkoholu, wesoly trubadur naszego miasta — sam BOLESŁAW FOLAŃSKI. Przybywa skruszony, smutny i trzeźwy, przybywa do swego najmilszego miasta na świecie, aby swej publiczności najdroższej opowiedzieć swe przygody karkołomne w czasie ubiegłego roku.

Wieczór FOLAŃSKIEGO odbędzie się w sobotę, dnia 14 listopada r. b., o godz. 11-tej wiecz. w teatrze „Słońce”.
Cały Poznań z najwyższym zaciekawieniem oczekuje sobotniej spowiedzi swego marnotrawnego syna, który przygotował specjalnie ciekawy i urozmaicony program a w obszernych referatach omówił takie ważne kwestje i niespodzianki jak: „DŁAWIDOWSKI KRAWCEM”, „TOBSKI”, „15 Procent”, „ANGLIK I JEGO FUNT”, „GHANDI I JEGO SÓL” oraz cały szereg innych spraw aktualnych. W Wieczorze Folańskiego udział przyjmą: bezkonkurencyjny ekscentryk scen polskich i zagranicznych IMIĘŁA WOJTASZEK oraz świetna wodewilistka WANDA ZAMORSKA. Atrakcją i niespodzianką dla Poznania będzie gwiazda, której incognito narazie zdradzić nie możemy — dlatego też pytają się wszyscy: „KTO JEST ONA”?
Część choreograficzną reprezentować będą: MARYLA MARTÓWNA i JÓZEF CIESIELSKI w swych najlepszych tańcach. Przygrywać będzie orkiestra smyczkowa.
Zainteresowanie sobotnim występem Folańskiego olbrzymie. Wszyscy sympatycy Folańskiego a jest ich w samym Poznaniu dobre kilkanaście tysięcy, wybierają się w sobotę w komplecie do „Słońca” lub przynajmniej koło „Słońca”, by powitać swego ulubieńca. Bilety są formalnie rozchwytywane w składzie cygar p. Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20, tel. 56-38.
zw 11 844

IGNACY FRIEDMAN
genjalny pianista polski,
który blisko 20 lat nie koncertował w Poznaniu, pozyskany został przez dyrekcję koncertów Rozmarnowicza na jeden występ, który odbędzie się:

w sobotę, dnia 21 listopada r. b. wiecz. o godz. 8-mej w auli uniwersyteckiej.
Wstęp IGNACEGO FRIEDMANA, który polską sztukę głosi po całym świecie, będzie wydarzeniem, jakiego Poznań przez 20 lat zgóra nie przeżywał. Jeżeli dodamy, że od wielu lat (oprócz Krakowa) żadne miasto w Polsce nie zdobyło się na zaangażowanie tak wielkiego współczesnego mistrza fortepianu, a to z powodu olbrzymiego honorarjum jakie Friedman na całym świecie pobiera, to śmiało rzec można, że występ tego wielkiego geniusza u nas, przyniesie Poznanowi nowe uznanie około krzewienia prawdziwej kultury muzycznej.
Przed sprzedaż biletów na ten prawdziwie „mistrzowski Koncert” od jutra w składzie cygar A. Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20, telefon 56-38.
Wolnych i niższych biletów nie wydaje się.
zw 11 840

Teatr Polski

DZIŚ — „Młody las”
Środa, 11. 11. o godz. 3 po poł. „Wielki człowiek do małych interesów”. — Przedstawienie szkolne.
Środa, 11. 11. o godz. 8 wiecz. „Młody las”.
Czwartek, 12. 11. „Świerszcz za kominem”.
Ceny popołudniowe.
Piątek, 13. 11. „Młody las”.
Sobota, 14. 11. „Hulla di Bulla”. — Premjera. — Nowość.
Niedziela, 15. 11. o godz. 3 po poł. „Lazurowe wybrzeże”. — Ceny niższe.
Niedziela, 15. 11. o godz. 8 wiecz. „Hulla di Bulla”. — Nowość.
Poniedziałek, 16. 11. „Młody las”.
Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety poprzednio do nabycia w kasie Teatru Polskiego.

Teatr Nowy

DZIŚ — o godz. 7.15 i 9.15 — Wielka rewja „Fuksem wygrywa”
Środa, 11. 11. o godz. 7.15 i 9.15 Wielka rewja „Fuksem wygrywa.”
Czwartek, 12. 11. o godz. 7.15 i 9.15 Wielka rewja „Fuksem wygrywa.”
Piątek, 13. 11. „Vivat Academia” (Stary Heidelberg) — Premjera.
TEATR OBJAZDOWY
Wł. Brackiego — „Kajzer” Macieja Wierzbńskiego
DZIŚ — Brodnica.
Środa — Wąbrzeźno.
Czwartek — Chelmno.
Piątek — Świecia.
Sobota — Łasin.
Niedziela — Grudziądz po poł. i wiecz.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

GODZINA SPĘDZONA W WYMARZONEM MIEŚCIE

Napisy które grają — Co to jest urbanistyka? — Ludzie pędzą do miasta — Mekka jest Abdera — Na szmelc — Jak ginie wieś — Nędza jako następstwo... dobrobytu — Na śmietniku — Jak być powinno — Kraina marzeń...

Warszawa, 9 listopada.

Polskie Towarzystwo Reformy Mieszkańskiej urządziło pokaz filmu naukowo-popularyzacyjnego p. t. „Miasto jutra”. W przepelnionej sali kinoteatru „Pan” zgromadził się stoletni świat architektoniczny by zapoznać się nie tylko z niezwykle przekonującą treścią filmu ale także podziwiać nadzwyczaj umiejętnie wykorzystanie filmu dla celów popularyzacyjnych i wychowawczych.

Film jest produkcją niemieckiej. — Dlatego zapewne oglądaliśmy go na seansie specjalnym, gdyż towarzystwo, nie dysponujące większymi środkami materialnymi nie mogło sobie pozwolić na kosztowne wkopowywanie napisów polskich. Zresztą niewieleby to pomogło, gdyż film w znacznej mierze polega na umiejętnym operowaniu napisami, które biegają po obrazie, rosną, maleją, rozpadają się, słowem grają jak prawdziwi aktorzy. Właściwie należałoby zmontować cały obraz nanowo, na użytek polskiej publiczności. Przydałoby się to ze wszelkich miar, gdyż przydałoby się grupą fachowców, szerszy ogół niewiele może powiedzieć w zakresie sztuki urbanistycznej. Nie jeden, zapytany zniechęca, przyzna szczerze, że nie wie nawet co znaczy słowo urbanistyka.

Tymczasem od stu lat mniej więcej, statystyka notuje gwałtowny wzrost ludności miejskiej, kosztem wyludniającej się wsi. Ludziska garną się ku miastom nie dla przyjemności lecz w pogoni za pracą. Przrost ludności miejskiej następuje tak gwałtownie, że władze miejskie nie były w stanie go opanować. Toteż u schyłku ubiegłego stulecia stwierdzono że zgrozą, że Mekka okazała się Abdera.

Miasto współczesne, dzieło przypadku, wyrosło z dnia na dzień (jak n. p. półmilionowa Łódź) dzięki skomplikowanemu prawodawstwu, przestarzałemu systemowi pojmowania prawa własności które obraca się przeciw temu kogo zamierza bronić i w rezultacie zmniejsza jego stan posiadania, przedstawia się oczom człowieka nowoczesnego, jako niechlujny, zużyty grał, zdalny conajwyżej na szmelc.

Film przesunął przed oczyma publiczności sceny z życia miasta dzisiejszego, i to nie bylejakiej prowincjonalnej miasteczka, ale fragmenty wielkich niemieckich miast przemysłowych, tych miast, które nieraz przedstawiano nam jako niedościgny przykład, który conajwyżej w marzeniach przenosiłoby na naszą glebę. Oglądając te sceny zażywamy pyrusowej radości, że i gdzie indziej jest równie licho jak i u nas. Chociaż bezstronność nakazywałaby nam przyznać, że jeśli gdzie indziej jest kiepsko, to u nas całkiem źle. Niemcy znaleźli się w położeniu o tyle lepszym, że bezpośrednio po wojnie, dzięki niezwykle obfitemu napływowi obcych kapitałów, mogli posunąć modernizację miast o potężny szmat drogi. Tak np. Frankfurt nad Menem należy pod tym względem do przodujących miast w świecie i, rzecz charakterystyczna, architektura twórcy tego planu z E. Mayem na czele została zaproszeni do Rosji, aby tam zaszczerpić swoje metody.

Na czym polega dydaktyka omawianego filmu? Autorowie ukazują widzom przeliczny pejzaż wiejski. Drzewa szumią, wspaniałe rosnące woty ciągną zasobne wozy do stodoł, drzewa uginają się pod brzemieniem owoców, słowem: „wsj spokojna, wsj wesola!”... Nagle, zostają na terenach wiosk! odkryte pokłady węgla brunatnego! Bogactwo zawitało do ubogiej chaty. Słońce, powietrze, kwiaty, łąki, pola, lasy, to nie było bogactwo. Spokój, szczęście, radość, cisza — to była nędza. Teraz idzie dobrobyt.

Idą pieniądze! Piękny krajobraz zasnuwa smuga dymu. Domki spowite bluszczem muszą ustąpić miejsca widmowym kominom fabrycznym, okopconej stacji kolej żelaznej, cuchnącej gazowni, zapluty targowiskom, porykliwej, tragicznej rzeźni... Śpiewy żniwiarzy i świętęctwa zagłusza kłęcie przekupki i tragarzy. Padają ostatnie drzewa, niknie ostatni skrawek zieleni, z roześmianych, rumianych i opalonych twarzączek dziecięcych znika uśmiech beztroski.

Na posiedzeniu Rady Miejskiej, referent budżetu na rok następny stwierdza „pomyślny oraz imponujący rozkwit miasta, którego ludność niemal się podwoiła...”

W rzeczywistości piękny skrawek bujnie rozkwitłej natury przemieniła chciwość ludzka w niechlujne, zatechnie śmietnisko.

Jest w Katowicach, w parku Kościuszki, miejsce u stóp wieży obserwacyjnej z którego na lewo rozciąga się panorama na zasnutę dymem obszary przemysłowe a na prawo rozciąga się widok w kierunku nieuprzemysłowionych, skąpanych w słońcu obszarów rolniczych.

Czyżby naprawdę dobrobyt materialny łączył się nierozdzielnie z brudem i nędzą bytowania?

Nie! Bo oto dzięki czarodziejskim możliwościom filmu znika chaotycznie i bezmyślnie rozbudowane miasto, zmartwychwstaje piękno przyrody, a tylko ciemną plamą jak na mapie wydzielono tereny obfitujące w bogactwa kopalniane. Zamiat aferzysty, zjawia się uczony. Bada kolejno wszystkie warunki miejscowe. A więc: sytuację geologiczną, komunikację lądową i wodną, koniunkturę finansową i gospodarczą. Przygotowuje plan zabudowy, wyznacza go w terenie. Widzimy to. Miasto rośnie rozumnie, fabryki i kopalnie umieszczone tak, żeby wiatry stałe wiejące w pewnym kierunku nie pędziły wyziewów na tereny mieszkalne. Tory kolejowe nie przecinają ulic, nie zagrażają życiu przechodniów, dzieci już nie bawią się pod kołami pojazdów, lecz mają w tym celu zabezpieczone tereny, place sportowe i pływalnie. Robotnik po pracy wraca koleją dojazdową do miasta „satelity”, to jest do miejscowości oddalonej od miejsca pracy natyle, a żeby ceny gruntów umożliwiły mu posiadanie własnego ogródka...

Fantazja poniosła mię zdaleko. Nie zamierzałem pisać programu budowy „Miasta wymarzonego”. Chciałem tylko spróbować opowiedzieć, że takie miasto — widziałem.

Dzięki nowoczesnym metodom sztuki kinematograficznej, pozwalającym jednocześnie na filmie rozproszone wysiłki tysięcy ludzi mieliśmy możliwość puścić wodze fantazji altruistycznej, tembardziej upajającej, że dającej pełne złudzenie rzeczywistości.

Jakby to było dobrze, żeby... było!

Dr. Lech Niemojewski.

Pisma nadesłane

„Gazeta Literacka”. Nr. 2. Treść: T. Kudliński: „Don Juan i Co” — A. M. Nowakowski: „I nie wódz nas na pokuszenie” — J. Kurek: „Kompozycja wielopłanowa” — A. Polewka: „Boy — filciarz społeczny” — J. Wiktor: „Szczury i przekupnie” — A. Gajdo: „List z Berna Morawskiego” — J. Mahen: „Karuzel” — J. Braun: „Szturm do otwartych bram” — S. Szuman: „Poezja a psychologia” — W. Garecki: „Dokąd idziesz opero?” — Ruch regionalny. — Kronika.

„Głos Sądowictwa”. Nr. 10. Treść: Nekrologi. — A. Bobkowski: „Zakon sędziowski” — E. Sommer: „Wymiar sprawiedliwości w Polsce a w Anglii” — Dr. W. Dymek: „Stosunek pisma do słowa w procesie cywilnym” — K. Czalczyński: „Ustrój sądów dla nieletnich” — A. Goldmann: „Kilka słów w sprawie art. 266 § 3 K. P. K.” — K. Flezyński: „Echa krakowskie” — J. Gumiński: „Domowy wyrób wina a obowiązki podatkowe” — Kronika. — Orzecznictwo.

„Ziemia”. Nr. 21-22. Treść: G. Sippko: „Wielkie Zagłębie Polski — stosunki zewnętrzne” — W. Dobrowolska: „Italia bez słońca” — K. Zawistowicz: „Święto umarłych w okresie wielkanocnym” — Kronika. — Z piśmiennictwa. — Wiadomości krajowe i turystyczne.

„Przegląd Morski”. Nr. 31-32. Treść: K. M.: „Wizyta włoskich okrętów szkolnych w Gdyni” — Kpt. mar. L. Ciszewski: „Operacje floty rosyjskiej na morzu Czarnym podczas ubiegłej wojny światowej” — Inż. S. K. Kochanowski: „Zagadnienie krążowników” — Kpt. inż. W. Hubert. Nelson pod Abukirem i Trafalgarem” — Inż. A. Potyrała: „Sprawa budowy okrętów wojennych w Polsce” — Ppor. mar. Z. Staniul: „Rozwój taktyki torpedowców w świetle retrospektywy historycznej” — Kdr. ppor. dypl. J. Klossowski: „Strategia morska według dzieła admirała Castexa „Théories stratégiques” — Kdr. ppor. W. Kosianowski: „Sprawy gdańskie” — Kpt. mar. dypl. R. Stankiewicz: „Kronika zagraniczna” — Kronika bibliograficzna. — Biuletyn gazowy Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej.

ŻYCIE KULTURALNE

W NAUKOWYM POZNANIU.

Oddział Poznański Polskiego Towarzystwa Historycznego odbędzie posiedzenie w środę, dnia 11. b. m., o godz. 18 w Seminarjum Historycznym w Zamku. Na porządku dziennym referat mg. Janusza Staszewskiego p. t. „O dywizji poznańskiej 1806 roku” i komunikat mg. Staszewskiego p. t. „O generale Dominiku Dziewanowskim”.

Polskie Tow. Neofilologiczne Koło krakowskie odbyło posiedzenie z referatem Dra M. Friedländera p. t.: „Obcojęzyczna lektura szkolna”.

Z Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego. Koło lwowskie odbyło zebranie z referatem dr S. Jodłowskiego p. t. „Interpunkcja jako środek artystyczno-literacki”.

Wileńskie Tow. Nowoczesnego Wychowania odbyło posiedzenie z odczytem dyr S. Godeckiego n. t. „Analiza procesu myślenia i płynące stąd wnioski pedagogiczne”.

OCHRONA ZABYTKÓW

Zbiory Wileńskiego Tow. Przyj. Nauk. Z Wilna pisał nam: Dzięki ofiarności społeczeństwa Biblioteka Towarzystwa Przyjaciół Nauk znów powiększyła swój księgozbiór o 658 dzieł w 790 tomach. Największe ofiary złożyli pp. Ludwika Życka — 535 tomów, ks. kan. Stanisław Jasieński — 54 tomy i dyr. Alfred Lauterbach — 19 dzieł z zakresu historii i sztuki. Poza tem lista ofiarodawców powiększyła się o 20 nazwisk osób prywatnych i 30 instytucyj. Do zbioru rękopisów przybył, za pośrednictwem prof. Pigońki, rękopis wspomnień Karoliny Moncuńskiej, córki Teodora Narbutta. Zbiory muzealne powiększyły się o 37 eksponatów, z których cenniejszymi są: 3 dłuta z kamienia gładzonego, ofiarowane przez p. T. Narbutta, ze zbiorów znanego archeologa ś. p. W. Szukiewicza. 5 tłoków pieczętnych Rządu Narodowego Litwy i m. Wilna z powstania 1863 roku, ofiarowane przez ks. kan. Kretowicza. 12 orderów i oznak oraz medali i plakiet. (nw)

MUZYKA

Muzyka w Warszawie. Donoszą nam z Warszawy: Piątkowym koncertem Filharmonji dyrygował Walerjan Bierdiajew. Orkiestra wykonała drugą symfonię D-dur Brahmsa i suitę Mikołaja Rimskiego-Korsakowa z opery „Car Saltan”; scherzo p. t. „Trzmiel” zostało nawet powtórzone na życzenie publiczności. Ponadto wystąpił świetny wiolonczelista rosyjski Grzegorz Piatigorski, który odegrał z orkiestrą wiolonczelowy koncert B-dur Boccheriniego, zaś z prof. Ludwikiem Ursteinem przy fortepianie następujące kompozycje: Webera Sonatę „Siciliana” (temat z warjacja), Granadosa „Intermezzo”, Sarasatego „Zappateado”, Gabriela Faurégo „Lamento”, Moszkowskiego „Guitarre” oraz Menueta Daubégo. (w mj.)

„Drewniany książę”. Taki jest tytuł baletu, napisanego przez znakomitego muzyka węgierskiego Belę Bartoka. Wystawiono go teraz w niemieckim teatrze w Bernie. Muzyka jest wprawdzie współczesna, lecz zgola nie atonalna, a ma mnóstwo inwencji i werwy w rytmice i w instrumentacji, równie jak w prowadzeniu głosów.

JUTRO WIELKI KONCERT ORKIESTRY SYMFONICZNEJ

Teatr Wielki otworzy się jutro dla trzeciego z rzędu koncertu środowego Orkiestry Symfonicznej miasta Poznania. Wiadomo, że obok cotygodniowych koncertów niedzielnych i czwartkowych szkolnych, plan kampanji symfonicznej obejmującej co dwa tygodnie wieczór reprezentacyjny, na który są zapraszani dyrygenci i soliści z poza naszego miasta. W te n sposób w ciągu sezonu przesuną się przez naszą estradę wybitne indywidualności muzyki polskiej i obcej, wnosząc ze sobą własne ujęcia wykonywanych utworów i przedstawiając słuchaczom w tym zakresie interesujące subtelności kunsztu dyrygowania oraz instrumentalistyki.

W dniu jutrzejszym przypomni się naszej publiczności energiczny, pełen temperamentu kapelmistrz dyr. Adam Dołżycki, który stał na czele naszego Teatru Wielkiego przez parę pierwszych lat jego działalności pod rządami polskimi. Wiadomo, że dyr. Dołżycki jest do pewnego stopnia jakby specjalistą do dzieł symfonicznych rosyjskiej, którą traktuje ze szczególnym zamiłowaniem i pogłębieniem. Pamiętne były jego wykonania symfonij Piotra Czajkowskiego. Jedną z nich, mianowicie czwartą, mniej niż piątą i szóstą u nas znaną, zaprezentuje i jutro obok poematu symfonicznego prof. Piotra Rytla „Święty Jerzy”. Solistą będzie znakomity skrzypek angielski Francis Macmillen, który wykona koncert skrzypcowy Karola Goldmarka.

Rozumowany szkic programu, pióra prof. dr. Tadeusza Szeligowskiego znajdzie czytelnicy nasi w jutrzejszym Dziale Kultury i Sztuki.

SZKOLNICTWO

Doświadczenia fizyczne. Trzeci już z kolei tomik, przeznaczony dla szkół średnich, omawiający ćwiczenia praktyczne z fizyki, opracował p. M. Halaunbrenner, a wydała Książnica-Atlas. Pierwszy obejmował ćwiczenia z optyki, drugi z magnetyzmu i elektryczności, obecny przynosi 40 ćwiczeń laboratoryjnych z nauki o ciepłe. Autor przy każdym ćwiczeniu podaje jego zasadę i przebieg, zaopatrując opis w praktyczne instrukcje i wskazówki, zdobyte własnym, długoletnim doświadczeniem. To właśnie oparcie wykładu na praktyce jest najcenniejszą cechą książki. Przyrządy do doświadczeń, projektowane przez autora, również wyróżniają się praktycznością i prostotą. (tk)

TEATR

Co grają we Lwowie? Donoszą nam ze Lwowa: Zespół p. Siemaszkowej grający w Rozmaitościach i zastępujący dramat miejski, któremu ZASP uniemożliwił pracę, wystawia „Wiedzę Radosną”, groteskę Arnolda Fraccaroliego. Jest to znany włoski dramaturg, mający oryginalne pomysły. Tym razem idzie o człowieka, który udaje wariata, aby pognać swego wuja. Ten mianowicie usiłował go oszukać na spadku po babce. Akcja toczy się żywo, do ostatka niewiadomo czy Pasco (tak się nazywa bohater) udaje wariata, czy też jest nim w istocie. Kolory mocne jak zwykle u Włochów, sceny do wygrania liczne. Co do Nietzschego, od którego zaczerpnął autor tytuł, to „La gaya scienza” niemieckiego filozofa niewiele ma z tą sztuką wspólnego. Chyba, że idzie o tezę, wyłożoną przy końcu przez Pasca, że „za oszustwo trzeba płacić oszustwem”. Jest to w każdym razie do dyskusji... ale Nietzsche jest w niej zbyt cyniczny. Pasca grał p. Niewiarowicz z życiem i wyreżyserował efektownie tę w każdym razie nieprzeciętną groteskę. (lk)

ECHA „ZASPOWEJ” KLĘSKI

Z Warszawy donoszą nam:

W teatrach już uruchomionych po złamaniu strajku „zaspowego”, który tyle niepowetowanych strat scenom polskim narobił, obniżyła się frekwencja niemal katastrofalnie. Jak donosiliśmy, podniósł to publicznie z fotelu prezydjalnego p. Słomiński, prezydent m. Warszawy, podając smutne w istocie daty i cyfry.

W jednym z pism, które do ostatka popierało ZASP w jego ataku na gminę m. Warszawy i urabialo opinie w duchu jego „kolektywistycznych” zamiarów, ukazała się w tej sprawie notatka bardzo charakterystyczna. Wiadomo, jak zrażona została publiczność do stosunków zakulisowych przez to, że ZASP usiłował wymusić na mieście oddanie teatrów „zresztę” aktorскому, tj. sobie samemu, uniemożliwiając przez strajk uruchomienie tychże teatrów. Widząc, że oburzenie to wpływa ujemnie na frekwencję, wspomniane pismo wyzywa do powszechnej amnestji, wygłaszając między innymi takie np. nauki moralne: „Przyszłość okaże, kto miał rację, kt ozawinił, ale obecnie jest to najzupełniej obojętne. Dzisiaj należy do teatru przykładać zwykłą miarę i oceniać jego zasługi, względnie błędy na podstawie rezultatów artystycznych. O sympatiach, czy antypatiach dyrektorów, zaspowych, magistrackich, czy innych, należy zapomnieć. Czas już najwyższy, by teatr znowu traktować jako żywy dział sztuki, a nie jako obiekt targów.”

Otoż nie trzeba czekać przyszłości, skoro od początku było i jest jasnym, że katastrofę teatralną zawiñł ZASP, który walkę rozpoczął, nie teatry miejskie, które przed eksproprjacją zaspową musiały się bronić i w końcu zwyciężyły. Inna sprawa, że sporo czasu upłyło, nim zrażona publiczność warszawska zapomniała o tem, że ZASP traktował teatry miejskie jako „obekt targów”, pomijając zupełnie, że są one „żywym działem sztuki”. O sztuce wogóle się nie mówiło, tylko o gażach, dopłatach, sezonach angażowania, „kolektywach” i innych sprawach wyrobniczych. W żadnym razie nie przyspieszy amnestji przeczucie odpowiedzialności z tych, którzy targi prowadzili, na tych którzy je potępiali i zwalczyli. Czytelnicy pism mają w nazbyt świeżej pamięci oburzenie, z jakim dowiadywali się codziennie o jakimś zawstydającym fakcie z tego zakresu. Można zrozumieć, że ZASP zląkł się gruzów, jakich narobił. Może ma z tego powodu trudności wewnętrzne, bo pozbawieni chleba aktorzy muszą mieć do zarządu ZASP-u słuszne pretensje, a obniżyły się przez to i wkładki, z których kierownictwo administracyjne ZASP-u pobiera wysokie uposażenia. Jeżeli tak to niech ZASP wyciągnie z tego naukę na przyszłość. T. W.

Książki nadesłane

Pia Górka: „O Chetmońskim. Wspomnienia”. Warszawa, 1932. Gebethner i Wolff.
J. Staszewski: „Poznańska Gwardja Narodowa”. Odbitka z „Kroniki M. Poznania”. Nakł. Magistratu. Poznań, 1931.

Kurz i jego zwalczanie

Kurz tworzy się przedewszystkiem w ten sposób, że słońce wysusza ziemię, a wiatr unosi jej cząsteczki w powietrze i opada je nieraz setki kilometrów. W marcu 1901 popędził wiatr południowy w Afryce centralnej olbrzymie masy czerwonego pyłu poprzez Morze Śródziemne do Włoch i Niemiec, a nawet do krajów skandynawskich. Po drodze spadł on albo w stanie suchym albo z deszczem jako „krwawy deszcz”. Ilość pyłu, opadająca przy tego rodzaju okazjach, mogą być wprost nieprawdopodobnie wielkie. Tak spadła podczas podobnego opadu kurzu w dniu 31 stycznia 1913 na Śląsku, według ostrożnych obliczeń, 40 tys. tonn pyłu.

Także wulkany wyrzucają w powietrze masy kurzu, który w górnych warstwach atmosfery przybiera kształty lśniących obłoków i, według przypuszczeń geologów kilkakrotnie okraża ziemię, zanim opadnie na jej powierzchnię.

Kurz wytwarzają poza tem rośliny, zwierzęta, ludzie. Każda czynność ludzka tworzy kurz, nie mówiąc już o specjalnych gałęziach przemysłu, które z natury swego zajęcia są specjalnym producentem kurzu, i których oddziaływanie ujawnia się na zewnątrz grubą powłoką kurzu, kryjącą całą okolicę.

Ruch pieszy i kołowy, lokomotywy, pociągi, samoloty, a szczególnie samochody — oto najgroźniejsi sprawcy kurzu życia codziennego.

Jak chronić się przed kurzem? Najprostszym byłoby przeciwdziałać jego powstaniu, lecz ta droga możliwa jest tylko w bardzo nielicznych wypadkach. Skazani jesteśmy raczej na unieszkodliwianie powstałego kurzu. Budowę ulic, dostosowuje się do zmienionych warunków ko-

munikacyjnych. Buduje się ulice i drogi asfaltowe, smołowe i betonowe, lub co najmniej nakłada się na powierzchnię preparaty asfaltowe i smołowe, by powstrzymać kurz na ziemi. W mieszkaniach miejsca suchej ściereczki lub odpylacza zajęły oliwą zaprawiane przyrządy lub elektryczne wchłaniacze kurzu. Śmiecie uliczne usuwa się przy pomocy nowoczesnych przyrządów technicznych w miejsca odległe od mieszkań ludzkich i układa w ten sposób, że tworzenie się kurzu jest niemożliwe, albo spala się je w osobnych spalarniach. Rozwój techniki palenia, zastąpienie węgla gazem, kolei parowych elektrycznymi, zakładanie centrali ogrzewania w miejscach odległych — wszystko to powoduje, że zawartość kurzu i sadzy w powietrzu zmniejsza się w wielkich miastach mimo postępującego uprzemysłowienia. Zakłady fabryczne, powodujące szczególnie obfite tworzenie się kurzu, przepisami prawnymi zmuszone są do zakładania filtrów, unieszkodliwiających powstały kurz. W ubikacjach fabrycznych zwykle wchłania się kurz w miejscu jego powstania przez odpowiednie aparaty. Gdzie to jest niemożliwe, robotnicy fabryczni zaopatrywani bywają w aparaty filtracyjne, które podobnie jak maski gazowe, wchłaniają kurz i nie puszczają go do dróg oddechowych.

Istnieją już też przyrządy, za pomocą których doprowadzać można powietrze, oczyszczone z kurzu, do mieszkań i ubikacji biurowych.

W ten sposób rozwój techniki, który głównie przyczynia się w dobie dzisiejszej do wzmaganie się kurzu, znajduje równocześnie sposoby dla jego zwalczania. WIP.

Pierwsze nabożeństwo żałobne w stolicy Japonii za żołnierzy, poległych podczas walk w Mandżurji.

Jak piją kawę Beduini

Kto ma jakikolwiek interes do Beduinów a nie rozporządza dowolnie czasem, ten lepiej zaniecha wizyty, gdyż jakakolwiek rozmowa z tymi synami pustyni nie jest do pomyślenia bez ugoszczenia przybysza kawą. I chociaż czarki arabskie do kawy niewiele większe są od naparstków, to przecież picie kawy nie jest sprawą pięciu minut, gdyż picie samo jest tylko aktem końcowym ceremonii bardzo skomplikowanej i długotrwałej. Czem w dawnej Japonii była ceremonia podawania herbaty, tem w Arabii jest podawanie kawy. Szejk szepcząc dla uczczenia gościa sprasza starszyznę do siebie. Gość siada w namiocie naprzeciwko szejka, który na razie zajmuje się częstowaniem papierosami. Tymczasem pojawia się kilka kobiet, które wzniciają ogień z suszonej mierzwy wielobłędziej naprzeciwko wejścia do namiotu, tuż w sąsiedztwie szejka. Teraz szejk z godnością sięga do wiszącego obok worka skorzanego i dobywa z niego dwie garście niepalonego ziarna, wręcza je swemu następcy, który na dużej patelni poczyna palić nad ogniem kawę, nad którym grzeje się równocześnie w dwóch dzbankach damasceńskich woda. Po pewnym czasie pod szejkiem wysypuje upaloną kawę bez oznak bólu na dłoń i podaje ją Arabowi, który ją tłucze na miazę w drewnianym moździerzu. Szejk tymczasem upalił kilka ziarenek przyprawy, zwanej po arabsku „helem” (kardamon officinalis) i podał Arabowi, tłuczącemu kawę. Przyprawę tę, która kawy arabskiej nadaje nierówny smak, dodaje się następnie w pewnym momencie do waru, sporządzanego w sposób bardzo skomplikowany. Gdy kawa trzykrotnie się zagotowała, szejk kosztuje z niej, poczem tłucze się czarki wodą z naczyń nakrytych liściem mięty.

Pierwsze czarki, tylko w drobnej części napelnione, otrzymują goście, wśród dokładnego określonego ceremoniału, przykładania dłoni do czoła i piersi, i słów dziękczynnych: „Oby kawa ta trwała wiecznie”. Po gościach pija Arabowie. To powtarza się w tym samym rytmie, poczem napelnia się czarki po brzeg. Kawa dla Araba, to szczyt użycia, to poważna treść jego życia, to przedmiot poezji i temat muzyki. Mieści się w niej kultura rozkoszy, bynajmniej nie wulgarna. WIP.

cyficzna siność pozostająca po ogoleniu u bardzo silnych brunetów. Tknięty podejrzeniem, począł śledzić starszkę i niebawem stwierdził, że jest ona 27-letnim młodym mężczyzną, zajmującym wytworne mieszkanie i prowadzącym szeroki tryb życia. O odkryciu swemu zawiadomił policję, która oszusta aresztowała.

Okazało się, że nazywa się on Tomasz Kennedy, jest z pochodzenia Irlandczykiem i posiada bardzo znaczny majątek w gotówce, piękne precjoza, oraz dzieła sztuki — jest zatem wogóle człowiekiem zamożnym. Kennedy przyznał się do winy i oświadczył, że jest synem aktora, posiada sam talent aktorski, że pod wpływem pewnego romansu angielskiego wpadł na pomysł swego podwójnego życia.

Sekret fabrykowania sztucznych brylantów

Chemik berliński, Georg Senftner, utrzymuje, jakoby udało mu się wynaleźć sposób syntetycznego produkowania brylantów. Zapewnia on, że wynaleziona przez siebie metoda wyprodukował brylanty daleko większych rozmiarów, aniżeli te, jakie zdołali otrzymać jego poprzednicy, którzy próbowali syntetycznego sposobu fabrykowania cennych kamieni. Zadnemu z licznych wynalazców którzy usiłowali dotychczas produkować syntetyczne brylanty, a właściwie diamenty, nie udało się otrzymać tą drogą kamieni widzialnych gołym okiem: syntetyczne diamenty, otrzymane systemem wprowadzonym m. in. przez chemika Moissan'a, oraz przez Friedländera, von Hasslinga i Wolffa, były widzialne jedynie przez mikroskop. Natomiast diamenty, wyprodukowane ostatnio przez chemika berlińskiego, wyraźnie dostrzegalne są gołym okiem, mimo, iż nie przekraczają rozmiarów diamentów, używanych normalnie przy fabrykacji zegarków.

Wynalazca twierdzi, jakoby jego metoda, w przeciwieństwie do poprzednich, pozwalała na fabrykowanie diamentów wszelkich rozmiarów, a jedynie brak kapitałów nie pozwala mu na praktyczne użytkowanie wynalazku.

Znalezienie jednak potrzebnych kapitałów jest nader trudne, nietylko ze względu na kryzys ekonomiczny, ile wskutek bolesnych doświadczeń, poczynionych przez ludzi, którzy odważali się finansować wynalazki, i doświadczenia alchemików. Wzięci jednak należy pod uwagę, że tym razem w osobie Senftnera nie ma się do czynienia z przygodnym wynalazcą, ale z chemikiem, znanym z wielu wynalazków, mających poważne już zastosowanie w przemyśle, jak np. fabrykacja elektrodów do lamp łukowych o wielkiej sile świetlnej, a także „czekolady radioaktywnej”, otrzymywanej zapomocą substancji radioaktywnych, oraz artykułów spożywczych o zawartości cukrowej, wreszcie wynalazcą sposobu nadania trwałej radioaktywności wodzie do picia. R. C.

Ukryte karty w rękawie

W pewnym wytwornym klubie londyńskim, którego członkowie grali nieraz w karty i to o wysokie stawki, rozegrała się niedawno dramatyczna scena. Gość tego klubu, który podawał się za Brazylijczyka, już od dłuższego czasu bawił w stolicy angielskiej i był w najlepszym towarzystwie, cieszył się od pewnego czasu niesłychanym szczęściem przy zielonym stoliku.

Pewien właściciel dóbr, który nie brał udziału w grze, lecz tylko się jej przypatrywał, wyjął nagle z kieszeni miniaturowy

sztylet i przybił nim do stołu rękaw surduta szulera... Wśród ogólnej konsternacji, która nastąpiła po tym wypadku, kazał ów „kibic” przywołać dyrektora klubu, a wówczas w jego obecności wydobył z rękawa Brazylijczyka kilka ukrytych kart. Ów właściciel dóbr już od dłuższego czasu obserwowował cudzoziemca podczas gry i powziął podejrzenie, że „poprawia” on szczęście przy pomocy ukrytych kart.

Szulera chciał uciec, został jednak przytrzymany. Okazało się, że nie jest wcale Brazylijczykiem, lecz międzynarodowy szuler, z pochodzenia Grek, a z zawodu kelner. Ciekawa ta afera rozegrała się w Londynie szerokim echem, budząc ogólne zainteresowanie.

Żywy album autografów w ogrodzie zoologicznym

Londyński ogród zoologiczny posiada jedną w swoim rodzaju osobliwość: hipopotama, na skórze którego znajduje się wygrawerowane przez zwiedzających Zoo autografy. Hipopotam, którego niesłychanie gruba i pofalowana skóra znosi nawet nacięcia szczyrzykiem, poddaje się bardzo chętnie operacji „wypisania” autografu szpilką, nożykiem lub innym ostrym narzędziem, o ile gość wynagrodzi go za to. Sprytny zwierzę czeka na podanie mu główki kapusty, wiązki siana, czy pęczka marchwi, poczem przysuwa się blisko do kraty nadstawiając swój potężny tułów. „Percy”, tak się wabi hipopotam, upstrzony jest gęsto autografami, między którymi nie brak podpisów znakomitości, np. Jacka Dempsey'a, Joan Crwaford, Douglasa Fairbanks'a etc.

Bank, który zapada się w ziemię

First National Bank, którego dziesięcioletni gmach wznosił się przy Wallstreet, w samym sercu Nowego Jorku, poczyna się zapadać w ziemię, jak orzekli architekci wezwani dla zbadania rys na murach historycznego gmachu. Sytuacja okazała się tak groźna, iż komisja miejska nakazała natychmiastowe opróżnienie gmachu. W ciągu 24 godzin od chwili ekspertyzy budynek banku zapadł się o 20 cali. Trzeba było uciekać i dyrekcja First National Banku zdecydowała się przenieść tymczasowo do gmachu National City Banku, który znajduje się również przy Wallstreet. W nocy pod eskortą 5 aut pancernych i 500 policjantów przewieziono zawartość kas i skarbca banku (w sumie ok. 1 i pół miljar-da dolarów) do National City Banku.

Czy wlecie, że...

— Ustawa drogowa w San Diego (Stany Zjedn.) przewiduje dla każdego, kto, jadąc autem, naruszył przepisy porządkowe, jako karę wysłuchanie odczytu o regulaminie jazdy na szosach.

— Radiostacja Watykanu nadaje od 10.20 do 10.40 na fali 19,84 mtr., od 11.20 na fali 50.26 mtr.

— Urząd marynarki w Tulonie nadaje sygnały, wygrywane dotąd przez trębaczy w koszarach i na okrętach, przez głośniki z centrali radiowej, gdzie nadają je nagrane płyty gramofonowe.

SPORT

Lekka atletyka

W drodze poufnej zwołany zjazd prezesów okręgowych w sprawie ciężkiej sytuacji finansowej PZLA odbył się w Warszawie. Takie to są losy koleje! Dopóki PZLA opływał w fundusze dzięki sutym subwencjom otrzymywanym z różnych źródeł, nie pytał nikogo, jak je wydatkować, nie chcemy przesądzać w tej chwili: racjonalnie czy rozrzutnie. Nie starczyło jednak zdolności, kiedy wstrzymanie dotacji stworzyło konieczność rządzenia się o własnych

siłach. PZLA — według przedstawienia sprawy na zjeździe prezesów posiada długów około 23.000 zł. wygospodarowanego w ub. sezonie! Całą winę zrzuca się na Poznań względnie na władze Pozn. OZLA, w związku z meczem Włochy — Polska. Z tego źródła widocznie PZLA chciał pokryć wszystkie niedobory zupełnie swoistej gospodarki na pozostałych meczach państwowych. Deficyt meczu Włochy — Polska określił referujący sprawę prezes PZLA inż. Znajdowski sumą 11.000 zł. Nie można wątpić, że przedstawiono sprawę tak tendencyjnie w celu urobienia opinii zjazdu przeciwko Poznańowi. Mecz Włochy — Polska wykazuje zbioru brutto 12.000 zł. wydatków około 17.000 zł., deficyt obraca się zatem w granicach sumy około 5.000 zł., pokryty w części z funduszy Pozn. OZLA. Trudno określić, co spowodować mogło p. inż. Znajdowskiego do zatajenia przed zjazdem choćby sumy 7.500 zł. przekazanej do kasy PZLA na ręce skarbnika p. Weintala. Przecież PZLA zgodził się na urządzenie meczu Włochy — Polska przy gwarantowanym zbiorze 10.000 zł., a wiedział, że koszt prowadzenia samej drużyny włoskiej wynosi 7.500 zł. musiał zatem liczyć się z deficytem? Dwa tysiące złotych kasy ponad gwarantowaną sumę niweluje w dużym stopniu przekroczenie wydatków przewidzianych budżetem. Co zatem upoważnia p. prez. Znajdowskiego do stawiania zarzutów pod adresem Pozn. OZLA?

Pieściarstwo

Po zwycięstwie nad Niemcami. Należało się spodziewać, że pisma niemieckie po szczęśliwej jesszce dla pieściarzy Rzeszy porażce w Poznaniu (powinno być właściwie 12:4, a niewiele też brakowało do wyniku 14:2, który nie stanowiłby zupełnie niewłaściwego odzwierciedlenia stosunku sił) zaczęła mówić o rezerwowym zespole. Jest to świadome mijanie się z prawdą. Ci co walczyli w Poznaniu są zupełnie równi a najwyższej ten i ów tylko nieznacznie gorszy od zapowiadanych poprzednio. Tymczasem nasze zwycięstwa były bezapelacyjne. Jeździ Kazimierski pokonał Balla — dąbby również łatwo radę nielepsze Puttkammerowi, czy gorsze Taudienowi. Forlański zawsze lepiej wywiązuje się ze swego zadania gdy ma poważniejszego zawodnika, a nie należy zapominać że gwiazda Zygalskiego mocno już zbladła i w dodatku był ponoć kontuzjowany (piszemy „ponoć”, gdyż dobrze poinformowani mówią, że prosto... obawiał się Forl.) Prymitywny pod względem technicznym Jakubowski nie potrafiłby się obronić przed ciosami Rudzkiego i dlatego zmieniono go na Martona. Meseberg w obecnej swej formie jest lepszy od Donnera, dlatego też wzmocniono nim reprezentację; gdyby szedł tu inteligentny Klimczak, napewno nie pozwoliłby sobie narzucić walki w zwarciu i zdobylibyśmy dalsze punkty, które zaprzepaściła nieporadność Seweryniaka. W półśredniej Kurth z trudem pokonał słabego Ollivona w Paryżu, a Kugler, jest nie w formie, dlatego też zdecydowano się na wybijającego się w obecnych warunkach Berensmeiera, nad którym Arski górował co najmniej o klasę. W trzech najwyższych wagach zjechali najlepsi reprezentanci. Gdzież tu jest zatem rezerwowi skład? I jak to pogodzić z oświadczeniem przed meczem p. Mandlara, który typował 12:4 na rzecz Niemców? Wszystko to jest aż nadto przejrzystą grą, typową dla krętaństwa naszych zachodnich sąsiadów. Przed meczem z Polską od szeregu tygodni układali oni specjalnie starannie swoją reprezentację, by w ostatniej chwili zdecydować się na... „rezerwową”. Na zakończenie pragniemy raz jeszcze podkreślić, iż Wisniewskiego wyraźnie pokrzywdzono a jeśli pewne pismo sportowe jest innego zdania to dlatego, że przed meczem forsowało Mizerskiego, a teraz chce wybić z tego kapital. Wocka — stwierdzamy nie po raz pierwszy — powinien zrezygnować z pieściarstwa, bowiem kompromituje nas, ale w niedzielę miał walkę wygraną, gdyż Polter nie mógł wogóle dojść do głosu.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Zagadnienie przemysłu ludowego

Zanim poruszymy sprawy dotyczące przemysłu ludowego w Polsce, zapytajmy, co to jest przemysł ludowy.

Definicje są dość liczne, pojęcia najprzeróżniejsze. Przeciętny obywatel kojarzy pojęcie przemysłu ludowego z kilimami, pasiakami, tkaninami nowogrodzkiemi, prymitywną ceramiką i stolarszczyzną — innymi słowy z wyrobami artystycznymi. Niewiele orientuje się w tym, że wyroby sitarskie i kowalskie przeważnie równie są przemysłem ludowym.

Teoretycy, a właściwie doktrynerzy przemysłu ludowego podchodzą do tego zagadnienia inaczej. Ich nie obchodzi sam wyrób, lecz organizacja pracy. Jednostkowa lub spółdzielcza praca na wsi jest dla nich przemysłem ludowym — z chwilą zaś kiedy występuje czynnik pracy najemnej, w ich pojęciach przemysł ludowy się kończy.

Wszystkie te określenia tak pobieżnie scharakteryzowane są mylne — poprostu dlatego, że przemysł ludowy jest ogniwem ewolucji. Wszystkie prawie podstawowe przemysły były ongi ludowe. Czysto fabrycznymi mogą być tylko te przemysły, które powstały w czasach doskonałości technicznej, wymagając dużej organizacji i wielkiego kapitału np. przemysł elektrotechniczny. Z wyjątkiem tych przemysłów, sięgając w przeszłość, napotykamy zawsze na przeszczepa olbrzymich przedsiębiorstw w formie nieudolnie skleconego warsztacku w nędznej lepiance.

W miarę rozwoju techniki przemysły te zamierały. Utrzymują się dziś jedynie u tych ludów, które stoją na najniższym stopniu rozwoju cywilizacji. Na tem, w niższym stopniu polega ich egzotyzm.

Zamieranie to dokonywuje się w naszych oczach. Stare książki kucharskie naszych babek zawierały ciekawe przepisy o tem, jak się robi świece, farbki, proszki do tępienia owadów itp. Były to jakgdyby porady zakładu przemysłowego. Dziś ruch ten zamiera i słusznym, gdyż produkcja masowa wytwarza przedziej, taniej i lepiej.

Dłużej bronią się te wyroby, które posiadają cechę indywidualną wytwórcy. Stąd właśnie powstała ta przewaga czynnika artystycznego w naszych pojęciach o przemyśle ludowym. Wyrób fabryczny jest nużący prawidłowością i jednostajnością. Niekoniecznie jednak chodzi tu o artystyczne wykonanie. Tak np. samodzielnie niewiele mają wspólnego ze sztuką, istnieje zaś „snobizm“ wśród najkulturalniejszych ludzi zamawiania ubrań z samodzielności. Niema dwóch identycznych.

Oczywiście, że z czasem wytwórca dzięki zarobkom zaczyna się w swoim rozumieniu „doskonalić“, t. zn. kupuje lepszy warsztat i najmuje coraz więcej robotników. Przekształca się w fabrykę. To jednak jest ewolucja.

Artyści protestują przeciw temu. Uważają za zbrodnię podawanie wzorów kilimów i batików, garnków itp. Cóż osiągną? Oto ktoś inny podrabia masowo te wyroby ludowe. Różne panie miejskie w chwilach wolnych od zajęć podrabiają ludowość. Wystarczy przeprowadzić ankietę w bazarach krajowych, by przekonać się, że niewiele z wsi mają wspólnego.

Są rzeczy gorsze. Wysyłamy nasze ekspozyty przemysłu ludowego na wystawy zagraniczne. Są podziwiane. Przychodzą cudzoziemcy i chcą zamać wagonami. Cóż z tego? Kierownik tłumaczy im cierpliwie, że taki kilim jest tylko jeden... taki garnek tylko jeden... chusteczka tylko dwie... Na następny egzemplarz nabywca musi czekać kilka miesięcy. Cudzoziemiec kupuje, poto, aby dać to jako wzór swojej fabryce. W rezultacie po pewnym czasie ukazują się w Polsce — polskie wyroby ludowe importowane z zagranicy — n. p. chusty krakowskie z Czech.

Z tem trzeba się liczyć.

Znany jest fakt, że przed wojną fabryki niemieckie zaczęły wyrabiać kłódki konkurujące z wyrobami kilku wsi rosyjskich. Oburzano się na ten fakt i nabywano tylko kłódki „ludowe“. Przemysł nie dał jednak za wygraną. Fabryki poczęły wyrabiać części tych kłódek i dostarczać je do wspomnianych wsi. Po pewnym czasie charakter pracy się zmienił: nikt na wsi nie robił kłódek, natomiast wszyscy zbierali je z części importowanych.

Analogicznych przykładów można wyliczyć bardzo wiele.

Dotychczasowe nasze wnioski dadzą się streścić w określenie, że przemysł ludowy jest ogniwem ewolucji, a chęć ustrzeżenia go przed tą ewolucją przynosi szkodę wytwórcom.

Jakie zadanie ma przemysł ludowy, jaki jest jego cel?

Cel jest wyraźny, chodzi o to, aby całość zarabiała. Wiemy, że nasza wieś jest przeludniona, wiemy, że emigracja jest niemożliwa ani do przemysłu ani zagranicę. W rezultacie miliony godzin pracy niszczą się. Jest to uśpięta potęga, którą należy ożywić. — Można tego dokonać, rozbudowując przemysł ludowy.

Wydawałoby się, że to określenie jest wyraźne. Niestety, przemysł ludowy jest dżunglą, w której grasują „różni“ artyści i przedziwni społecznicy.

Artysta podnosi alarm na wiadomość, że ktoś chce organizować pracę w ten sposób, by wagonami produkować wyroby, które mają najlepszy zbyć. On uważa, że przedmiotem zbycia mogą być tylko unikatki. Stwarzanie masowe wytwórczości daje zarobek tysiącom ludzi, ale zabija czynnik indywidualności twórcy. Ochrona tego czynnika jest dla niego ważniejsza (choćby była złudzeniem), aniżeli ów zarobek mas.

Konjunktury

Pieniądz i papiery wartościowe

Sytuacja na światowych giełdach akcyjnych w tygodniu ubiegłym zasadniczej zmianie nie uległa. Giełda nowojorska wykazywała naogół tendencję mocną, głównie wskutek haussy na rynkach zbożowych i wiadomości o ożywieniu w przemyśle i handlu. Kursy pożyczek polskich utrzymały się w granicach poprzedniego tygodnia. Na giełdzie paryskiej, obroty były wielkie, tendencja mocna. Dużym popytem cieszyły się w szczególności akcje bankowe. Bank Francuski zyskał w ciągu jednego tylko dnia 500 franków na akcji. Giełda amsterdamska po chwilowym osłabieniu wykazywała tendencję zwykłą.

Na giełdzie warszawskiej panował w okresie sprawozdawczym w dalszym ciągu zupełny zastój. Kursy uległy minimalnym tylko wahaniom. W dziale papierów bankowych płacono za akcje Banku Handlowego 95 zł., Bank Dyskontowy 60. Zachodni 40, Zw. Spółek Zarobkowych 40 zł. Notowania te wskutek malejącej ilości transakcyj, w cenie giełdowej nie były uwidocznione. Bank Polski utrzymał się nadal na poziomie 110 zł., pomimo wiadomości, że dywidenda Banku, za rok 1931 wyniesie 10 lub 12 proc. W grupie przemysłowej ruch był słaby. Pożyczki państwowe i listy zastawne cieszyły się nadal dobrym popytem; procentowe: 5% Poż. Konwersyjna 41,25—41,00, 6%, Poż. Dolarowa 59,00, 7% Poż. Stabilizacyjna 55,75—57,75 10%. Poż. Kolejowa 105,00, 4% Poż. Inwestycyjna 76,00, serie tej pożyczki 80,00—81,75. 3% Poż. Budowlana 31,50, 4 1/2% L. Z. Ziemskie 42,25—41,75. 8% T. K. m. Warszawy 64,50—65,50, 5% T. K. m. Warszawy 50,75; akcje: Bank Polski 110, Lilpop 13,25—13,50, Modrzejów 4,00.

Obroty na giełdzie dewiz były stosunkowo małe. Całe zapotrzebowanie pokrywał Bank Polski. Bilans Banku za trzecią dekadę października rb. wykazuje dalszy wzrost zapasu złota o 9 milj. (w całym październiku o blisko 26 milj. zł.), do kwoty 594 milionów zł., natomiast spadek zapasu walut i dewiz zaliczonych do pokrycia o 7,8 milj. zł. (w całym miesiącu o 37,508.000 zł.), do kwoty 78,3 milj. zł. Portfel wekslowy wzrósł znacznie o 30,6 milj., do 652,1 milj. zł. Czeków na Nowy Jork wskutek małego zapotrzebowania oficjalnie nie notowano, między bankami kurs ich wahał się w granicach 8,913—8,916—8,913—8,911.

Ziemiopłody

Międzynarodowy Instytut Rolniczy w Rzymie, oceniając rynek pszenicy, stwierdza, że w bieżącym roku zapotrzebowanie krajów importerskich na pszenicę będzie niewątpliwie większe, niżeli w roku zeszłym, a to z powodu mniejszych plonów żyta. Prócz tego popyt na pszenicę powiększa niska cena, co umożliwia np. Chinom dokonywanie dość znacznych zakupów tego zboża. Światowe zapotrzebowanie (rynek eksportowy) wyniesie około 240 milj. q., t. j. o 20 milj. q. więcej, niż w roku poprzednim. Ponieważ i zbiory tegoroczne są mniejsze, przewiduje wspomniany Instytut, iż z istniejących zapasów ubędzie około 55 milj. q., wobec czego światowe zapasy pszenicy na koniec okresu 1931/32 wyniosłyby około 95 milj. q. Jest to jeszcze o wiele więcej, niż t. zw. normalny zapas, ale jednak nie byłoby to stoki, które już przez samo swe istnienie łamią cenę.

Tymczasem wbrew horoskopom o zmniejszeniu się stoków, t. zw. uchwytne

„Spółcznicy“ inne zajmują stanowisko. Ich zdaniem ktoś, kto kapitalistycznie organizuje przemysł ludowy, zasługuje na potępienie. Innymi słowy, pokąd w jakiejś zagrodzie ktoś sam pracuje, tak długo opiekuje się nim instruktor, dostaje kredyt, ułatwienia w zbycie itp. Wszystko się zmienia z chwilą, kiedy najmie robotnika. Czynnikiem pracy najemnej jest kamieniem obrazy. Od tej chwili nie tylko nikt mu nie pomoże, lecz odwrotnie, będą przeszkadzać. Argument, że wytwórca stał się użyteczniejszy przez to, że nie tylko sam wyrabia, ale i innym daje zarobić, nie ma dostępu do uszu tych społeczników.

Być może, że są i tacy, którzy inaczej pojmują swe zadania, mówią jednak i myślę o tych, których spotkałem na terenie Warszawskiego Towarzystwa Popierania Przemysłu Ludowego. Jest to instytucja bogata dzięki fundacji p. Kierbedziowej. Otrzymała szereg zapisów. Otrzymała liczne i hojne subwencje. Bilans pracy jej jest więcej niż skromny — dziś chyli się do upadku.

Owszem, istnieją różne kursy, lecz nikt nie troszczy się o ich zarobkową użyteczność. Uczniowie szkoły stolarskiej w Zakopanem są listonoszami, pisarzami gminnym i t. d. Pocóż uczyli się stolarszczyzny?

Warto nad tem się zastanowić. — Warto pomyśleć o tem, jak wykorzystać możliwości pracy wsi polskiej.

T. a. d. G. a. r. c. z. y. Ń. s. k. i.

zapasy zbóż wzrastają, ponieważ poprawiają się ceny wyprzedza na rynek wszystkie zapasy prywatne. Nie zaszkodziło to jednak w najmniejszej mierze dalszej energicznej haussie na amerykańskich giełdach zbożowych, co oczywiście znalazło echo na całym świecie. W porównaniu do cen z przed miesiąca zboża zwykłowały o 20 do 35 proc. i jak dotychczas, nie wydaje się, by groziło rychłe załamanie obecnej tendencji.

Błędem byłoby jednak mniemanie, że obecne źródła żywności (Ameryka Półn.) opierają proces kształtowania cen na przewidywaniach Instytutu Rolniczego w Rzymie. Decydującymi momentami haussy są następujące okoliczności. Z jednej strony Argentyna i Australia wkroczyły w okres przednowkowy i posiadają stosunkowo niewiele zboża z zeszłorocznych zbiorów, wobec czego przejawia się większe zapotrzebowanie ze strony krajów importerskich na rynkach Stanów Zjednoczonych i Kanady, a z drugiej strony — groźny konkurent, Rosja — znalazł się w groteskowym położeniu, a mianowicie, aby wykonać już zawarte kontrakty, musi kupować zboże w Ameryce i dzieje się to nie z powodu braku własnego zboża, przeciwnie, śpichrze sowieckie są przepelnione, ale nie została pokonana sprawa dostawy posiadanych zapasów do portów. Należy spodziewać się, że dopóki będą istniały wymienione okoliczności, ceny pszenicy w Ameryce będą szły w górę.

W Ameryce ceny pszenicy i żyta zwykłowały się w ub tygodniu następująco:

	2. 11.	3. 11.	4. 11.	5. 11.	6. 11.	7. 11.
Pszennica						
Warszawa	24.50	25.00	—	25.50	26.00	—
Poznań	22.75	22.75	23.00	23.00	23.50	24.00
Lwów	22.75	—	—	—	—	—
Lublin	23.00	—	—	—	—	—
Żyto						
Warszawa	24.25	24.75	—	25.00	25.00	—
Poznań	22.75	23.00	23.25	23.25	23.75	24.50
Lwów	23.25	—	—	—	—	—
Lublin	22.50	—	—	—	—	—
Jęczmień						
Warszawa	23.50	24.00	—	25.00	25.00	—
Poznań	24.00	24.50	24.50	24.25	24.25	24.75
Lwów	20.25	—	—	—	—	—
Lublin	21.50	—	—	—	—	—
Owies						
Warszawa	24.50	25.00	—	25.00	25.00	—
Poznań	23.00	23.00	23.00	23.50	23.75	23.75
Lwów	25.00	—	—	—	—	—
Lublin	22.25	—	—	—	—	—

kowały o ok. 30 proc. W Buenos Aires gdzie peso spadło o 15 proc. pszenica zwykłowała w tymże okresie (miesięcznym) o 40 proc., a zatem podwyżka cen przekroczyła znacznie stopień spadku wartości waluty. Zresztą należy zaznaczyć, że w Ameryce, a także i w Anglii zwykłują również inne towary, jednakowoż nie w takim tempie, jak zboża.

W Europie silne wrażenie wywarły wiadomości o rezultacie badania jednego z instytutów (Institut für Landwirtschaftliche Marktforschung) sprawy zapotrzebowania Niemiec na zboża importowe. Mianowicie zapotrzebowanie to wynosić ma w roku bieżącym 1 milion tonn zbóż chlebowych i 3 miliony tonn zbóż na cele pastewne. Cyfry te są bez porównania większe aniżeli

pierwotne dane i wywołały silne poruszenie na rynku, chociaż prawdziwość ich jest podawana w wątpliwość, zwłaszcza ze strony niemieckiego ministerstwa wyżywienia. Pomimo to prasa domaga się wyciągnięcia konsekwencji z tej statystyki, a ceny zwykłują.

Również mocna tendencja dla zbóż ujawniła się w państwach rolniczych Europy, jednakowoż złe warunki gospodarcze utrudniają wyzyskanie konjunktury.

W Polsce w ciągu ostatnich dwóch tygodni ceny zwykłowały, jednakowoż mniej silnie, aniżeli w innych krajach.

Masło

Tendencja słaba trwała do końca ub. tygodnia. Notowania berlińskie pozostały w dniu 7 b. m. na poziomie 114 104 : 90 Rm. za I, II i III gat. Horoskopy wskazują raczej na poprawę tendencji rynkowej. Z drugiej strony czynnikiem dezorganizującym rynek są tendencje protekcyjniste wysuwane przez koła rolnicze w Belgji i Szwajcarii, gdzie polskie masło znajduje pojemne rynki zbytu.

Sytuacja na rynku krajowym nie uległa naogół zmianie. Ruch zwykłowy cen został powstrzymany przez ostatnią baissę na rynkach zagranicznych.

Na rynku serów obroty się ożywiły. Od połowy października jest widoczna mocniejsza tendencja. Polepszenie zbytu nastąpiło zwłaszcza na G. Śląsku, gdzie niektóre gatunki zwykłowały o 20 do 30 gr. na 1 kg.

Jaja

Zeszłotygodniowa haussa na rynkach jajczarskich trwała również w tygodniu sprawozdawczym, lecz ze słabszym natężeniem wskutek złagodnienia temperatury. Kupcy w związku z tem liczą się z większą podażą towaru świeżego, i ostrożnie kontraktują dostawy. Należy przytem pamiętać, że obniżenie się temperatury może natychmiast zmienić obecne uosobienie rynkowe na tendencję zwykłą.

Na rynku krajowym przeważa tendencja mocna z powodu małej podaży jaj świeżych, które są silnie poszukiwane przez eksporterów; wzrosły również ceny detaliczne o ca 10 proc. Za 1 skrzynię jaj świeżych loco granica płacono 20—21,5 dol.

Bydło i mięso

Tendencja dla żywca kształtowała się w tygodniu sprawozdawczym nadal zniżkowo; spadły zwłaszcza notowania bydła rogatego i świń na rzeźni warszawskiej oraz na targowicach prowincjonalnych z wyjątkiem poznańskiej i myślowickiej, gdzie bydło się utrzymało, a nierogaczka lekko zwykłowała. Cielęta były naogół utrzymane, owce trochę słabsze.

Na londyńskim rynku bekoniów notowania lekko zwykłowały. Wobec niskich cen konsumcja się rozszerza, horoskopy zapowiadają się lepiej.

KRONIKA GOSPODARCZA Z KRAJU

(k) Nowy zarząd Związku Towarzystw Kupieckich w Poznaniu. W poniedziałek 9 bm. odbyło się w Poznaniu w Domu Kupiectwa Polskiego zebranie Rady Związku Towarzystw Kupieckich, na którym dokonano między innymi wyborów uzupełniających do zarządu Związku Towarzystw Kupieckich w miejsce ustępujących z zarządu kolegów starszeństwa względnie tych, którzy mandaty przed upływem swego urzędowania złożyli. Nowy zarząd, stworzony z 15 członków, ma skład następujący: prezes — Kazimierz Otmianowski, — trzech wiceprezisi: Stefan Kałamajski, Stanisław Kowalski i Marcin Nowak, — skarbnik: Mieczysław Malinowski, — dwaj sekretarze: Stanisław Maciejewski i Władysław Reichelt, — oraz ośmiu radnych: F. K. Cygański, Wiktor Gładysz, Józef Pluciński, Władysław Ziętek, Brunon Haławski z Wągrówca, Zygmunt Migdalek, z Gniezna, Franciszek Nowakowski z Leszna i Dezydery Split z Ostrowa.

(k) Zmiany w rozporządzeniu o dozorze nad mięsem i przetworami mięsnymi. Rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych z dnia 24 czerwca 1931, wydane w porozumieniu z ministrem rolnictwa i min. przemysłu i handlu, regulujące stosunki w handlu mięsem i przetworami mięsnymi, wywołało wielkie niezadowolenie wśród rzeźników całej Polski, szczególnie zaś ziem zachodnich. Przepisy rozporządzenia są w praktyce trudne do stosowania i spotykały się z tej przyczyny ze słusznym protestem. Termin obowiązywania rozporządzenia został ustalony na dzień 1 listopada br. Obecnie termin wejścia w życie wymienionego rozporządzenia odroczone do dnia 7 maja 1932. Niezawadnie przemysł i handel rzeźniczy i wytworów mięsnych podejmie energiczne kroki w kierunku gruntownej zmiany rozporządzenia.

Krótkie informacje gospodarcze

— Eksport polskich raków uległ we wrześniu zmniejszeniu w porównaniu z ub. miesiącem, wskutek kryzysu przewożonego przez rynki odbiorcze, a przede wszystkim przez Niemcy.

— Bank dla Handlu i Przemysłu w Lipku zawiesił wypłaty.

Sp. general Rajmund Baczyński

W drugą rocznicę zgonu.

10 listopada 1929 r. odbył się na cmentarzu wojskowym w Poznaniu z honorami wojskowymi pogrzeb ś. p. generała Baczyńskiego. W dwuletnią tedy rocznicę jego śmierci, poświęcić się godz. Zmarłemu choć kilka wspomnień.

Rajmund Baczyński urodził się w Krakowie w r. 1855. Po ukończeniu gimnazjum wstąpił do akademii wojsk. w Wiedniu, którą ukończył z odznaczeniem i ze stopniem oficera kawalerji. W tym czasie polityka austriacka nosiła cechy wybitnie antypolskie — i z racji swego polskiego pochodzenia miał młody oficer ogromnie wiele trudności. Ale niezwykle jego zdolności wielce go wyróżniały wśród kolegów. Dowodem tego było zaproponowanie mu poważnego stanowiska adjutanta cesarza od którego się wyprosił. Był komendantem szkół jednorocznych ochotników i kolejno dowódcą pułków na Morawach w Kroczi, Bośni i w Jarosławiu, aż wreszcie dostał się do swego rodzinnego Krakowa. Robiło mu też duże trudności jako Polakowi z dopuszczeniem na kurs generalski, a powodem tego były jego nieukrywane uczucia i sympatii w armji do Słowian wogóle. Jednak fachowe jego dzieła o strategji i językoznawcze, schowane do archiwum min wojny — musiały mu wreszcie otworzyć generalskie wrota.

Na miesiąc przed wybuchem wojny światowej, wzywa gen. Baczyńskiego odczynnem pismem z dnia 30 czerwca 1914 r. cesarz Franciszek Józef do siebie i odstawiając jeszcze tajemnicę przyszłej wojny porucza mu dowództwo nad mającym się utworzyć pomocniczym korpusem polskim. Ciężkie to było zadanie pogodzić sumienie patrijoty-Polaka z tajemni instrukcjami. Wydobyto wtedy także z szuflady wspomniane prace gen. Baczyńskiego — i z wybuchem wojny dano mu komendę „Legjonu Polskiego”. Gen. Baczyński rozjeżdżając się w sytuacji, zrozumiał wnet dobrze niecelowość całej tej imprezy legionowej po stronie państw centralnych. Rezygnuje więc wkrótce z tego stanowiska i obejmuje komendę placu w Krakowie, w jesieni 1914 r.

Ś. p. gen. Baczyński był osobistością w Poznaniu nader popularną. Ale mało kto znał go bliżej. O sobie samym nigdy nie mówił. Cechowały go bowiem niezwykła skromność, kryształowy charakter, obok wysokich zalet, dobroci szlachetności i głębokiego patriotyzmu. Pozostawił szereg prac częściowo wydanych z zakresu strategji wojskowej historyczne. językoznawcze. — a nawet kompozycje muzyczne. Pogodny i skromny spieszył każdemu z pomocą. Szczególnie gorąco pomagał sprawie narodowej swymi wpływami i hojną ofiarnością, zapisując się we wdzięcznej pamięci w ciężkich chwilach wojennych biednej ludności Krakowa, ewakuowanych rodzin i jeńców.

W swojej skromności nigdy nie wspominał, ile dobrego wyświadczył bliźnim.

a o czem nawet najbliższa jego rodzina nie wiedziała. Dopiero z pozostałych pism i listów wyczytać to można.

Zeszedł cicho z tego świata ten zaiste chrześcijański rycerz cnoty. Przez całe swoje życie nie wiele żądał dla siebie umiłowawszy sprawiedliwość i pracę. Cieszył go dobry uczynek, za który nie żądał podzięk, a Polskę kochał nadewszystko. Od zarania swego życia marzył wywalczyć Czczyźnie słoneczną wolność. Już w gimnazjum będąc urządził w willi rodzicielskiej teatr narodowy we Lwowie, za co go wydalono z VIII kl. gimn.

Po powstaniu Polski, oddaje się do dyspozycji nowo ukonstytuowanemu rządowi polskiemu w Warszawie, i zostaje przyjęty do wojska polskiego przydzielony do rezerwy i przenosi się do Poznania. Atoli do czynnej służby go nie powołano — ani pozostała żona nie otrzymała żadnej pensji wdowiej.

Niech chociaż w skróceniu, garść epizodów z życia śp. gen. Baczyńskiego dojdzie do wiadomości szerszego ogółu — i niech spoczywa z Bogiem!

Władysław Halewski.

Sp. Mieczysław Jan Stroński

W pierwszych dniach listopada na cmentarzu w Grodzisku złożono na wieczny spoczynek zwłoki zasłużonego powstańca wielkopolskiego śp. Mieczysława Jana Strońskiego.

Po wojnie światowej, w listopadzie 1918 r., śp. Stroński wrócił do rodzinnego Grodziska, gdzie był członkiem rady robotniczo-żołnierskiej, w skład której wchodzili prawie sami Polacy. W dniu 26 listopada wspomnianego roku należał on do rozprowadzających transport żołnierzy niemieckich, którzy przejeżdżali przez Grodzisk i którzy tam zdemobilizowano. Broń zatrzymała rada robotnicza i żołnierska, a konie, które niebawem użyto dla tworzącego się wojska polskiego, umieszczono na okolicznych majątkach polskich. Później śp. Stroński brał udział w rozbrajaniu niemieckich kolejarzy wojskowych, a w połowie grudnia zgłosił się w biurze werbunkowym Straży Ludowej w Poznaniu do służby ochotniczej. Podczas powstania był jednym z tych, którzy w uniesieniu patriotycznym nie tylko walczyli, ale zagrzewali do walk innych.

Przez cały czas kampanji wojennej do końca 1920 r. walczył śp. Stroński na froncie, uzyskując odznaczenie za waleczność w powstaniu wielkopolskim, oraz w roku 1921 stopień porucznika wojsk polskich.

W ostatnich latach śp. Zmarły był referentem Państwowego Monopolu Spirytusowego w Warszawie. Zbvt wcześniej bo w 39 roku życia śmierć

nieublagana przerwała pasmo jego żywota. Cześć jego pamięci, a ziemia ojczysta, za którą walczył, niech mu będzie lekka! (k)

Dowód „sprawności“

Jedna z firm poznańskich donosi nam, co następuje:

„W dniu 1 września r. 1930 zwróciliśmy się do magistratu miasta Kobrynia w wojew. poleskiem z zapytaniem, czy zamieszkiwał tam jeden z naszych klientów i kiedy się stamtąd wyprowadził, względnie wymeldował. Klient ten nie płacił rachunku, wskutek czego potrzebne nam były te wiadomości, o które prosiłyśmy jak najspieszniej, by móc przylapać uchylającego się od płacenia dłużnika.

„Samo się przez się rozumie, że zajął się do prośby ofrankowaną należycie kopertę z podanym dokładnie adresem. Z odpowiedzią jednak w Kobryniu nie bardzo się spieszą, gdyż nadesłano ją dopiero z końcem ubiegłego miesiąca, czyli po upływie roku i dwóch miesięcy. Doniesiono nam, że klient istotnie tam mieszkał, ale już go niema, i niewiadomo, gdzie się obecnie znajduje. Po tak długim czasie wszakże nietylko już wspomnianego klienta nie było, lecz zdążyła zmienić się także opłata pocztowa za przesyłkę listów, a ponieważ magistrat kobryński zużył na odpowiedź kopertę naszą z przed roku, nie dopłaciwszy obecnej nadwyżki 10 gr. — więc musieliśmy jeszcze ze swej strony dopłacić 20 gr. portorjum dodatkowego“.

Drobny to niewątpliwie, ale jakże charakterystyczny objaw, który cechuje brak wczucia się w potrzeby życia gospodarczego.

RADJO

Programy radiofoniczne

Sroda, dnia 11 listopada 1931 r.

Poznań (335 m) godz. 7.15 gazeta poranna; godz. 11.40 przegląd prasy krajowej; godz. 13.05 koncert gramofonowy; godzina 14.00 notowania giełdy; godz. 14.15 komunikaty; godz. 14.30 kwadrans Tow. Ziemianek Wielkopolskich; godz. 16.35 — 16.45 „Miesiąc propagandy Śląska”; godz. 16.45 audycja dla dzieci w wykonaniu „Wujcia Czesia”; godz. 17.20 „Humor” (wygl. p. Zygm. Noskowski, art. T. P.); godz. 17.35 — 18.45 koncert popołudniowy (tr. z Warszawy); godz. 18.45 — 19.00 świat ksiązek; godzina 19.00 „11 listopad”; godz. 20.45 Akademia Włoska. (Dzień urodzin króla Emanuela III. 1869); godz. 22.00 koncert chóru operowego; godz. 22.30 wiadomości prasowe; godzina 22.35 sygnał czasu. komunikaty; godzina 22.50 „Z nad krawędzi”; godz. 23.00 muzyka taneczna z kabaretu „Apollo“.

Warszawa (1412 m) godz. 12.15 muzyka gramofonowa; godz. 14.45 muzyka gramofonowa; godz. 15.25 skrzynka pocztowa; godz. 15.50 muzyka gramofonowa; godzina 16.20 „Szkoła radosna”; godz. 16.40 płyty gramofonowe; godz. 16.55 lekcja języka angielskiego; godz. 17.10 „11 listopad”; godzina 17.35 koncert popularny; godz. 19.15 komunikat rolniczy; godz. 19.30 muzyka gramofonowa; godz. 19.45 Prasowy Dziennik Radjowy; godz. 20.00 polskie pieśni żołnierskie w wyk. chóru męskiego T-wa Śpiew. „Harfa” i Maurycego Janowskiego (tenor); godz. 20.45 kwadrans literacki: „Ostatnia salwa”; godz. 21.00 recital skrzypcowy Ireny Dubiskiej; godz. 21.45 słuchowisko; godz. 22.45 „11 Novembre en Pologne”; godz. 23.00 muzyka lekka i taneczna.

Programy zagraniczne. Huizen (1875 m) 20.40 audycja religijna. 22.50 gramofon; **Parыз** (1724 m) 21.45 koncert; **Koenigswusterhausen** (1635 m) 16.30 koncert z Hamburga; 20.00 transmisja koncertu z Langenbergu; **Daventry** (1554 m) i **Londyn** (261 m) 21.00 uroczysta akademja org. przez Legjon Brytyjski z okazji roczn. zawieszenia broni; **Motala** (1348 m) i **Sztokholm** (435 m) 20.50 koncert chóru; **Kalundborg** (1154 m) 20.00 koncert, 21.00 muz. operet.; **Oslo** (1071 m)

KRONIKA FILMOWA

Najbliższa premjera kina „Apollo“ w Poznaniu

„Szary dom“.
Najbliższą premjerą dźwiękowego kina „Apollo“ w Poznaniu — będzie gigantyczne arcydzieło nowoczesnej kinematografji; film o którym mówi dziś cały świat: „Szary dom“ („The Big House“). Tak Ameryka jak i Europa jednogłośnie nazwała „Szary dom“ „Cudem techniki“ „arcydziełem z pośród arcydzieł“ — słowem; filmem którego dotąd świat nie widział! — Obsada ról głównych stanowią najznakomitsze „asy“ ekranów świata. W ten sposób rewelacja filmowa „Szary dom“, odsłaniająca tajemnice największego więzienia na świecie, — stanie się niewątpliwą sensacją dnia. zw 11 851

20.00 recital wioloncz. 22.05 wieczór Beethovena: **Budapeszt** (550 m) 19.15 ork cygańska, 20.30 koncert symfoniczny; **Wiedeń** (516 m) 19.20 koncert symf., 22.15 muzyka lekka; **Mediolan** (501 m) 20.45 „Trzy życzenia“ opt. Ziehrera; **Praga** (486 m) 20.00 koncert symfoniczny; **Beromuenster** (459 m) 21.00 wieczór Mozarta; **Rzym** (441 m) 21.00 „Isabeau“ op. Mascagniego; **Bukareszt** (394 m) 20.00 „Faust“ op. Gounoda.

Dołżycki i Macmillen

na śródomym koncercie symfonicznym.

III. z rzędu wielkich koncertów symfonicznych Orkiestry stoł. m. Poznania odbędzie się w środę dnia 11 listopada wieczorem o godzinie 8-mej w Teatrze Wielkim. Adam Dołżycki, znakomity dyrygent, porywający swym temperamentem całe audytorjum, pozyskany został na śródomy koncert jako kapelmistrz. Nowością dla Poznania będzie występ znakomitego skrzypka amerykańskiego Francis Macmillena, który na śródomym koncercie odegra Goldmarcka koncert skrzypcowy a-mol z towarzyszeniem orkiestry. W programie: Rytel „Legenda o Św. Jerzym“, Goldmarck „Koncert skrzypcowy a-moll“ i Czajkowski „Symfonia IV“.

Przedsprzedaż biletów u p. Szrejbrowskiego ul. Gwarna 20, telefon 56-38 w dzień koncertu wieczorem od godziny 6 w kasie Teatru Wielkiego (telefon kasy teatralnej 21-50).

SKRZYNKA DO LISTÓW

— **A. W. 500.** Jeżeli doręczenie obliczenia kosztów nastąpiło dopiero w tym roku, kosztą są przedawnione. Można wnieść przypomnienie do naczelnika właściwego sądu grodzkiego (ak)

— **P. St. Wójtowski.** Jeżeli chodzi o dodatek komunalny do podatku dochodowego, to gmina nie może wprowadzić ściągając tego podatku, zanim podatek państwowy nie został wymierzony, natomiast po wymerzeniu go może go ściągać, niezależnie od podatku państwowego. Niech Pan sprawdzi w swych aktach podatkowych, czy wymiar już nastąpił, a jeżeli ściąga się od Pana podatek za rok, co do którego wymiaru jeszcze niema, może Pan założyć rekurs. Nie warto tego jednak robić, jeżeli stawka niezbędnie odbiega od wymiaru prawdopodobnego. (ak)

— **P. F. W. 1.** Niech Pan zgłosi odwołanie przeciw wyrokowi z uzasadnieniem, że spółka była niezarejestrowana, i skutkiem tego była prawa cywilnego, a nie handlowa, oraz, że wszelkie podatki zawsze pokrywano z majątku spółki, o ile dotyczyły spółki (to trzeba będzie udowodnić, n. p. przez powołanie odnośnej pozycji z roku poprzedniego). — Wobec tego zasady dobrej wiary nakazują przyjąć, iż postanowienie kontraktu rozciąga się na wszystkie zaległości podatkowe, płatne po przejściu, które przedtem płaciła spółka jako taka, niezależnie od tego, jak postanawiają przepisy wymiarowe ustawy. Sprawę trzeba oddać adwokatowi. Termin odwołania miesiąc, więc pośpiesz konieczny. (ak)

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu.

Ś. p.

Bronislawa z Morgulców Łazowska

zasnęła w Panu dnia 9 listopada. Pobożne żałobienie zwłok odbędzie się w środę, 11 listopada o godz. 12 w domu żałoby w Luboniu. Pogrzeb w Warszawie w czwartek rano z kościoła św. Aleksandra.

zw 11637

Rodzina.

Dnia 9 listopada 1931 r., zmarł po długich cierpieniach, w 22 roku życia, ś. p.

Zygmunt Madayczak

Pracownik Oddziału P. K. O. i Członek Zrzeszenia.

Zrzeszenie Prac. P. K. O.

Koło w Poznaniu.

zw 11 848

Dnia 17 października r. b., zasnął w Panu, po krótkich i ciężkich cierpieniach, mój kochany syn, nasz drogi szlachetny brat, szwagier i wujek, ś. p.

Stanisław Paluszkiewicz

kupiec w Biale (Zülz) G. Śląsk

w 52 roku życia. Nabożeństwo żałobne i złożenie zwłok do grobu odbyło się dnia 21. 10. w Biale. W Poznaniu nabożeństwo żałobne za spokój duszy ś. p. drogiego Zmarłego, odbędzie się w czwartek, dnia 12 b. m., o godz. 9 w kościele Pana Jezusa.

W ciężkim smutku pogrążona
rodzina.

Poznań, Gniezno.

zw 11 086

W poniedziałek dnia 9 b. m., o godz. 6,45 wieczorem, podobąło się Panu Bogu powołać do Swojej chwały, opatrzoną Sakramentami św., naszą najdroższą, najukochańszą, jedyną córeczkę i naszą ukochaną wnuczkę, ś. p.

Olutkę Nieniewską

w 7-mej wiosnie życia.

Cielimowo - Unia, dnia 10. XI. 1931.

Eksportacja odbędzie się w czwartek, 12 b. m. o godz. 10,30 do kościoła parafjalnego w Żydowie, poczem nastąpi złożenie zwłok do grobu.

Ciężko stroskani
rodzice, dziadkowie i rodzina.

Osobnych uwiadomień nie wysyła się.
Zakład Pogrzebowy „Ceremonjal“, ul. Towarowa 25.

zw 11 843

Dnia 7 listopada 1931 r., o godz. 5-tej po poł. zmarł w Bogu, po długich cierpieniach, ś. p.

Bolesław Kaczorowski

przeżywszy lat 66. Pogrzeb odbędzie się w środę, o godzinie 3, o czym zawiadamiają

w głębokim smutku pogrążeni
żona i dzieci.

zw 11 850

Dnia 8 listopada 1931 r. po długich i ciężkich cierpieniach zasnęła w Bogu, na udar serca nasza najdroższa siostrzenica, ś. p.

Marya Rüdiger

Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 11. bm., o godz. 2,30 po poł. z zakładu św. Józefa.

W ciężkim żalu pogrążone
siostra i ciotka.

Msza św. za duszę Zmarłej odbędzie się na-
zajutrz, o godz. 9-tej w kościele św. Marcina.

zw 11 833

W czwartek, dnia 12 listopada r. b. w pierwszą bo-
lesną rocznicę śmierci niezapomnianego męża, ojca, syna
i brata, ś. p.

Władysława Mentkowskiego

odbędzie się
msza św. żałobna

w Kościele Bożego Ciała o godz. 8 rano, o czym donosi
żona.

zw 11 832

Wieczory
stają się chłodne...
a zatem czas pomyśleć
o szklance
dobrej herbaty
Pełnem uznaniem smakosza
cieszy się
HERBATA
N° 40
znana
z...
- pięknego
aromatu
i wielkiej wydajności!
Paczka 10 dkg zł 2 25
IMPORT HERBATY
St. Mielichowski Poznań
UL. FR. RATAJCZAKA 40
Pw 8 620-44.80

Ratunek dla skórno-chorych!

Krem na skórę „HEILWUNDER“ patent gdański Nr 1919. Niezwykła kosmetyka do pielęgnacji skóry skutkuje z powodu swoich właściwości w rozpaczliwych wypadkach wszystkich liszaj, nawet liszaj ropnych, ranach u nóg, egzemie, pryszczach, wyrzutach wszelkiego rodzaju czerwonoci twarzy i nosa, odmro-
żeniach itd. Przy zamówieniach uprasza się o cel użyteczności: Świetne uznania. Jeżeli bez skutku, zwrot pieniędzy.
Jena 8,60 zł. Wysyłka za zaliczka. Przy wysyłce sumy zgóry, bez portorium. nw 4 425

Chem. Kosm. Laboratorium „KLOSSIN“ Gdansk 2. Hundegasse 43.

Przeprowadzki - Zwózki

samochodami ciężarowymi skutecznie
wypożyczalnia samochod. ciężarowych

L. ORCHOLSKI, Poznań,

Garaż: Dąbrowskiego 83/85 - mieszkanie: Staszica 4,
telefon 79-98. jw 1031

Płacimy najwyższe ceny za:

jęczmień browarniany, biały owies, peluszkę,
wykę, dobry groch, białą koniczynę, czerwo-
ną koniczynę, tymotkę, groch polny i prosimy
o oferty z dużymi próbkami. zw 11 841

Bauerngenossenschaft, Gdańsk, Hundegasse 109.

Restauracja „CECHOWA“

właśc.: W. Jabłoński

Poznań, ul. Seweryna Mielżyńskiego 23

Jutro w środę, 11. 11. 1931 r.

polecam specjalność

św. Marcińską Geś z pyzami

Comber zajęczy z buraczkami

Bazant z winną kapustą

Pw 8757-45.31

Kancelarię adwokacką

otworzyłem

w Ostrowie, (Wklp.) przy ul. Sądowej 4, I. p.
(Hotel Wiktorja)

Stanisław Janiszewski

adwokat.

zw 11 772

Ziemniaki fabryczne!

kupujemy każdą ilość za gotówkę
franko stacja załadowcza od 16°
skrobi wzwyż. Oferty prosimy
kierować do Kurjera Poznańskiego
pod zw 11 846

Drukarnia

w Poznaniu w biegu z całkowitem urzą-
dzeniem z powodu prawa o Sp. Akcyjnej
korzystnie na **sprzedaż**. Rotacyjna, lino-
typy, dużo pisma etc. Zgłoszenia do Ku-
rjera Poznańskiego pod zw 11 849

DAJSZA ZNIZKA CEN.

Rata

Fason 7815-61

Podczas deszczów niezbędne są dla Pań gumowe kalosze.

Fason 2861-01

Dziecięce cologumowe śniegowce, na trykotowej ciepłej podszewce, z aksamitnym kołnierzykiem.

Fason 9977-22

Czarny wysoki bucik do sznurowania z boksu, na silnej, skórzanej podszewce. Półszpiczasty elegancki fason. Posiadamy go w kilku szerokościach.

REPARUJEMY
OBUWIE

nawet nie u nas kupione, w naszym warsztacie, urzędzonym według najnowszych zdobyczy techniki.

Pw 8742-3a 426

Wyciągi

Szczęście i dobrobyt przez

LOSZY I. Kl. 24 Polskiej Państwowej Loterii Klasowej

Główna wygrana 1 000 000 zł

oprócz tego 25 premii i wygranych po zł 500 000, 475 000, 450 000, 400 000 i t. d.

Co drugi los wygrywa.

1/4 losu 10,— 1/2 losu 20,— 1/1 losu 40,—

Próbuj i Ty natychmiast szczęścia Swego w najszczęśliwszej i znanej kolekturze

Juljana Langera, Poznań

Centrala Wielka 5
Oddz. Sew. Mielżyńskiego (Hotel Monopol),
Tel. 16-37, 31-41. P. K. O. 212 475.

Zamówienia pisemnie załatwia się odwrotną pocztą.

Zamówienie

Niniejszem zamawiam do I. Kl. 24 Polsk. Lot. Państw.

- _____ 1/4 los. po 10,— zł
- _____ 1/2 los. po 20,— zł
- _____ 1/1 los. po 40,— zł

Należytość miszczę natychmiast po otrzymaniu losów blankietem nadawczym P. K. O. przez firmę załączonym.

Imię i nazwisko _____
Dokładny adres _____

Wyciągi

Ciągłenie 19 i 20 listop. 1931 r.

Do P. P. Kupców i Przemysłowców!

? Który z P. P. Kupców wzgl. Przemysłowców w Poznaniu, da zajęcie oficerowi rezerwy za skromnem wynagrodzeniem?

Znam książkowość handlową, korespondencję polską i niemiecką, sprawy podatkowe i piszę biegle na maszynie. Zgłoszenie wolnych posad proszę skierować do ekspedycji niniejszego pisma pod zw 11 845

OKUCIA

budowl. i meblowe,
zamki, zawiasy,
klamki, gwoździe,
druty, śruby, nity,
narzędzia
niskie ceny.

A. KOSZEWSKI
POZNAŃ, St. Rynek 61.
Pw 8019-41.118

1-2000 świerków
gwiazdkowych
odda

Nadlesnictwo Koryta,
p. Bronów (Poznańskie)
zw 11 885

Prasa do słomy

(Lanza)

okazyjnie na sprzedaż. Zgłosz.
do Kurjera Pozn. pod zw 11 823

Liczba czyn.: 1. K. 12/31 r. PRZETARG PRZYMUSOWY. Nieruchomość położona w Zajączkowie, pow. Szamotuły i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Zajączkowie dobra rycerskie tom III wykaz l. 27 na imię zamężnej Petroneli z Grabczewskich Sznajderowej w Zajączkowie zostanie w drodze egzekucji dnia 13 stycznia 1932 r., o godzinie 10.30 przed poł. wystawiona na przetarg w niższej oznaczonym Sądzie, pokój nr 11 Nieruchomość zapisana pod nr. 1. matrykuły podatku gruntowego i nr. 1. księgi podatku budynkowego o obszarze 362,23,58 ha, wartości użytkowej 1905 mk. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 28. 10. 1931 r. Niniejszem wzywa się wszystkich, których prawa w chwili zapisania wzmianki o przetargu nie były w księdze gruntowej uwidocznione, aby się z nimi zgłosili najpóźniej w dniu przetargu, przed wezwaniem do wnoszenia ofert i prawa te uprawdopodobnili, gdyby wierzytel im przeczył. W razie niezastosowania się do powyższego wezwania, prawa te przy oznaczeniu najniższej oferty nie zostaną wcale uwzględnione, a przy rozdziale ceny kupna dopiero po roszczeniu wierzyciela i innych prawach. Zaleca się na dwa tygodnie przed terminem podać na piśmie albo do protokołu sekretarza sądowego dokładne obliczenie swych roszczeń w kapitale, odsetkach, kosztach wypowiedzenia i kosztach sądowego dochodzenia swych praw, oraz oznaczyć pierwszeństwo, którego się żąda. Tych, którym służy prawo sprzeciwienia się przetargowi, wzywa się, aby przed udzieleniem przybicia targu postarali się o umorzenie lub zawieszenie postępowania, gdyż inaczej prawo ich odnosić się będzie zamiast do nieruchomości, tylko do uzyskanej ceny kupna. P n i e w y, dnia 28 października 1931 r. Sąd Grodzki. nw 6904

PLISOWANIE

spódn. 2 zł. dekatyzowanie mtr. 30 gr. merezki 20 gr. okrętki 15 gr. dziurki 3 gr. hafty tania, wykonuje terminowo „HAFTOPLIS“, St. Rynek 11 wejście Kurzanoga (obok F-a Czeczyski i Kruk) Pw 7794/5-35 28/9

Sprzedam

10 ton marchwi

karotki nantejskiej.
Dom Trąbinek, p. Dolsk,
pow. Śrem.
Pw 8758 67.491

PRZETARG PRZYMUSOWY

W czwartek, 12. 11. 1931 r., godz 1, św. Marcin 54, sprzedam publicznie najwięcej dającymu:
2 opony auta 33 X 6,75, 33 X 6,75, 10 lewarków, 6 tłoków, walizę, lampy, opony i drobne części samochodowa.
nw 6 764

W. Trzeciak, kom. sąd. Poznań, ul. Młyńska 3.

PRZETARG PRZYMUSOWY

W piątek dnia 13 listopada 1931 r., o godz. 11-tej, na placu spedytora Stachowskiego, Małe Garbary 9, sprzedam najwięcej dającymu za natychmiastową zapłatą:

dywan ręcznie wiązany około 2 X 2,25 mtr., dobrze utrzymany, wielką ilość płaszczy, ulstrów, Jup męskich, ubrań męskich i dziecięcych, partię mebli biurowych i 70 paczek waty tapicerskiej.
nw 6 762/3

Przetarg odbędzie się napewno.
Przedmioty będą na przetargu okazane.
Krawczyk, kom. sąd. Poznań, Dąbrówki 14.

LICYTACJA ZASTAWU

W czwartek, 12 listopada od godz. 11-tej począwszy sprzedawac będę w firmie Edmund Jankowski, ul. Zwierzyniecka 29, na odpowiedzialność interesowanych najwięcej dającymu za gotówkę:

2 konie, 2 powózki kryte, 2 wozy kastowe, 2 rolniaki oraz urządzenie 4 pokojowego mieszkania i różne inne rzeczy.
Pw 8 760-45,33

Obejrzeć można 1/2 godz. przed licytacją.
Brunon Trzeciak,

zaprzys. i ustanowiony rzeczoznawca i aukcjonator na województwo poznańskie, ul. Wroniecka 4. Tel. 21-26 i 31-75.

LICYTACJA ZASTAWU

W środę, 11 listopada od godz. 11-tej począwszy sprzedawac będę w firmie C. Hartwig, ul. Towarowa 15/20 na odpowiedzialność interesowanych najwięcej dającymu za gotówkę:

samochód 6 osobowy marki „Opel“ gotów do jazdy, podwozie do sikawki, tokarkę, stancy, kuźnię polowa, części samochodowe i motorowe, korbewód etc., rower damski i męski, kandelabry antyczne, przyrządy do wyrobu harmonik ustnych i dętych, partię mebli i inne rzeczy.
Pw 8 756-45,30

Obejrzeć można 1/2 godz. przed licytacją.
Brunon Trzeciak,

zaprzys. i ustanowiony rzeczoznawca i aukcjonator na województwo poznańskie, ul. Wroniecka 4. Tel. 21-26 i 31-75.

Licytacja garderoby

na Giełdzie handlowej, ul. Stawna 13 przy ul. Wronieckiej.
W środę, dnia 11. bm., o godz. 11-tej sprzedawac będę dobrowolnie najwięcej dającymu za gotówkę, pochodzące z likwidacji:

ca. 30 płaszczy męskich, nowych zimowych, 10 kurtek nowych, 15 ubrań męskich nowych, granat. i kolorowe i ca. 10 płaszczy damskich.
Pw 8 751-57,486

Władysław Wojciechowski,

uprawniony licytator i taksator, ul. Stawna 13. Tel. 28-08.

Hemoroidy giną!

w 5-6 dniach bez lekarstwa i operacji. 56-letnie doświadczenie. Mam 135 podziękowań. Po otrzymaniu dokładnego opisanie choroby, wysyłam przepis za pobraniem 7,60 zł.

I. Wierzbowski, lekarz szpitalny — Nowe - Pomorze.
dzw 1592

Uprawiony dentysta

do samodzielnego prowadzenia gabinetu zaraz potrzebny ul. Staszica nr. 5, mieszkanie 4.
zw 11 947

Generalna reprezentacja

na woj. Poznańskie i Pomorskie zagranicznej fabryki, branży maszyn rolniczych z biurem i składem konsygnacyjnym w Poznaniu do oddania solidnej firmie lub osobie z niewielkim kapitałem. Oferty Kurjer Pozn. zw 11 834

Restauracja „CONTINENTAL“ Św. Marcin 36

zawiadamia P. T. Szanownych Gości, że przy zachowaniu dotychczasowej, znanej z dobroci kuchni — ceny na potrawy jak również na trunki, piwa etc. zostały z dniem dzisiejszym znacznie niższe.

Pw 8744-45.12

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-lamowy milimetr 50 groszy

Znak oferty (naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811
i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

SPRZEDAŻE

Dom

II piętrowy z 2 składami w Rynku w Obornikach sprzedam. — Wpłaty 35 000 — reszta hipoteka. Dochód z dzierżawy 540 zł miesięcznie Agencji wykluczeni. Zgłoszenia tylko poważnych reflektantów do Kurjera Poznańskiego nw 6357

Wyszynk wódek

stary dobrze prosperujący interes duzo ubikacji a zgodą gospodarza na sprzedaż. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zw 82 433

Dom

w centrum miasta Bydgoszczy, z wielkimi ubikacjami fabrycznymi, z fabryką smalcu, stolarnia i placami budowlanymi natychmiast okazujnie za cenę 125.000,— z i oraz inne objekty w wielkim wyborze do sprzedania. Bliższych informacji udzieli Westfalewski, Bydgoszcz, Dworcowa 39. Tel. 698. Pw 8638-63.593

Parcele 50 gr metr²

Każdy kupujący może otrzymać 19-letnią 6% pożyczkę na spate ziem: budowe założenie gospodarstwa i warsztatu pracy Informacje — Aleje Marcinkowskiego 13 — pokój 15 telefon 37-15. Pw 8 465-43.57

Drogerja

medyc. stara, zaprowadzona — mniejsze miasto do sprzedania. Zgłoszenia Kurjer Pozn. nw 6338

Bar

Poznaniu pełnym koncesem komfortowo urządzonej sprzedam korzystnie Zgłoszenia Kurjer Poznański zw 81 770

Dom

przy ulicy Górczyńskiej za 30 000 na sprzedaż Roczna dzierżawa 4 000 złotych, wpłaty 15 000. Bliższych danych udzieli właściciel Marsz. Focha 177. II. mieszk 10, od 2 do 6 wieczór. zw 82 696

Parcele

po 900 mkw opłotowane s kanalizacją światłem elektrycznym, gazem i wodociągami zaraz korzystnie na sprzedaż. Właściciel, Palacza 39. zw 81 631

Samochód

Fiat 503 w bardzo dobrym stanie za 1500 zł gotówka lub zamienie na jadalnię pokój męski lub sypialnię. Zgłoszenia: Wierzbicice 31 I pietro lewo. zw 82 338

Tapczan

dwuosobowy sprzedam tanio. — Adres wskaże Kurjer Poznański zw 82 617

Półciężarówkę (reklamówkę)

marki „Ford“ 29 r. Korzystnie sprzedam Wytwórnia cukierków, St. Marecki, Wierzbicice 32, telefon 61-85 zw 82 382

Siostry Streich

teraz Gwarna 15

Robótka

rysunki haftów wszelkiego rodzaju Tw 502

Sprzedam

okazyjnie futro męskie oposowe, białego lisa, stoły mahoniowe, szafy. Spokojna 15 a. zw 82 638, 82

Najszcześliwsze

losy Loterii Państwowej poleca Kedziara Poznań Sieroca 56. zw 75 774 5

Parcele

wielkości 560 qm za 3 800 złotych przy wpłacie 2 000 położone blisko tramwaju na sprzedaż. Wiadomości udzieli właściciel Marsz. Focha 177 II. mieszkanie 10 od 2 do 6 wieczór. zw 82 697

Witold Leworski

Obrazy i oprawa

tylko Wrocławską 36

największy wybór najniższe ceny. Pw 8015 6 41.43 9

Futra
karakulowa, piznowce, zrebce, nutrie, tchórze, popielice, sealo- wie wielki wybór różnego rodzaju oraz skóry białe wydry sprzedaje po bardzo niskich cenach. Łajewski Poznań Fredry 1, zdw 81 895

Okazyjnie
sprzedaje kupuje meble używane garderobe różne inne przedmioty Nowy Dom Komisowy Woźna 16 Pw 8573-57.406

Plaszcz
jesiennie zimowe nadeszły Piekne modele w olbrzymim wyborze po cenach rewelacyjnie niskich poleca P. Szczawińska: S-ka ul. Wodna 1 - Przyjmujemy egzvatny Kredytul Pw 7 761

Kolonjalny
dobrze prosperujący z mieszkaniem sprzedam. Większe miasto powiatowe, Oferty Kurjer Poznański zdw 82 672 3

Korzystnie
do nabycia większy brylant około 5 karat, Dobra lokata kapitału. Oferty Kurjer Poznański nw 6858

Willa
nowa z powodu zmiany na sprzedaż. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 82 301 2

Pianino
sprzedam Mostowa 33 mieszk. 3, zdw 81 472

Maszynę
do szycia Singera składana z szufladami, jak nowa, tania sprzedam, Kutner Noskowskiego 3. II, zdw 82 584

Plaszcz
męski zimowy tania na sprzedaż. Małeckiego 33 mieszk. 7, zdw 82 648

Okazja
Sprzedam 8 ubikacji, budynek gospodarcze garaż morga ziemi 15000 m² 2 parcele pod budowę. Puszczycówko, Morawska. Restauracja zdw 82 622

Meble
sprzedam z powodu wyjazdu. Ratajczaka 9, parter, zdw 82 623

Polowiec (wolant)
na sprzedaż Piasecki Mrowino, p. Rokietnica, zdw 82 596

Gospodarstwo
24 morgi Puszczycówko 20 tysięcy. Parcele za 1 morgę 2 tysiące zł. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 600

Puszczycówko
Willa 5 ubikacji 12000 zł. Kubiak, zdw 82 606 7

Tyglówkę
maszynę pospieszną, czcionki tania sprzedam. Kurjer Poznański zdw 82 611

Piec
żelazny, emalowany, szamota oraz wózek dziecięcy sprzedam. Małeckiego 31 mieszk. 4, zdw 82 613

Przedsiębiorstwo
dobre sprzedam 2000 złotych. — Oferty Kurjer Pozn. zdw 82 555

Koni
platform wozów skrzyniowych nadliczbowych Zwierzyniecka 29 zdw 82 557

Crepé chine
granat korzystnie sprzedam. — Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 82 563

Okazyjnie
nowa powózka półszosowa, rower damski, Sady, szkoły zdw 82 578

Dom
5 ubikacji położony w ogrodzie, 8500 dworzec, autobusy Matuzewska Czerwonak, Poznań 10, zdw 82 551 2

Wózki
dwukołowe sprzedamy Białe pole, Wrocławska 7, zdw 82 556

2
futra (brązowe) tania od 5-7 no południ. Słowackiego 34, mieszk. 3, zdw 82 746

Futra
damskie tania sprzedam, Marszałka Focha 93 mieszk. 24, zdw 82 862

Radiokomplet
3 lampy, Telefunken 4 bieg głośnikiem 170 na sprzedaż. Górna Wille 119, fryzjer, zdw 82 871

Reflektory
do okien wystawowych oraz kilka manekinów sprzedam okazjnie. Matejki 56, m. 4, zdw 82 885

Skład
towarów krótkich konfekcji Jarocin, z przyległym mieszkaniem towaru za 4.000 sprzedam za 3.000 targi do sprawdzenia. Matejki 56, m. 4, zdw 82 886

Pianino
jak nowe sprzedam tania. Za Bramką 5a, parter lewo, zdw 82 823

Traktor
Grossbuldog oraz mlócznie parowa, lokomobile i srotownik Stieglor" razem lub oddzielnie sprzedam Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 82 086

Futro
męskie sprzedam tania. Matejki 56, m. 4, zdw 82 884

2 dorożki samochodowe
2500 i 3500 z powodu wyjazdu sprzedam Oferty Kurjer Poznański zdw 82 792

Piekarnię
z większym mieszkaniem w Poznaniu sprzedam cena 6000 zł. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 704

Gramofon
szafkowy tania sprzedam. Słowackiego 48 mieszk. 6, zdw 82 711

Rower
nowy męski tania sprzedam. — Marszałka Focha 29 front mieszk. 6, zdw 82 712

Na raty bez wpłaty
sprzedaje za bonem Kredyt, wyprawy, serwisy obiadowe, lóżka metalowe, lampy „Serwis“ W. Ziętek, Poznań 27 Grudnia 2, Pw 8741-44 93

3,75 rękawiczki skórkowe
Nappa flaneli 4 75; Nappa welnie 5 75; trykotowe 0 65; szale jedwabne 0 85; eleganckie 1 25; chustki jedwabne 2 25; getry 1 70; Pulowery męskie 2 50; suwaczem 1 50; Dżempry jedwabne 3 90; sweterki 1 50; Pończochy jedwabne 1 25; macco 0 80; welna jedwabiem 2 75; Skarpetki 0 35 Ceny bezkonkurencyjne Skład Fabryczny Władysław Trojanowski — Wielkie Garbary 36 obok Wielkiej, Pw 8738-57.484

Elektrolux
przyborami, nowy, okazjnie 275 Antykwareria, Marcinkowskiego 23, Pw 8748-45.23

Antykwareria
Antonięgo Pięro, Marcinkowskiego 28, poleca bezkonkurencyjnie upiększenia mieszkaniowe, Pw 8747-45.15

Meble
używane oraz inne przedmioty sprzedaje kupuje Poznański: Dom Komisowy Dominikańska 3 telefon 24-42 Pw 7 767-1 65

„Centrala mebli“
Swarzędz naprzeciw poczty poleca meble po cenach niskich, Wielki wybór Pw 773 4 20 25 6

Dywany
perskie 175 x 250 od 42.00 bouclé 175 x 250 od 50.00, bouclé 175 x 250 od 125.00 chodniki z metra od 1.95 linoleum, ceraty, stolowizna płótna, inletry serwety go-belinowe pluszowe, stałe na składzie, poleca po zniżonych cenach W. Groszkiewicz, Poznań Wrocławska 3 Pw 8,667-44.36

Loterja
najszczęśliwsze losy Loterii Państwowej w Kolekturze E. Linette Poznań Plac Wolności 2, zdw 76 230

Maszyny do szycia
najlepszych fabrykacji tania także na raty Mix Kantaka 6 a zdw 77 484

Drogerje
bardzo tania całkowita lub urzadzenie zaraz sprzedam Fischbach Ostrów (Poznański), Kościelna 5 zdw 81 309

Rzadzka okazja
sprzedam skład rowerów wraz arszatam przy Rynku, Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 81 427

8
15 i 17 morg ogrodowej ziemi przy Poznaniu tania na sprzedaż. — Zgłoszenia Lajp Chwaliszewo 9, m 4 zdpw 82 253

Skład bławatno-galanteryjny
w Poznaniu przy Starym Rynku okazjnie sprzedam bez odstępnego Zgłoszenia „Par“, Al. Marcinkowskiego 11, pod 44.100 Pw 8704 44.100

2,90 pulover męski
modny 4 45; welniany suwaczem 9 75; prima deseniowy 11 85; kamizelka damska 3 50; Zempir jedwabiem 4 90; prima welna 9 85; garsonki czysta welna 17 85; dziecięce sweterki 1 50; welniany 4 90; suwaczem 5 85; koszula męska dzianna 2 90; wierzchnia 5 90; smokingowa 6 90; kalesony białe 2 75; trykoty za bezen Warszawskim Składzie Fabrycznym Jawdiga Podbielska, Wielkie Garbary 40, naprzeciw Wodnej, zdw 82 744

Cegielnia i tartak
z dużym pokładem ciny blisko lasów, z przyległym mieszkaniem bez konkurencji na dogodnych warunkach do sprzedania lub wydzierżawienia Oferty Kurjer Poznański zdw 82 889

Motor
na rope 15 km., srotownik mało używany sprzedam tania. Adres wskaże Kurjer Pozn. zdw 82 933

Jadalnię
debowa, bogato rzeźbiona bardzo tania. Stołarnia Bukowska 9, zdw 82 941

Lóżka
hotelu francuskiego, stoliki, szaty, stoly kanapy, umywalki materace włóscienne, Składowa 4, podwórza, od 2-5, zdw 82 676

Restauracja
z wyszynkiem wódek, dużo ubikacji, tania na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer Pozn zdw 82 901

Dom czyszowy
3-pietrowy w Bydgoszy — Wilczak sprzedam lub zamienie na dom w Niemczach, Franz Müller, Sarau (Niemcy), Hospitalstrasse 20, Informacyjni dziełi St. Stephan, Wyrzyk (Wlkp.), zdw 82 925

Willa
nowa, 7 ubikacji, domek w podwórzu, 4 ubikacje, morza ogrodu w Jarocinie, Cena 18 000 zł, wpłaty 15 000 zł. Zgłoszenia Otręba, Jarocin, Killńskiego 2, zdw 82 955

1,25 pończochy jedwabne
macco 0 85; prima 1 45; welna jedwabiem 2 75; welnianie 1 75; prima Bemberg 3 35; dziecięce od 0 85; torebki damskie, skórkowe nowość 4 90; parasole 4 50; modny 5 55; berety czestkie 1 35; czapki nowość 1 75 biustonosze 0 75; koszule dzienne 1 50; nocna 3 50. Największy wybór najtaniej tylko Warszawskim Składzie Fabrycznym Jawdiga Podbielska, Wielkie Garbary 40, naprzeciw Wodnej zdw 82 745

Pracownia
futer sprzedam futro sealowe tania. Zalewski, Matejki 56, zdw 82 942

W brylantach
kupna okazjnie poleca W. Kruk jubiler 27 Grudnia 6, zdw 82 245

Czysta alpakę noże, widelce, łyżki całkowite wyprawy
Cmelowska Porcelana naitaniej tylko wprost Wroniecka 24 Hurtownia Porcelany podwórza, zdw 82 546

Ins publicum Regni Poloniae
1684 Chwałkowskiego, bardzo dobrze utrzymana i zbiór monet polskich i innych do oddania Zgłoszenia Kurjer Pozn, zdw 82 603

Angielskie buldogi
dwuniesieczne, czystej rasy, białe siwe i czarne, piękne okazy sprzedam korzystnie Fr Lesiński, Inowrocław Dworcowa 6, zdw 82 592

2 lóżka
drewniane, komplet z materacami, tania na sprzedaż. Kwiatowa 13 mieszk. 5, zdw 82 723 4

Rower transportowy
p. kupcom, piekarzom okazjnie sprzeda Musiał, Dabrowskiego 38, zdw 82 764

Skład
rzeźniczy z całkowitem urządzeniem warsztatem i mieszkaniem na sprzedaż śródmieściu, Oferty Kurjer Poznański rw 3420

Pianino
małoi Sieler w najlepszym stanie sprzedam Oferty Kurjer Poznański zdw 82 834

Kolonjalka
pokojem nadająca na rzeźnicztwo. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 82 940

Gramofon
szafkowy, duży jak nowy sprzedam. Adres Kurjer Pozn, zdw 82 946

Kolonjalka
mieszkaniem, maglem. — Adres Kurjer Poznański zdw 82 900

Bufet
z szatnią odstapie korzystnie. — Adres Kurjer Poznański, filia Jężyce, jw 1926

Parcelkę
gotówkę, Górczyn, 500 om 1875 zł Oferty Kurjer Poznański zdw 82 763

Dubeltówkę 16
i sztucer sprzedam okazjnie. — Matejki 47, wysoki parter, prawo zdw 82 761

Kantynę
za 2 200 sprzedam Oferty Kurjer Poznański zdw 82 731

Pianino
używane za 650 zł. sprzedam. Kreta 6 mieszk. 12, 16-18, zdw 82 825

Ślubne
obraczki od 16 zł. zegarki od 10 zł poleca Chwilkowski św. Marcin 40, zdw 82 747

Składnicę
węglem, koń, wóz, szopy 4 500 sprzedam, Nowak, Poznań, Kramarska 15, zdw 82 765

Sprzedam
tania piec żelazny do ogrzewania, lampy gazowe, lóżko z materacem, lampe naftowa, drabkę rozkładaną, Patr. Jackowski-go 27, m. 9, jw 1922

Wózek
dziecięcy sprzedam. Działuńskich 2, mieszk. 15, zdw 82 908

Samochód
reklamówka bardzo tania i na korzystnych warunkach na sprzedaż. Oferty Kurjer Pozn, zdw 82 914

Dobre
prosperujący skład papieru i cygar sprzedam zaraz z powodu wyjazdu, Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 82 917

Cegielnię
parowa z dużym pokładem gliny sprzedam tania. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 82 947

Emeryt
bezdietny szuka jedno lub dwuk pokojowego kuchni do 1 500. — Oferty Kurjer Pozn. zdw 82 918

Maszyna
damska 75. — Szyperka 3, m. 3, zdw 82 920

Samochód
Chevrolet limuzyna 4-cylindrowy w dobrym stanie tania na sprzedaż. Lipińska, Inowrocław, Promenada 4, nw 6866

Dom
w Lesznie, przy rynku, 2 składy, mieszkanie 5 pokojów i skład kolonialno-deliatesowy zaraz wolny podwórza wjazd, magazyn, z powodu zmiany stosunków rodzinnych, przy wpłacie 15 000 zł na sprzedaż. Poleca Kempa, Leszno, Dworcowa 43, nw 6865

Wilka
rasy syberyjskiej sprzedam, Wencjańska 35, m. 8, zdw 82 287

Wózek
ręczny, dwukołowy. Za Bramką 7, podwórza I, zdw 82 938

5 KUPNA
Książki
powieściowe naukowe, dzieła artystyczne podręczniki szkolne, kupuje Placi najkorzystniej „Książka — antykwariat“, Dom firmy Kuźniak Woźna 12, zdw 82 024 5

Książki
powieściowe naukowe, zakup, sprzedam Antykwariat, Strzelca 2, zdw 82 664

Składowi
próżnego lub urzędzeniem z przybożną ubikacją, Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 82 650

Wille
lub dom w dobrym stanie z większym ogrodem owocowym kupie w Poznaniu lub na prowincji. Szczegółowy opis i podanie warunków do Kurjera Poznańskiego zdw 82 647

Kupię
umywalnie lepszą. Oferty Kurjer Poznański zdw 81 594

Wózek
dziecięcy, biały głęboki dobrze utrzymany kupie. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 689

Rzeźnictwo
z urzędzeniem lub bez kupię zaraz Oferty Kurjer Poznański zdw 82 638

Kupię
samochód ciężarowy 2 1/2 tonnowy lub podwozie. Warunki do Kurjera Poznańskiego zdw 82 637

Gospodarstwo
w Wielkopolsce kupię za 50 000. Pośrednicy 3 proc. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 82 741

Maszynę do pisania
używaną w dobrym stanie kupię. Podać system, cenę Kurjer Poznański zdw 82 855-6

Kinoaparat
dla dzieci kupię. Telefon 40 76, zdw 82 890

Pończosznica
maszynę dobrą kupię Matuzak, Wierzbice 5, miesz. 6 jw 1929/30

Burko
używane w dobrym stanie, gładkie kupię. Podać cenę Kurjer Poznański zdw 82 853 4

Maszynę cholewkarską
lewarowa w dobrym stanie kupię. Oferty z ceną Kurjer Poznański zdw 82 851 2

Młynka
Excelsior poszukuje. Opis, cenę do Kurjera Poznańskiego zdw 82 797

Pytel
bebenkowy lub płaski (Plansichter) poszukuje. Opis z ceną do Kurjera Poznański zdw 82 799

Kupię
okazyjnie srebrna cukierniczkę. Oferty Kurjer Pozn, zdw 82 948

Majątek
ziemski nadający się na parcelację kupię Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 82 740

Hówki
około 80 000 sztuk za gotówkę kupię. Oferty Kurjer Pozn, Tw 511

6 KAMIENICE
Kamienicę
śródmieście lub bliźsze przedmieście Poznania kupię wprost od właściciela. Wpłaty 30 tysięcy. Oferty Kurjer Pozn, zdw 82 559

Kamienicę
4 piętrową komfortową przy głównej ulicy 115 000 wpłaty 80 tysięcy reszta według umowy, dochód 12 500, Maciejewski, Dabrowskiego 88 telefon 6266, zdw 82 545

Administrację
domów przyjmie administrator, szczegółowo obeznany z przepisami policyjno-budowlanymi z ustawą o ochronie lokatorów, z sprawami meliunkowymi i podatkowymi, Oferty Kurjer Poznański zdw 82 624

Kamienice
wille, domy poleca i poszukuje pośrednictwo „Krakus“, Poznań, Pocztowa 50 telefon 56-66, zdw 75 097

Kupię
dom w śródmieściu w dobrym stanie za 160 tysięcy, wpłace gotówką 140 tysięcy. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 858

Dom
nowy, czynsz 7 000 — 53 000; wpłaty 20 000, reszta hipoteka amortyzacyjna 24 letnia, Poznaniu. Ratajczak, Masztalarska 7a, III, zdw 82 730

Pensjonat
w Rymanowie Zdroju murowany 50 pokojów starannie umeblowanych zaraz na dogodnych warunkach do sprzedania (wpłaty 45 tys.) Oferty nabywców pośredników do Kurjera Poznańskiego zdw 82 780

Kamienica
centrum Poznania dochód roczny 47 000, cena 355 000 wpłaty 130 tys Oferty Kurjer Poznański zdw 81 794

Willa
8 ubikacji przy tramwaju, dochód 2 500 rocznie cena 23 000 wpłaty 10-15 000 reszta amortyzacja — sprzedaż Krakus, Poznań, Pocztowa 30, zdw 82 746

Kamienica
położona najlepszym punkcie Poznania mieszkanie 5 pokojów wolne, dochód roczny ca 74 000 zł wartość 700 000 zł okazjnie za 540 tys zł do sprzedania. Wpłaty około 400 000 zł. Zgłoszenia „Par“ pod 57 481, Pw 8739-57.481

Kamienicę
czteropiętrową w śródmieściu, sprzedam Cena 75 000 zł, wpłaty 50 000 w tem hipoteka amort. 15 000 zł., 20 lat 8% dochód 10 000 Maciejewski, Dabrowskiego 88, tel. 62 66 zdw 82 832

Kamienica narożnikowa
Poznań-wschód, dwa składy jeden i cztery pokoje do obicia, wpłaty 20-30.000, „Krakus“ Pocztowa 30, Pw 8746-57 477

7 PIENIADZ
8 000 zł
poszukuje na I hipotekę 40 morg. gospodarstwa w tem 10 morg. ogrodnictwa. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 616

Kupię
I hipotekę w dolarach na realność, dobry obiekt, na korzystnych warunkach, Oferty Kurjer Poznański zdw 82 610

Poszukuje
3 500 na pół roku na I hipotekę lub dobrą gwarancję dobry procent, Oferty Kurjer Poznański zdw 82 679

15 000
i 5 000 na I hipoteki Poznaniu 15% wypłyzyce. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 655

Szukam
wspólnika (czki) celem otwarcia składu kolonialnego Posiadam towar gotówkę, Kawaler Zgłoszenia przed południem, Długa 12, mieszk. 11, zdw 82 668

Poszukuje
1 500 zł zastaw list hipoteczny dobry procent, Oferty Kurjer Poznański zdw 82 572

100 zł
pożyczki, dwa miesiące, procent obiadu. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 732

Wypożyczę
zaraz trzydziści tysięcy 15% na kamienicy czynszowej pierwsze miejsce, lub kupię list hipoteczny pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 833

Hipoteka
Ca 20 tys. złotych potrzebne na I hipotekę młyna parowego 30 km. od Poznania, wzmiał na do-be 300 crt. Informacyjni udzieli: Jan Kaczmarek, Al. Marcinkowskiego 8a, zdw 82 887

8 DO WYNAJĘCIA
Czteropokojowe
na Szlagowskiej, komfortowe 200 miesięcznie, Zgłoszenia: Kuz-dowicz, Grottera 4 m. 16, zdw 81 127

5 pokojowe
mieszkanie centralne ogrzewanie III ptr. ul Kochanowskiego — wprost od gospodarza do oddania Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 81 779

Mieszkanie
słoneczne 4 pokojowe z łazienką na II piętrze do wynajęcia Wiadomości udzieli gospodarz Marszałka Focha 177, II, miesz. 10, od 2 do 6 wieczór, zdw 82 695

Właściciele
Państwowy urzędnik emerytowany redaktor, znany działacz szuka mieszkania za dzierżawę miesięczną do 70 zł. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 82 627

2 pokoje
z kuchnią wprost od gospodarza w śródmieściu od zaraz za rok dzierżawy, Oferty Kurjer Poznański zdw 82 554

Pokój
i kuchnia w suterenie z meblami na sprzedaż, Pówiejska 18, Nowak, zdw 82 833

Mieszkanie
3 pokojowe z wygodami kompl. umeblowane z powodu wyjazdu od zaraz, cena 3 500 zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 82 749

Pokój
kuchnia wolna, Adres Kurjer Poznański zdw 82 820

Mieszkanie
pokój słoneczny kuchnia meblami zaraz sprzedam, Główna 111, m. 13, zdw 82 771

Mieszkanie
trzy-pokojowe oddam dzierżawę naprzód lub pożyczkę Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 82 709

4 pokojowe
duże słoneczne korzystne warunki

ZAMIANA MIESZKANIA

Trzypokojowe
Wynajęty osiedla Łazarz zamieszkuje cztery pięciopokojowe mieszkania. Oferty Kurjer Poznański z dw 82 784

11 POKOJE UMEBL

Pokój
Wynajme zaraz dwóm osobom lub małżeństwu. Plac Działowy 4, m. 7. z dw 82 303

Panu
dobrze umeblowany obiadam — Mickiewicza 11. III. prawo. z dw 82 378

Słoneczny
Przeznaczony do kuchni bez. Rya 1. m. z dw 82 508

Komfortowy
centralne, jednoosobowy zaraz. Mickiewicza Wiadomość: Kurjer Poznański z dw 80 705

Pokój
świetło, woda, usługa, Focha 67. z dw 82 533

Pokój
dobrze umeblowany dla 2 pań. panów z utrzymaniem, Ratajczaka 23 m. 11. z dw 82 837

Pokój
dla lepszego pana — pani od 15. Szymkowiak. Wierzbicice 27. m. 9. z dw 82 817

Duży pokój
ewentualnie dwuosobowy światło usługa, Focha 67 — 4. godz. 14 do 16. z dw 82 532

Pokój
Romana Szymańskiego 3. III. prawo. z dw 82 669

Pokój
z pianinem utrzymaniem, bez. Słowackiego 20. II. prawo. z dw 82 667

Elegancki
dwuosobowy utrzymanie, bez. Wynajme. Skarbowska 4. mieszkanie 14. z dw 82 663

Pokój
dla starszej pani, pana, z utrzymaniem, Ogrodowa 9. wysoki parter, mieszkanie 3. z dw 82 682

Frontowy
panu, Matejki 38 IV. lewo. z dw 82 422

Dwuosobowe
wyposażenie salonik, gaz elektryka, centralne, telefon, kulturalnym, małżeństwu tania. Chelmońskiego 21. mieszkanie 1. z dw 82 629

Słoneczny
niekrepujący elegancki, ciepły ewentualnie używanie kuchni, godz. 17-20. Wierzbicice 18. mieszkanie 34. z dw 82 625

Dwuosobowy
panom wynajme, Cieszkowskiego 7. mieszkanie 5. z dw 82 574

Słoneczne
pokoje (także utrzymaniem). Siemiradzkiego 2. mieszkanie 4. bocznicą Matejki. z dw 82 547

Niekrepujący
jedno, dwuosobowy, słoneczny, duży pianino bez. Mostowa 4. 9. z dw 82 609

Pokój dwuosobowy
próżny używalności kuchni dla inteligentnych do wynajęcia zaraz, Wilka Filarecka 3. mieszkanie 8. z dw 82 593

Pokój
z utrzymaniem telefonu Zwierzyńca 9. mieszkanie 6. z dw 82 538

Wspólny pokój
dla pań zaraz wolny. Wielkie Garbary 53. I. podwórze, lewo. III. piętro. z dw 80 984/85

Dwuosobowy
kuchnia Matejki 45. mieszkanie 4. z dw 82 658

Pokój
frontowy, niekrepujący od 16. Słowackiego 16. parter lewo. z dw 82 660

Pokój
frontowy 2 osobowy, Romana Szymańskiego 9. mieszkanie 8. z dw 82 666

Pokój
małżeństwu bezdzietnemu wynajme. Niegolewskich 18. mieszkanie 11. z dw 82 641

Pokój
wynajme. Słowackiego 35. II. lewo. z dw 82 636

Pokój
frontowy 2-3 osobowy. 20-25 zł. Kanakowa 6. parter. prawo. z dw 82 593

Lawica
z nową w nową willi, centralne ogrzewanie, 15 minut od stacji. Adres Kurjer Poznański z dw 82 587

Pokój
frontowy 1-2 osobowy zaraz. Górna Włda 61. mieszkanie 11. z dw 82 867

Lepszy
pokój umeblowany, frontowy. czysty elektryczność 1 osob. 15. I. Poplińskich 7. parter, m. 4. z dw 82 722

2 pokoje
dobrze umeblowane, mieszkalny, jasny, słoneczny, elektryczność i wszelkie wyгоды Cieszkowskiego 1. mieszkanie 5. z dw 82 037

Panu
Kwiatowa 9. podwórze. I. z dw 82 778

Małżeństwo
na pokój Mostowa 26 4 wchód. mieszkanie 45. z dw 82 783

Pokój
dla dwóch studentów. Śniadeckich 24. m. 2. z dw 82 705

Małżeństwu
ewentl. z dzieckiem pokój używanie kuchni. Adres Kurjer Poznański z dw 83 719

Dwuosobowy
Piekary 5. II. lewo. z dw 82 720

Wspólny
panu, piętnastego. Plac Bernardyński 1. mieszkanie 4. z dw 82 702

Centrum
dobrze umeblowany na 1-2 osoby wynajme zaraz. Szkolna 11. m. 8. z dw 83 703

Pokój
mniejszy, elektryczne oświetlenie łazienka dla pana. Górna Włda 3. mieszkanie 21. z dw 82 710

Pokój
klatki schodowej, utrzymaniem 15. 11. Wyspiańskiego 13. m. 4. z dw 83 718

Pokój
umeblowany. Zygmunt Augusta 2. mieszkanie 4. front. z dw 82 772

Wytworny
pokój wynajme. Podgórna 13. — mieszkanie 10. z dw 82 781

Pokój
umeblowany. Wolnica 3. m. 3. r. 3428

Umeblowany
do wynajęcia. Szewska 19. m. 7. r. 3423

Pokój
Duga 4. m. 10. Pw 8749-45.25

Pokój
1-2. Bukowska 9. II. z dw 82 857

Pokój
Waty Królowej Jadwigi 2a. m. 10. z dw 82 860

Pokój
panom, paniom Strzelecka 23a parter. lewo. z dw 82 861

Pokój
elegancki dla pana. Półwiejska 1. II. lewo. wchód z ul. Strzeleckiej. m. 12. z dw 82 877

Pokój
z wszelkimi wygodami, utrzymaniem. Matejki 60. m. 3. z dw 82 928

Słoneczny
dwa — jednoosobowy dobrze umeblowany. Waty Król. Jadwigi 2. m. 3. z dw 82 925

Pokój
umeblowany tania wynajme. Kraszewskiego 10. m. 2. jw 1927

Słowackiego
34. I. lewo. pokoje. jw 1923

Pokój
2 osobom wynajme. Poplińskich 11. mieszkanie 14. z dw 82 903

Pokój
dla małżeństwa, pana lub pani. Łakowa 17. podwórze prawo. m. 35. z dw 82 762

Pokój
frontowy, elektryczność, Niegolewskich 2. m. 2. z dw 82 748

Dwuosobowy
zaraz. Działuńskich 2. m. 7. z dw 82 738

Pokój
dla 3 osób. Strzelecka 5. III. lewo. z dw 82 893

12 SZUKA POKOJU

Dwóch panów
elektryczność, ewentualnie fortepian, okolica Rynek Wilecki. Zgłoszenia Kurjer Poznański z dw 82 690

Pokoju
niekrepującego, słonecznego, elektryczność, śródmieściu do 50. nie wyżej II. poszukuje urzędniczkę. Oferty Kurjer Pozn. z dw 82 698

Pokój
do 40 zł okolice dworca poszukiwany. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego z dw 82 680

Jednoosobowego
śródmieście do 35 szuka starsza pani. Oferty Kurjer Poznański z dw 82 560

Poszukuje
pokoju z całkowitem utrzymaniem 150-160 zł. w śródmieściu przy inteligentnej rodzinie. Oferty Kurjer Poznański z dw 82 579

Pokój
zupelnie niekrepującego z klatki schodowej szuka przyjezdny. Oferty Kurjer Pozn. z dw 82 582

Pokój
używaniem kuchni poszukuje bezdzietne małżeństwo, okolica rzeki. Oferty Kurjer Poznański r. 3421

Dwaj
koledy szuka pokoju niekrepującego. Oferty z podaniem ceny Kurjer Poznański z dw 82 701

Panienska
poszukuje pokoju z własną łazienką skromny od 15. Wiadomość Pocztowa 21. prania. z dw 82 850

Pokoju
na parterze lub I. piętr. poszukuje. Oferty Kurjer Poznański z dw 82 880

Skromnego
pokoju poszukuje student. Zgłoszenia Kurjer Poznański z dw 82 841

Utrzymaniem
całodziennem poszukuje pokoju niekrepującego od 15 pań. Oferty Kurjer Poznański z dw 82 801

Pokoju
skromnego pań z dzieckiem, używaniem kuchni zaraz 30. Oferty Kurjer Poznański z dw 82 769

Pokoju
poszukuje inteligentny pan, ewentualnie z przyłączeniem do rodziny. Oferty Kurjer Poznański z dw 82 787

Szukam
pokoju taniego, niekrepującego. Oferty Kurjer Pozn. z dw 82 943

Panienska
poszukuje pokoju niekrepującego do 30 zł w centrum. Oferty Kurjer Pozn. z dw 82 911

13 LOKALE

Pokój
biurowy śródmieściu z 60 do wynajęcia. Informacje tel 27-88. Pw 8614-44.79

Skład
z dużym oknem wystawowym przy ul. Półwiejskiej 1 od 1 li stopada br do wynajęcia. Bliźszych wiadomości udzieli gospodarz K. Łosa. Poznań ul. Słowackiego 18. telef. 66-89. Pw 8038-42.71

Lokal restauracyjny
w centrum miasta, z pełnym wyposażeniem bez urzędzenia do oddania. Do objęcia potrzebne 5 tysięcy złotych. Oferty Kurjer Poznański z dw 82 597

Ubikacja
z bocznicą kolejową przy Rynku Jeżyckim zaraz do wydzierżawienia. Zgłoszenia Stachowski, Krasieńskiego 2. mieszkanie 1. z dw 82 207

Gdynia
duży skład z piwnicami na każdą branżę, punkt bardzo dobry wydzierżawia gospodarz. Oferty Kurjer Poznański z dw 82 633

Trzy
duże ubikacje handlowe w pobliżu sądów zaraz do wynajęcia wprost od właściciela. Oferty Kurjer Poznański z dw 82 570

Pokój
na biuro wynajme korzystnie. — Telefon 33-55. z dw 82 776

Poszukuje
pokoju na biuro z telefonem. — Oferty Kurjer Poznański z dw 82 777

W centrum
do wynajęcia bardzo ładne pokoje na biura atelier lekarza, dentysty salon mód etc. Gwarna 11. III. Zgłoszenia od godz. 2-4 pp. z dw 81 365

14 DZIERŻAWY

Polowanie
obszaru 1600 mórg. 20 km. od Poznania, położone wśród lasów, wydzierżawie od zaraz na 3 lata. Zgłoszenia Kurjer Poznański z dw 82 659

Ubikacji
nadającej się na mały waresztat centrum lub Łazarz. poszukuje. Oferty Kurjer Poznański z dw 82 812

Lokal
na warsztat (suterena) wynajme. Wskaże dozorca. Garncarska 2. z dw 82 826

Piekarnię
z całkowitem urządzeniem z powodu choroby natechniast odstąpię. Buk Rynek 22. z dw 81 809

Większy plac
okolica Tamy Garbarskiej wydzierżawie. Składowa 12. mieszkanie 8. z dw 82 591

Folwark
w powiecie poznańskim 500 mórg. z kompletnym żywym i martwym inwentarzem jest z powodu zmiany stosunków rodzinnych do wydzierżawienia. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego z dw 82 868

Pierwszorzędne
60 mórg inwentarzem, budynki welbowane, dom 5 pokoi, blisko Poznania na 15 lat objęcie 5 000. Nowak, Poznań. Kramarska 15. z dw 82 766

Kawiarnia
z piecem piekarsko-cukierniczym zaraz do wydzierżawienia. Objęcie 3 500 zł. Knopiński, Rawicz. 3 go Maja 21. nw 6865

16 OSOBISTE

Ostrzegam
przed rozprowadzaniem fałszywych wieści gdyż przeciw oszczercom wystąpię na drogę sądową. Lucja Zoltowska z domu Broniszewska. Pw 8723-45.1

N. S.
przepraszam. Bartkowiak. Wrocławska 39. r. 3425-26

Ostrzeżenie!
nieletni Franciszek Thiem opuścił dom rodzicielski. Za jego dług nieodpowiadamy Thiemowie. Poznań, Bydgoska 2. z dw 82 565/6

Pana
Kazimierza mającego przybyć 8. 8 wieczór Jasna 16 z powodu niemożliwego przybycia prosi o ponowne spotkanie 13 XI. 8 wieczór zainteresowana z dw 82 692

Św. Marcin 46
dnia 9. 11 o godz. 9.30 wieczorem 2 pańw proszą Pana o liścik do Kurjera Poznańskiego z dw 82 865

Ostrzeżenie
Zaginal weseł biano z akceptem dyr. Jakubiak Marcell. Górna Włda 89. formularz wksłowy na 200 zł. Ostrzeżenie przed nabyciem tegoż wksła. z dw 82 802

Unieważniamy
weseł wystawione firmie Tartak Parowy Kostrzyn płatne 10. 1. 32 zł 200.— i 10. 2. 32 zł 200.— ponieważ firma niedostarczyła wybranego towaru. Łochyński i Witczak. z dw 82 760

21 ZGUBY

Zgubiona
książeczka wojskowa P. K. U. Jarcina, unieważniam. Tadeusz Cepa. z dw 82 445

Kluczyków
pek z Poczty Aleje (skrytki) oddać Kwiatowa 6. Chmiełewska. wynagrodzenie. z dw 82 713

22 ROZMAITE

2,90 złote
pończochy prima jedwabne. Jedwab z welna od 2,90. czysta welna od 3,90. rekawiczki pończochy skarpety z naj lepszych fabryk w wielkim wyborze po cenach znacznie niższych poleca specjalny magazyn pończoch J. Schubert. Poznań ul. Wrocławska 3. Pw 8 011-41.93

Plaszcz
wszelka odzież damska dziecięca szyje modernizuje tania spłaty Marji Magdaleny 1 miesiąc 7. do 15334

Chiromantka
Focha 29 12. przepowiada systemem światowej sławy Lenormand. z dw 82 631

Za 2 zł można mieć
sliczny, modny kapelusz, jeżeli pan oszczędza odda stary filcowy do profasowania. Wielkie Garbary 23. m. 7. z dw 82 808

Dziecko
oddam na wychowanie, stancja razem z matka. Oferty Kurjer Poznański z dw 82 774

Obiady
bardzo smaczne tylko 80 gr wydatuje Jadłodzielnia Półwiejska 17. z dw 82 782

Kapelusze
slicznie przerabiam oraz nowe wykonuje tania. Piekary 25. p. lewo. z dw 83 717

Panowie Baczność
rekawiczki ciepłe 0.75; welniane 1.45; skórkowe 3.50; Nappa (flaneli) 4.85; Nappa welniane 5.25; szale ciepłe 0.65; jedwabny 0.65; biały elegancki 1.45; welna jedwabiem 1.85; chustki modne 2.25; czapki ciepłe 1.75; getry 1.85; skarpety 0.35; mocne 0.40; ciepłe 0.85; jedwabne 0.75; welniane 1.75; Warszawskim Składzie Fabrycznym Jadwiga Podbielska. Wielkie Garbary 40 naprzeciw Wodnej. z dw 82 743

Astrolog Ilka
Grudziądz Obecnie Poznań. Matejki 58. Je dny na miejscu. Pozostaje tylko do 18 włącznie. Objęta data ślubu przeszłość, przyszłość. Wiele podziękowań. Odpowiada na wszelkie pytania. z dw 82 828

75 gr
Manicure. Kramarska 27. I. r. 3432

Futra
naprawia, modernizuje, naszywa obrazy, kolnierze. Poczta 31a. mieszkanie 8. z dw 82 879

Pończochy, skarpetki pierwszorzędnych fabryk
najtaniej Aleje Marcinkowskiego 2. parter. „Emzet”. Wyciąg zachować. z dw 82 739

„Maszynopis”
przepisuje czysto, szybko i tania. Kantata 8/9. I. piętro. z dw 82 916

Skład
biawatów, bardzo obszerny w Lesznie, główna ulica, poszukuje główna ulica poszukuje do do wspólnego wykorzystania stosownej branży. Zgłoszenia agentura Kurjera Pozn. Leszno. Komeniusza. nw 8607

Dobra
tania naprawa śniegowców i kaloszy. Ul Wrocławska 13. m. 19. Kłosowski. z dw 82 929

23 OZENKI

Bogate
Pomorzanek majątne Wielkopolski, posażne Kujawianki pragną wyjść zamaż za inteligentnych panów na odp. stanowiskach. Informacji udzieli Piotr Mrówka, Ostrów (Wlkp.) Kościuszki 2. z dw 82 767

Kawaler
lat 26, posiadający skład rzeźniczy posłubi panie, która posiada cośkolwiek gotówki. Zgłoszenia możliwie z fotografią do Kurjera Pozn. z dw 82 895

Polak optant
zamieszkały w Niemczech w Berlinie wdowiec samotny z zawodu piekarz posiadający 6 000 gotówki mający zamiar do kraju powrócić szuka na tej drodze znajomości panny lub wdowy do lat 48 celem ożenku. Panie, posiadające piekarnię lub inne przedsiębiorstwo zechcą przesłać szczegółowe oferty z dołączeniem fotografii do Kurjera Poznańskiego pod z dw 82 601

Panna
z dobrego domu, niebiędna pozna sympatycznego pana chętnie rzeźnika w celu matrymonialnym. Oferty Kurjer Pozn. z dw 83 575

Która
z pań do lat 25, życzyłaby założyć szczęśliwe ognisko domowe, prozę się zapoznać z moim kuzynem 33 lat, przystojnym brunetem bez żadnych nałogów i z zapewnionym bytem. Oferty Kurjer Poznański z dw 82 864

Nauczyciel
stały, kawaler lat 28, parę tysięcy oszczędności, dobrze sytuowany, poszukuje panny do lat 26 w celu matrymonialnym. Dyskrekcja pod słowem honoru. Spieszne, wyzerpujące oferty z fotografią prozę skierować do Kurjera Poznańskiego pod z dw 82 929

Przystojny
kawaler, posiadający zaprowadzony zakład fryzjerski w Poznaniu poszukuje panny z prowincji, celem ożenku. Liściki Kurjer Pozn. z dw 82 926

Ciemnoblondyn
sportowej 27 lat, na państwowej posiadzie szuka zgrabnej, wesołej dziewczyny Cel matrymonialny. Łaskawe zgłoszenia możliwie z fotografią która się zwraca pod z dw 82 569 Kurjer Poznański.

Kawaler
kupiec, lat 31, gotówki 18 tysięcy zł, poszukuje znajomości panny lub wdowy w celu ożenku, najchętniej posiadającej własny skład. Oferty z fotografią do Kurjera Poznańskiego z dw 82 842

24 NAUKA

Kurs tańców rozpoczynamy
Mikołajczak, Kledecka Poczta 29. Pw 7 804-38.216

Księgowości
steno grafii pisania maszyną użyciel Kromczyńska Ogrodowa 16. II. z dw 81 742

Angielka
rodowita udziela lekcji konwersacji. Zgłoszenia Kurjer Pozn. z dw 82 267

Korepetycyj
polskiego, francuskiego, niemieckiego na Łazarzu udzielam po 1.50 w kompletach taniej. Oferty Kurjer Pozn. z dw 82 262

Zamienię
lekcje niemieckie na polskie. — Oferty Kurjer Pozn. z dw 82 645

Bridg'a
lekcyj udzielam kompletach. — Zgłoszenia Kurjer Poznański z dw 82 686

Tanio
korepetycyj udziela maturzysty. Oferty Kurjer Pozn. z dw 82 530

Angielka
rodowita lub Anglik do udzielania lekcji Focha 94. 5. Zgłoszenia od 1-3. z dw 83 558

Francuskim
władającej osoby poszukuje młody urzędnik celem wspólnego przygotowania matury. Zgłoszenia Kurjer Poznański z dw 82 605

Matematyka
poszukuje seminarzystka V kursu podanie ceny. Oferty Kurjer Poznański z dw 82 536

Tańców
wycza Szczurkówna pod gwarancją. Zgłoszenia każdego czasu, Rzeczypospolitej 9. I. piętro. z dw 82 714

Uwaga
kurs ulgowy księgowości steno grafii pisanie na maszynach, rozpoczynamy 16. Wpisy codziennie. Postęp, Plac Sapieżyński 2 a. z dw 82 905/6

26 ROZRYWKA

Przyjemny
pobyt w Morskim Oku, Młyńska 3. Koncert, separaty. z dw 80 913

Miły
pobyt „Paryżanka”. Półwiejska 30. Koncert — separaty. z dw 82 480

Od dziś
Dolina trędowatych S. II. i zakoficzenie Indyjski Grobowiec w kinie Orzeł. św. Marcin 18. z dw

Murowane: Kalamajski Najtańszy!

Każdy może się przekonać!

- Rękawiczki damskie, zimowe trykot. 2³⁵
- Rękawiczki damskie włóczkowe. 2⁹⁵
- Rękawiczki damskie imitacja duńsk. 3⁵⁰
- Rękawiczki damskie glazowe. 6²⁵
- Rękawiczki męskie trykotowe. 2⁵⁰
- Rękawiczki dziecięce trykotowe. 1⁷⁵

Pw 8752/53-45.267

Pracznia
uczciwa poszukuje prania. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 681

Osoba
starsza inteligentna, nauczycielskiej rodziny, dobrze polecona, zna szyć, haft, gospodarstwo domowe szuka posady lepszym domu do starszych dzieci i wyreczenia ewent. bez spania. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 678

Uczciwa
dziewczyna szuka posady do prac domowych. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 677

Dziewczyna
z dobrymi świadectwami z własną pościelą poszukuje posady od zaraz lub od 15. 11. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 626

Pomocnik
kupiecki młodszy, z kaucją poszukuje odpowiedniej posady. Posrednicy wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 82 640

Dziewczyna
poszukuje posady od 15 listopada do wszystkiego. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 82 635

Szofer
dobry mechanik świadectwa i referencje 1. kl. poszukuje miejsca. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 599

Kowal - maszynista
z własnymi narzędziami, podkowiacz koni, poszukuje posady od zaraz lub od 1 stycznia. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 872

Posługaczka
szuka zaraz posługi. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 684

Dziewczyna
z gotowaniem szuka posady od 15. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 685

Pomocnik
fryzjerski szuka posady. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 652

Młodsza
ekspedjentka z branży jubilerskiej poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 656

Dziewczyna
z dobrymi świadectwami, dobrem gotowaniem poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 661

Student
udzieli korepetycji. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 82 662

Uczciwa
dziewczyna poszukuje posady do wszystkiego. Umie ośkołkować gotować. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 670

Uczeń
piekarski 1/2 roku nauki, poszukuje dalszej. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 671

Poszukuje
posady bez spania do wszystkiego z gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 628

Panienska
lat 22 szuka posady do dzieci z szyćm. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 541

Ekspedjentka
szuka posady do piekarni ewent. innej branży. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 542

Starsza
dziewczyna z własną, uczciwa poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 742

Kreślarz
techniczny z dłuższą praktyką poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 581

Dobrze
polecona dziewczyna szuka posady do posługi. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 840

Bufetowa
poszukuje posady od 15. 11. lub 1. 12. z obsługą gości. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 813

Posługaczka
uczciwa poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 770

Pracznia
poleca się. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 82 790

Kucharka
samodzielna z dobrem gotowaniem do wszystkiego poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 707

Dziewczyna
z długoletnimi świadectwami szuka posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 82 576

Były
urzędnik państwowy da 300 zł lub wypoczy 1000-1500 temu kto zaoferuje mu odpowiednią posadę. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 715

Była
urzędniczka z dobrego domu, bezwzględnie uczciwa, znająca się na wykwinnej kuchni, szyćm, lubiąca dzieci, przyjmie posadę zarządzającą domem u starszej inteligentnej osoby względnie wdowca z dziećmi. Miejscowość obojętna. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 82 543

Pracznia
poszukuje prania. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 706

Dyplomowany
mistrz krawiecki, samotny lat 36, właściciel nieruchomości poszukuje posady kierownika lub przykrawacza. Dobry znawca materiałów może stawić kaucję. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 82 573

Były
urzędnik sądowy poszukuje ja kiejkolwiek posady bez względu na miejscowość samotny. Wykształcenie 7 klas gimnazjum. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 585

Biuralistka
z praktyką szuka posady kasjerki stenotypistki itp. lub jako nauczycielka (ma również praktykę) mieście lub na wsi. Może dać kaucję. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 82 562

Biuralistka
początkująca z szkoła wydziałowa, handlowa poszukuje pracy w biurze lub składzie. Oferty do Kurjera Poznańskiego. zdw 82 549

Górka
gospodarska lat 17 poszukuje zajęcia od 15 bm, tylko jako elewka do kuchni we dworze za wynagrodzeniem. Łaskawe zgłoszenia i warunki przyjmuje Jolenta Mrozińska, Królikowo pow. Szubin zdw 82 604

Posługaczka
poszukuje zaraz posługi. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 571

Służąca
uczciwa poszukuje posady z gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 561

Pielęgniarka
szuka zaraz posady najchętniej na wsi u starszej pani. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 82 548

Sierota
młoda z dobrem poleceniem szuka posady od 15. 11. 12. do dzieci lub pokojowej, zna szyćm, robotki i szyćm prasowanie. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 779

Dziewczyna
młodsza uczciwa, sumienna poszukuje posady z szyćm do dzieci lub do wszystkiego, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 785

Kucharka
do wszystkiego przyjmie posadę od 15. 11. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 788

Pracznia
uczciwa szuka prania. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 82 789

Dziewczyna
szuka posady na cały dzień. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 82 829

Dziewczyna
z samodzielnym gotowaniem, do brnymi świadectwami do wszystkiego, lubiąca dzieci ze szyćm, szuka posady od 15. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 82 830

Szukam
posady do wszystkiego na wyjazd. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 831

Starsza
dziewczyna poszukuje posady do wszystkiego od 15. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 806

Dziewczyna
uczciwa, skromna, samodzielnym gotowaniem, poszukuje posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 873

Poszukuje
posady do dzieci gotowaniem, praniem od 15. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 82 882

Ekspedjentka
bufetowa poszukuje posady, język polski, niemiecki, miejscowość obojętna. Oferty proszę Kurjer Poznański zdw 82 922

Kucharka
z dobrem świadectwem szuka posady najchętniej do dworu. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 930

Dziewczyna
skromna, dobre świadectwa, szuka posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 934

Posługaczka
uczciwa, poszukuje posady na Łazarzu, lub Jeźcach. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 944

Osoba
w krytycznym położeniu, znająca gospodarstwo domowe z praktyką poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 902

Kucharka
wiejska, średnim wieku, dobrem gotowaniem, samodzielna, znajmie się całm gospodarstwem domowym od 15. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 904

Dziewczyna
uczciwa gotowaniem szuka posady od 15. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 927

Kucharka
poszukuje posady z gotowaniem od 15 za skromnym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 923

Dziewczyna
inteligentna, znająca wszystkie prace gospodarstwa domowego poszukuje posady. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 894

Nauczycielka
muzyczna, zna książkowość, prasowanie szuka zajęcia od zaraz. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 82 726

Dziewczyna
umiejąca gotować poszukuje posady do wszystkiego lub do dzieci. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 729

Służąca
uczciwa, czysta sumienna i pracowita z ośkołkować gotowaniem do wszystkich prac domowych lub do dzieci poszukuje posady od 15. 11. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 82 725

Służąca
uczciwa z prowincji poszukuje posady do wszystkiego od zaraz lub od 15. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 82 727

Kucharka
bardzo dobrze gotująca poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 721

Dziewczyna
uczciwa z gotowaniem z dobrymi świadectwami szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 768

Szofer
kawaler poszukuje posady z wolnym utrzymaniem, pensja obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 921

Posługaczka
poszukuje posady z gotowaniem na cały dzień od 1 grudnia. — Oferty Kurjer Poznański zdw 82 838

Książkowy
młodszy dobry ekspedjent, praktyka, branży kolonialnej i zbożowej znający wszelkie prace biurowe bilanse, podatki, prima świadectwa, referencje poszukuje odpowiedniej posady. Miejscowość obojętna. Łaskawe zgłoszenia Tardrowski, Baszków, powiat Krotoszyn. zdw 82 843

Wychowawczyni
absolwentka państwowego seminarium ochroniarskiego z kilkoletnią praktyką bardzo dobrimi świadectwami płynnie język niemiecki, szuka posady. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 82 846

Szofer
kupiec przyjmie posadę podróżującego—szofera. Zgłoszenia Agencja Gazet, Keppo pod „Szofer”. zdw 82 848

Kondycji
poszukuje młoda osoba. Wykształcenie akademickie, Francuski, angielski. Szyćm wykwinne oraz zdołniewo Oferty Kurjer Poznański zdw 82 835

Kupiec
pierwszorzędna siła, wymowna, dzielność, akuratkność i zaufanie, płynnie w niemieckim i polskim, szuka posady dla prowadzenia przedsiębiorstwa każdej branży. Wynagrodzenie skromne. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 811

Kucharka
działa w swym zawodzie, oszczędna, uczciwa, przyjmie posadę od zaraz lub później. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 807

Sierota
uczciwa poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 814

Panienska
przystojna, uczciwa poszukuje posady do składu lub dzieci. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 816

Szofer
kawaler z długoletnią praktyką na autobusie z powodu likwidacji autobusu poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 818

Dziewczyna
z prowincji szuka posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 824

Szukam
posady samodzielnym gotowaniem i praniem, wynagrodzenie skromne pościel własna. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 830

Sierota Małopolanka
nawskroś uczciwa, znająca kuchnię i wszelką pracę domową szuka posady od 15. 11. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 402

Panienska
szuka posady do dzieci polskim i niemieckim z cerowaniem od 15. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 407

Dziewczyna
szuka posady możliwie na cały dzień. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 473

Piekarz
na praktykę cukierniczą szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 305

28 WOLNE MIEJSCA

Pielęgniarka
lub niania skromnych wymagań samodzielna doświadczona w nowoczesnym sztucznym karmieniu potrzebna w studniu do noworodka na Pomorze. Zyciorys, referencje, wynarodzenie. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 242

Zarobisz
łatwo dużo przez sprzedaż artykułu taniego potrzebnego zawsze każdemu domu. Zastaw 4,50 zł. — Wyrzykowski Poznań, Bukowska 41. zdw 81 007

Potrzebna
służąca zaraz. Sklep żywnościowy Ratajczaka 19. zdw 82 595

Monter
doświadczony do przeprowadzenia rur parowych w fabryce potrzebny Firma Gaede św. Wojciech 29. zdw 82 564

Bona ireblanka
młoda dobrze polecona, potrzebna do 5 letniego chłopczyka. Zgłosz. między 3 a 4. Grobla 14 mieszkanie 4. zdw 82 583

Potrzebna
służąca do wszystkiego z pościelą. Wymagane dobre świadectwa. Zgłoszenia Maleckiego 26 mieszkanie 1. zdw 82 589

Fryzjerka
działa siła potrzebna natychmiast. Szymański, Września, Sienkiewicza 1. zdw 82 590

Uczennice
przyjmie Prasowalnia, Wielkie Garbary 42. r. w 3429

Stebnerka
potrzebna. Słusarska 2/8. Pw 8743-51.473

Mistrz
piekarski kawaler, ewentualnie jako wspólnik potrzebny Zgłoszenia do Gazety Bydgoskiej pod „Mistrz” zdw 82 602

Potrzebna
dziewczyna z gotowaniem. Focha 95. mieszkanie 14. zdw 82 881

Elewa
leśnego za opłatą 75 zł. miesięcznie przyjmie zaraz Leśnictwo. Rożdżały poczta Kalisz. zdw 82 845

Dziewczyna
nawskroś uczciwa, lubiąca czyścić, tylko taką przyjmie. Poznańska 58a. m. 5. narożnik Mickiewicza. zdw 82 815

Pokojowa
młoda, reprezentacyjna, uczciwa zaraz potrzebna. Zgłoszenia z fotografią do Kurjera Poznańskiego zdw 82 773

Poszukuje
szewca na pierwszorzędna meska robota. Madrecki, Kościelna 20. zdw 82 775

Potrzebna
uczennica fryzjerska. Marszałka Focha 4. Zgłoszenia 7-8 wiecz. zdw 82 798

Szofer
mechanik na taksowke kancja 300 zł potrzebny Oferty Kurjer Poznański zdw 82 708

Dziewczyna
samodzielna gotowaniem potrzebna. Matejki 45. mieszkanie 6. zdw 82 700

Technika
dentystycznego pierwszorzędna siła poszukuje zaraz laboratorium dentystyczne. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 642

Artykuł
pokupny oddam, sprzedaż po dachach Zupańskiego 8. mieszkanie 4 godz. 3-4. zdw 82 630

Dzielnego
mistrza stoarskiego na kierownika z gotówką do 5 000 (za zabezpieczeniem) poszukuje fabryka mebli Reflektuje się tylko na sile pierwszorzędna. Oferty do Kurjera Poznański zdw 82 603

Leśnik
na samodzielne stanowisko z awarancją w gotówce zaraz potrzebny. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 618

Sekretarka
prywatna znająca dokładnie nowoczesną książkowość stenografującą i piszącą na maszynie — sile rutynowana — szyćm orientująca i tylko z pierwszorzędnymi referencjami potrzebna zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 82 621

Biurowa
potrzebna. Zgłoszenia od 11-12 Drukarnia, Wielkie Garbary 42. zdw 82 875

Uczennice
do krawieczyny damskiej potrzebne Mickiewicza 17. m. 9. zdw 82 000

Studentek
do reprezentacji za stałem wynagrodzeniem. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 82 873

Potrzebny
kierownik do filii wymiany maki i zboża w małym mieście. Umowa według umowy. Zgłoszenia przyjmujcie Jan Kaczmarek, Al. Marcinkowskiego 3a. zdw 82 880

Domokrąźni
sprzedawcy na lukratywnie artykuły codziennego użytku potrzebny. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 82 932

Ekspedjentkę
rzeźniczką na samodzielną posadę z kaucją do 200 zł przyjmie zaraz. Mostowa 16. zdw 82 874

Kucharka
restauracyjna z dobrem gotowaniem potrzebna. Zgłoszenia Dąbrowskiego 34. zdw 82 880

Uczennica
do prasowania może się zgłosić. Oferty Kurjer Poznański zdw 1928

Polecam
gospodynię — kuchmistrynę do dworu i hotelu i bony. Lewandowska, Aleje Marcinkowskiego 16. zdw 82 777

Służąca
dobre świadectwa od 15. bm. poszukiwana. Przemysłowa 33. m. 11. zdw 82 728

Techniczna dentystyczna
biegła w zocie, kauczku, operatywie potrzebna. Oferty warunkami, podobizna Kurjer Poznański zdw 1581

Parkietówek
poszukuje ładnych, sympatycznych. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 82 909

Potrzebny
zaraz pomocnik do składu białej i emalii. Reflektuje tylko na młodą siłę z dobrymi świadectwami. Zgłoszenia do Kurjera Poznański zdw 82 910

Służąca
która pracowała już w restauracji z gotowaniem na wyjazd potrzebna. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 82 915

Panienska
do 2 dzieci potrzebna. Fr. N. klasiewicz, Wrocławska 37. zdw 82 019

Nauczycielki domowej
poszukuje przy mies. pensji 100 zł i wolnym utrzymaniu zaraz do dwóch dziewczynek przygotowujących się do III gimnazjum konkurs. franc. Oferty kandydatek o nieprzekroczonych 25 lat życia z dołączeniem urzędowego świadectwa zdrowia i kwalifikacji z dotychczas. prac naucz. przyjmie Kurjer Poznański zdw 1583

Humor zagraniczny

— To piórko wydaje mi się wprost śmieszne.
— A jednak kapelusz ten odmladza panią o dziesięć lat — konajniej.
— Tak? to niech pani dołoży jeszcze jedno takie piórko.
(Humorist, Londyn). S. F.

Przedpłata na listopad 1931. za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilust. „Ilustracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe” w Poznaniu w eksped. z 4.00, w agencjach w mieście z 4.50, z odnośnieniem do domu w Poznaniu przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie z 5.00 kwartalnie z 15.00, pod opaską miesięcznie w Polsce z 9.00, w innych krajach z 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie piśma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materiał poświęcony danej uroczystości.

Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedzielę, święta i nocą tylko 1476 i 3524, filja Stary Rynek 2305. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.

Ogłoszenia na stronie 6-lamowej 25 gr, na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 40 gr, na stronie czwartej 100 gr, na stronie drugiej 120 gr, przed wiadomościami potoczными 200 gr od 1-lamowego miliona. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do dnia porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża; do wydania wieczornego „drobne” do godz. 11, wiekze dłużej według możliwości. Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tłuste) 25 gr, każde dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.